

засновано 1873

НАУКОВЕ
ТОВАРИСТВО
ІМ. ШЕВЧЕНКА

SHYVCHENKO
SCIENTIFIC
SOCIETY Founded in 1873

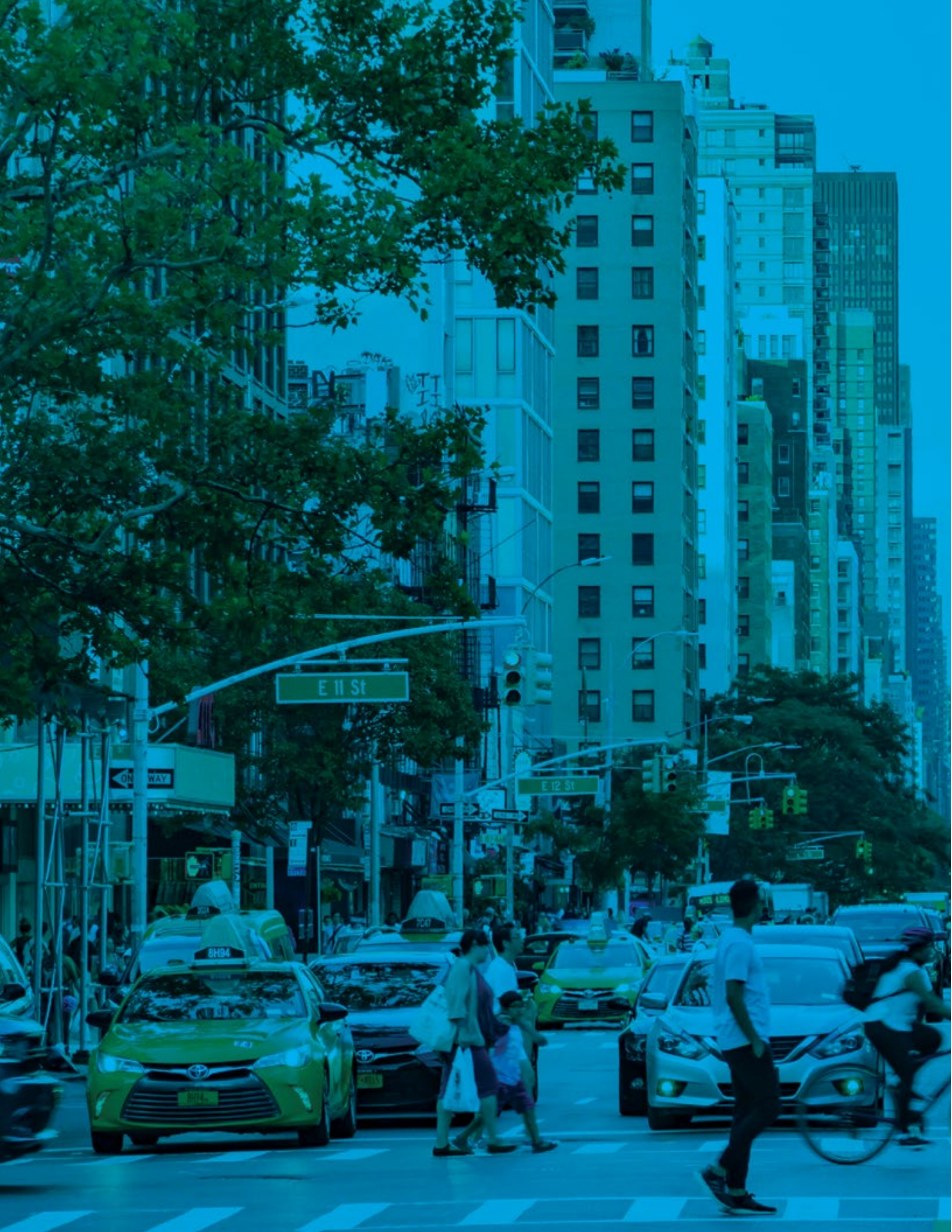
БЮЛЕТЕНЬ

51-52

січень - грудень 2021

Зміст

Інтерв'ю Галини Гринь з газетою “День”	4
Наративи	11
Вероніка Скіп. Архів Едварда Козака в НТШ-А	11
Mařia G. Rewakowicz. War and Writing: Artem Chekh	14
Катерина Яковленко. Перша Фулбрайтівська стипендіятка при НТШ-А про програму своїх досліджень	18
Богдан Лепкий. Мемуарна серія НТШ-А. Підготував Василь Махно	21
Видання	25
Нові видання НТШ-А	25
Шевченкіяна і Кулішіяна НТШ-А за 2012-2021	29
Видання НТШ-А і ІД	30
Бібліотека та Архів	32
Jurij Dobczansky. A Renewed Library	32
Jurij Dobczansky and Lev Chaban. The Library and Archive are moving forward!	34
Michael Andrec. Behind the scenes at the NTSh-A archives	36
Остап Кінь. Архіви НТШ-А	39
Діяльність	40
Доповіді, виголошені в НТШ-А	40
Привітання	45
Діяльність членів НТШ-А	46
Нові видання членів НТШ-А	52
Фінанси	54
Yuri Omelchenko. Will the Elections Change the Investment Policies of NTSh-A: A Million Dollar Question	54
Natalia Honcharenko. Investment in Scholarship	57
Вибори 2021	58
Announcement of Election	58
Slates	60
Олександр Мотиль. Відкритий лист до членів НТШ-А	71
Григорій Грабович. Вибори й Kulturkampf у НТШ-А	72
Larysa Kurylas. Architect's Renovation Update	81
Нові члени	82

Галина Гринь:

Інтерв'ю для Газети “День”

Розмовляли Наталя Черкас й Тарас Мартин
інтерв'ю появилось у скороченому варіанті 10 листопада, 2021

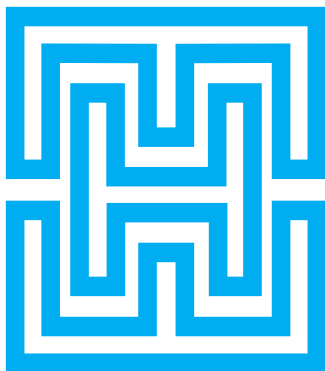
Галина Гринь - науковиця, перекладачка, редакторка, лідерка української громади. Її діяльність виходить далеко за межі, умовно кажучи, «етнічної спільноти». Завдяки своєму таланту, завзяттю і щоденній праці пані Гринь посіла важливе місце в західній славистиці й закріпила українські дослідження як її повноправний складник. Нині Галину Гринь знають як надзвичайно відповідальну і фахову редакторку

академічного журналу «Harvard Ukrainian Studies» (видання вона очолила ще 2005 року), а також двох принципово важливих англійських збірників статей- «Hunger by Design» (2008) та «After the Holodomor» (2013). Вона є дослідницею української літератури 1920–1930-х років і тогочасної культурної політики, з-під її пера вийшли англійські переклади творів Володимира Діброви й Оксани Забужко, за які вона

неодноразово отримувала нагороди (буквально на початку жовтня вона здобула Heldt Prize від Асоціації жінок-славісток за переклад англійською оповідань Оксани Забужко), численні статті та розділи в колективних монографіях, викладання в найкращих університетах світу; в скорім часі має з'явитися й книжка на основі докторської дисертації, присвяченої спадщині українського модернізму на шпальтах часопису «Літературний ярмарок».

2018 року Галину Гринь було обрано на посаду президента Науково Товариства ім. Шевченка в Америці, де вона перейняла обов'язки від попереднього очільника – професора Гарвардського університету Григорія Грабовича. Розвиваючи численні стратегічні напрямки, пані Гринь водночас вдалося здійснити серйозні реформи й істотно розширити цю організацію. Нині НТШ-А – один із найпотужніших і найвпливовіших україністичних осередків, у чому велика заслуга його президентки, життя якої завжди визначали два чинники: любов до ґрунтовної академічної праці й тверда, етично зумовлена, активна громадянська позиція.

Пані Галино, тривалий час ви були активною членкинею НТШ-А, долучалися до багатьох розмаїтих проєктів. Але, звісно, керувати такою організацією – цілком інакша справа. Тут потреба підтримувати цінні традиції та зберігати минулі досягнення поєднується з потребою невпинно опікуватися новими здобутками, ще й із умінням повсякчас тримати у полі зору цілу розгалужену мережу. Які труднощі були очікувані, а які ви для себе виявили, коли обійняли цю посаду?

Три роки мого президентства – це в дійсності дуже короткий час. Фактично я мала лише трохи понад рік, відтак почалася пандемія.

Якщо подивитися на ситуацію ширше, то всі наші організації, весь еміграційний побут до певної міри становить цілість. Моїм приготуванням до цього так званого президентства (до речі, поняття «президентства» виникло віднедавна, раніше НТШ-А очолював голова) було фактично майже все моє життя, що проходило в середовищі української повоєнної еміграції. Багато років я викладала по різних університетах, брала участь в організованому українському житті. Тож тепер свого роду кульмінація – не остаточна, адже попереду ще є трохи роботи.

Мушу додати, що власне до НТШ я прийшла доволі пізно. Моя заангажованість у громадське життя, в українську справу почалася в студентські роки, в 1970-ті, з роботи в різних комітетах оборони політв'язнів СРСР й участі в конференціях. Згадую 1974 рік, коли ми, група студентів, приїхали на міжнародну конференцію славістів у канадському місті Банф, де були присутні численні англомовні видання. Наш друг Андрій Бандера, син Степана Бандери, телефонував до Андрея Сахарова, той готував на наше прохання заклик до конференції заступитися за Валентина Мороза (він у той час оголосив у в'язниці голодування), а ми – відповідні петиції. Згодом на якийсь час ця активність була урвалася: я почала викладати українську мову й літературу, писала дисертацію (довго її дописувала, бо весь час заважали інші справи). Працювала в Торонто в двох університетах, і в Манітобі, в Західній Канаді, там зовсім інший досвід. Згодом перейшла до Гарварду, викладала в літній школі для студентів-україністів, потім було шість років у Єйльському університеті. Тож я незле знаюся на північноамериканському академічному житті.

Досвід Єйла був особливо важливий, бо в цій елітній школі я була практично наодинці з україністичними студіями, у вільному плаванні поміж американцями. Від 1996-го до 2002 року там діяла програма Yale-Ukraine Initiative, на яку мільйон доларів пожертвував меценат Юрій Чопівський. Розширення українських фондів в університетській бібліотеці, щорічні міжнародні конференції, стажування, студенти приїздили...

Це все була неабияка помічна практика. Я побачила зсередини, як кшталтується американська

еліта, як від першого курсу дбають про перспективних студентів, працюють із ними й над ними. Так, це свого роду інтелектуальна «олігархія», бо йдеться про справді малу групу, але на дуже високому культурному рівні, і саме це забезпечує культурну тяглість держави як такої.

В Україні таких людей обмаль. А як є, то й тих часто намагаються позбутися. Звісно, ці люди можуть не всім подобатися, але ж мусимо бачити трохи далі й більше від своїх особистих образ. З часом це прийде, бо мусить, якщо Україна хоче діяти в світі на рівних. Тридцять років – зовсім недовго, якщо згадати, звідки ми починали.

Оскільки традиція Наукового Товариства ім. Шевченка від початку передбачала поєднання наукової праці з громадською, то це, схоже, саме ваше природне середовище?

Можна сказати й так. Зрештою, всі наші еміграційні (або, як почали казати після здобуття незалежності, «діяспорні»: це ж новотвір) осередки навіть тепер частково побудовані на громадських засадах.

НТШ-А вирізняється з-поміж багатьох тих осередків ще й вельми потужною науково-видавничою програмою, чи не так?

Якщо йдеться про суто наукову україністичну діяльність, то її центр у Штатах – це Український

науковий інститут Гарвардського університету, HURI. Хоч його й уфундувала свого часу громада, а все ж там громадський компонент, громадський вплив, не аж так тепер відчутно. Для академічного середовища це, гадаю, радше добре. Натомість у НТШ-А той компонент чується дуже сильно.

Мушу наголосити, що все те в моєму житті, що виглядало як громадська робота, відбувалося в контексті саме Університету й Академії. Навіть згадана раніше конференція за участі Бандери та Сахарова – то насамперед була міжнародна славістична, тобто наукова, конференція, куди з'їхалися славісти з цілого світу, зокрема й із СРСР, й уперше – з України. А це саме те, на що я особливо зважаю в НТШ-А: підказати нові шляхи українським науковцям, поєднати їх із західним науковим світом.

За якими засадничими напрямами працює Шевченківське Товариство?

Від самого початку НТШ було неурядовою організацією, заснованою на громадських засадах. Кошти, за які розбудовувалося НТШ у Львові в кінці XIX століття, – це, до великої міри, гроші з України східної, гроші Смирненка, Чикаленка, Кониського, Антоновича та інших жертводавців, які підтримували інституцію, що завжди існувала завдяки меценатству українських діячів. На еміграції Товариство й поготів залежить від пожертв української громади, яка, треба сказати, набагато більш

Засідання Управи, 2019 р.

зріла і віддана від громад інших національностей. У своїй інавгураційній промові я згадувала про людей, які за тих умов зуміли цього всього добитися. Ми й собі мусимо ставити такі завдання. Звісно, нам легше, бо багато хто водночас працює по різних університетах. Проте сама мета, що полягає в розвитку української науки, – вона як така не змінилася. Структурно НТШ-А поділяється на секції: філологічну; історичних, правничих і суспільних наук; мистецтвознавчу й музикознавчу; а ще медично-біологічну й математичних, фізичних і технічних наук.

Дещо несподівано, що йдеться й про точні та природничі науки, адже в Україні НТШ-А уявляють насамперед осередком гуманітарного знання, суто україністичною та культурницькою інституцією.

Мене часом запитують про природничі та інші науки, навіщо вони тут (хоча й НТШ у Львові теж має такі відділення). Але ж від початку був задум створити свого роду відповідник академії наук і провадити у тих секціях наукову роботу, здійснювати проекти. Українські науковці, які емігрували до США після Другої світової війни, не одразу мали змогу ввійти в американську академічну спільноту. Тож для них «Записки НТШ» були способом оприлюднити результати своїх досліджень. Видавали й книжки – на різні теми і різної якості. Останнім часом видавнича діяльність, яка трохи була занепада, по-справжньому стала на ноги з приходом до НТШ-А професора Грабовича. Коли його 2009 року обрали науковим секретарем, він запропонував велику програму з відзначення 200-річчя Шевченка. Це був поворотний момент: Товариство верталося до виконання своїх підставових, «статутних» обов'язків і залучало до співпраці найкращих науковців світу, зокрема й із України. Ця програма, що була почалася як ювілейна, діє й далі. Вона вийшла за межі самої тільки шевченкіяни в строгому сенсі, й ми долучилися, зокрема, до ініційованого в Україні широкозакроеного тривалого проекту критичного видання Повного зібрання творів Пантелеймона Куліша.

Хто ваші «руки», помічники? Це команда чи радше мережа працівників?

Проект шевченкіяни існує більш-менш незалежно від секцій. Крім секцій, в НТШ-А є й правління. Президент, віцепрезидент, науковий секретар – всі вони координують роботу секцій.

Водночас створено різні міжсекторальні комісії, їх дуже багато. От така дещо гібридна структура.

Крім того, окремо від «шевченківської» програми постав так само міжсекційний Інститут джерелознавства; його також очолює професор Грабович. Інститут джерелознавства працює суто в ділянці українознавства й тримає завдяки керівникові дуже високу планку.

Маємо також бібліотеку й архіви. Бібліотека у нас велика, містить чимало еміграційних видань із колекцій цікавих українських громадських і політичних діячів. Частину бібліотеки, а саме дублетні примірники книжок, плануємо висилати в Україну та в бібліотеки по всьому світі. Архів теж неабиякий цікавий, хоч і менший, ніж в Українській вільній академії наук (УВАН).

Постійна співпраця з УВАН – це наша мета, бо немає ближчої нам інституції. Позатим ми перебуваємо в постійному контакті з багатьма українськими організаціями в Нью-Йорку, приміром, тісно співпрацюємо з Українським інститутом Америки й Українським музеєм.

До речі, нас вельми цікавлять не тільки дослідницькі, а й суто культурні проекти, як-от концерти сучасної української класичної музики, що ними опікується наш славний композитор Вірко Бaley. Співпрацюємо з програмою МАТІ (Музика при Українському інституті Америки), яку започаткували знамениті українсько-американські виконавці, скрипаль Олег Крися й піаніст Микола Сук, а тепер веде скрипалька Соломія Івахів. (До речі, Микола Сук також став нещодавно членом НТШ-А.) Авжеж, культурний чинник надзвичайно важить. Кому Росія завдячує світове визнання? Достоевському та Чайковському. Росія здобула свою славу головно через культуру. Наука та культура – два найважливіші інструменти державного іміджу. Я пам'ятаю ці розмови при початку українських студій у Єйлі: «О, якісь українці... Ще тільки албанців тепер тут бракує!». А за п'ять років справа вбилася в пір'я. Поставити науку на добру ногу, зіперти її на доброму підмурівку – це завдання, важливе для всіх, і саме в такий спосіб НТШ-А найкраще може прислужитися українській справі.

Засідання Управи, 2019 р. Вірко Балей, Галина Гринь, Григорій Грабович, Лев Чабан.

Ви задали Українську вільну академію наук, тож напрошується питання про взаємодію різних українських осередків у США. Чи не потребують вони певного поєднання?

Всі ці організації справді дуже близькі за своїми завданнями – та й за людським складом. Скажімо, президент УВАН Альберт Кіпа працює в нашій управі, а Григорій Грабович очолює Шевченківський комітет в УВАН. Науковий секретар УВАН Анна Процик теж у президії НТШ-А. Людей не так багато, тож бачимо тих самих осіб в обох інституціях. Щороку ми робимо Шевченківську конференцію, в якій беруть участь УВАН, НТШ-А, УНІГУ (Український науковий інститут Гарвардського університету) й Український інститут Америки. Але про повне злиття, ясна річ, не йдеться, бо завжди є свої спрямування, амбіції й водночас традиції, що їх не хочуть полишати. Тож ці організації, співпрацюючи, живуть собі кожна своїм життям – в окремих будівлях, із власними фондами та книгозбірнями.

Архіви НТШ-А ми поступово опрацьовуємо, до нас часто приїжджають дослідники на стажування. Недавно встановили співпрацю з програмою Фулбрайта. Різні події – симпозіуми, доповіді – відбуваються майже щотижня. Видавнича комісія опікується підтримкою україністичних видань. Часто-густо, коли якийсь західний українознавець напише книжку англійською мовою, аби видати її, потрібно дофінансування. Якщо книжка добра,

НТШ-А дотує публікацію. Наприклад, ми підтримали чимало книжок, які випустило видавництво Торонтського університету. В Україні ми теж підтримуємо різних видавців. Маємо ще стипендійну комісію, яка вимагає від нас дуже багато роботи. В справі стипендій наш головний принцип полягає в тому, щоби працювати не з інституціями, а напряму з науковцями. Тож до нас потрапляють різні цікаві проекти, які таким чином можуть оминати «місцеву ієрархію».

Виглядає на те, що НТШ-А править за свого роду «альпіністське страхування» для українців у всьому світі, і то не лише тих, хто пише українською?

Мусимо допомагати. Наприклад, коли раніше комусь треба було їхати десь до Москви працювати з архівами, а коштів бракувало, наша дотація, зазвичай до \$1000 або менше, взагалі уможливила таку поїздку. Ми багатьох підтримували й із того тішимся. Скажімо, мали за честь надати хай і мінімальну, дотацію історикові Ігорю Сердюку: він учень Юрія Волошина і пише про дітей у XVIII столітті. Люди роблять щось цікаве, змістовне, а ми можемо їм сприяти.

Є ще безліч речей, якими треба займатися – приріром, наш сайт. Маємо на все до тридцяти людей в управі (це те, що в Україні називають «правлінням»). У президії – шестеро. Комітет із комунікацій

видає бюлетень, розсилає «ньюзлетери», опікується нашою присутністю в соцмережах. Ви питали раніше про «руки». Маємо одного повноплатного працівника, ще кількох, які працюють погодинно. А вся управа працює на добровільних засадах, що не завжди легко, бо у кожного є ще й своя вимоглива щоденна праця.

Тобто ми говоримо про наукову інституцію з довгою історією, яка, втім, нині мусить «вмонтовувати» себе в сучасний американський контекст?

Так воно і є, чимало роботи лягає на плечі управи через дещо аматорський підхід до адміністрування, загалом властивий емігранському середовищу. І саме тому протягом останніх місяців ми серйозно реорганізували наш «штаб». Скажімо, недавно до нас приєднався Маркіян Добчанський, який закінчив докторат у Стенфордському університеті. Зрозуміло, такі люди не залишаться у нас працювати на все життя: згодом він, очевидно, дістане якусь викладацьку або дослідницьку посаду. Але попервах бути адміністратором академічного осередку – це і добрий досвід, і нагода допомогти Товариству розвиватися. Продовжує працювати в НТШ-А відомий письменник Василь Махно, який редагує серію мемуаристики, засновану на фондах у наших архівах, і веде програму популярних щотижневих виступів у будинку НТШ на Мангетені.

Чи можна сказати, що на початку 2010-х років НТШ-А зайшов у кризову, пов'язану з пошуком нових цілей і власної ідентичності, тож відтоді і професору Грабовичу, і вам, фактично, довелося вводити певну модернізацію?

До певної міри це так, але це питання стоїть не тільки перед нами, а й перед багатьма установами. Як я вже згадувала, на початках в НТШ-А працювало багато фахових науковців, які змушені були полишити викладацькі позиції в українських університетах. Вони не мали великих можливостей для своєї дослідницької роботи поза НТШ-А. Але я не впевнена, чи тут від самого початку було розуміння, як повинна функціонувати справжня наукова інституція. Професор Грабович привніс у діяльність НТШ-А свій досвід праці в Гарварді, на вершині американського академічного світу. Йшлося, однак, не про повернення до початків, радше навпаки: про намагання поставити організацію на цілком інші рейки,

на той щабель, на якій стоїть уже світова наука. Українська громада шанує професора Грабовича, полюбляє його доповіді. А проте не забуваймо, що ця сама громада, власне НТШ-А, коли Олександр Архипенко хотів поставити у Вашингтоні пам'ятник Шевченку, запропонувала йому податися на загальний конкурс! Як можна було відкинути Архипенка?!

Інший бік нашої реальності полягає в тім, що значна частина повоєнних інституцій поступово відживає і вмирає. Деякі або взагалі не поповнюються новими людьми, або ті, хто приходить, не здатні вповні перебрати на себе ці інституції, підняти їх. А до нас натомість доєднується молодше покоління, і навіть з-поміж тих, хто, не будучи етнічними українцями, працює в царині україністики. В такий спосіб до нас долучається чимало серйозних фахівців. Так чи так, доводиться позбуватися формату «приватного клубу».

Як НТШ-А відповідає на нові загальні виклики доби і як поєднує дотримання сучасних трендів зі збереженням найціннішого з традицій української еміграції?

Почну з того, що я не перша жінка на чолі НТШ-А, першою була Лариса Залеська Онишкевич у 2000–2006 роках – попри те, що серед провуду Товариства переважали тоді чоловіки. Найближчим часом, надіємося, Видавничу комісію очолить професорка Лада Біланюк, антропологиня та лінгвістка з Університету Вашингтона в Сіетлі, а Стипендійну – етномузикологиня Адріяна Гельбіг, професорка з Пітсбурзького університету. Олена Ніколаєнко видає в нас електронний бюлетень, і майже щочисла публікує матеріали про тут чи ту жінку та її досвід. Я й надалі намагатимуся залучати до чільної управи якнайбільше жінок. Представники ЛГБТ в управі також є. Непогано відбито в нас і розмаїття американських етносів: серед наших колеґ добре знаний в Україні історик Тимоті Снайдер і Маргарита Балмаседа, яка пише про енергетику; Гарві Голдблат (він очолював славистичний відділ в Єйлі) також приєднався до нас; із нами й гарвардський мовознавець Майкл Флаер, а дослідник східноєвропейської юдаїки Йоханан Петровський-Штерн із Північно-Західного університету в Чикаго стане нашим науковим секретарем. Гадаю, все це добре прислужилося іміджеві Товариства – і ще не раз прислужиться. Проте, як на мене, є ще куди глибша

проблема: невміння жертвуючи особистими амбіціями, цінувати розумних людей, визнаних у світі професіоналів (згадаймо того ж таки Архипенка!). Під час Майдану, коли йшло до серйозного конфлікту й почалися вбивства, цілий академічний світ повстав. Про Майдан у режимі реального часу писали і професори, і молоді науковці з усіх усюдів. Здебільшого вони раніше пройшли або через власне Гарвард, або через Гарвардську літню школу, де викладали українці (наприклад, я була першою вчителькою української мови у Тимоті Снайдера), або через інші україністичні осередки. Щонайменше пів сотні впливових дівців готові були писати про український Майдан по всіх газетах; я в той час цілодобово перекладала різні тексти. (Тоді ж Андреас Умланд організував петиції й декларації, які багато чого змінили.) Всіх цих людей ми тепер залучаємо до спільноти НТШ-А, і я мрію, щоб Товариство стало осередком, центром тяжіння саме для такої людности, щоб воно заіснувало й у власне американському середовищі, почало резонувати й відлунювати й у тамтому житті. Справді, з'єднати всіх таких дівців одне потужне ціле – оце було б досягнення! Зрештою, навіть сам Альберт Айнштайн колись був дійсний членом НТШ! У 1929 його запросила Математично-природописно-лікарська секція у Львові.

Знаю, що для доброї ідеї завжди знайдуться гроші. На щастя, НТШ-А диспонує інвестиціями, що їх свого часу забезпечили наші попередники, тепер ми живемо фактично з відсотків від тих коштів.

Наскільки тісно американське Товариство співпрацює з «материнським» НТШ у Львові? Які у вас ще є проекти, зокрема в Україні?

Ми шануємо наших колег у Львові і, по змозі, в усьому підтримуємо. Оплачуємо деякі публікації і пересилаємо наші видання для книгарні. Напряму утримувати українські установи ми не можемо, бо, згідно з американським законом, якщо запускаємо проекти в інших країнах, то повинні ними керувати і відповідати за них. Для безпосередньої підтримки треба створити окрему організацію, на кшталт фундації, яка підтримує Український католицький університет.

Один із наших українських проектів постав у відповідь на Майдан. Треба було щось зробити для тих студентів, чиї батьки там загинули, як і для тих, кому довелося виїхати з окупованих територій. Зі співбесід із ними я винесла неймовірний досвід; сила духу цих, можна сказати, дітей відкривала велику картину нашого відродження. Це була велика робота, але напрочуд вдячна: кожен з тридцяти переможців конкурсу отримав по \$2000, а згодом вони нам писали, що це кардинально змінило їхнє життя.

Є й інші стипендії: конкурс «Найкращий молодий математик України», Премія ім. Платона Костюка у галузі біомедицини. Під час пандемії, коли раптово закрили кордони, ми створили стипендійний фонд (\$30,000) допомоги студентам-громадянам України, які залишилися в Америці без доступу до фінансування. Часом треба поєднувати наукові почини з викликами дня і вірою у наше майбутнє.

Архів Едварда Козака у НТШ-А

Вероніка Скіп

*Докторантка Університету Людвіга Максиміліана
(Мюнхен, Німеччина)*

В рамках докторської програми факультету культури і мистецтв університету Людвіга Максиміліана в Мюнхені я досліджую українську мистецьку діаспору в Німеччині та Америці в контексті творчості Святослава Гординського, Едварда Козака і Петра Мегика.

Мета дисертації полягає у порівняльному аналізі мистецьких творів трьох художників на окремих етапах їх еміграції та дослідженні ролі і значення діаспорних культурно-мистецьких осередків у формуванні української ідентичності та поняття «українського національного стилю».

С. Гординський, Е. Козак та П. Мегик належали до нової генерації українських мистців, у роботах яких спостерігається пошук нових форм вираження. При цьому вони зосередились на розробці нових теоретичних концепцій модернізації українського мистецтва при збереженні національного аспекту та традицій народного мистецтва. Гординський, зокрема, був відомим сакральним живописцем, мистецтвознавцем, перекладачем, поетом і письменником. Козак був головою Української Спілки Образотворчих Мистців у Мюнхені і особливо виділявся як карикатурист, письменник, редактор та

видавець українських сатиричних журналів «Зиз» (Косе Око), «Комар» і «Лис Микита». Як Гординський, він створив численні живописні твори присвячені гуцулам та українським селянам, а також працював у сфері церковного малярства. Натомість Мегик переважно створював натюрморти та портретні зображення. Він також був ініціатором, членом-засновником та керівником української мистецької групи «Спокій» у Варшаві та Української студії у Філядельфії, а окрім цього був головним редактором одного з найвагоміших мистецьких видань української діаспори «Нотатки з мистецтва».

Шляхи трьох мистців перетинались у Львові, Мюнхені, Філадельфії, Дітройті та Нью-Йорку. Вони творили в культурно-мистецьких центрах Європи, Америки та Канади і належали до одних з найважливіших митців української діаспори. Своєю виставково-видавничою діяльністю С. Гординський, Е. Козак та П. Мегик намагалися розвивати концепцію «нового українського мистецтва» та репрезентувати його у західному світі на високому рівні.

Перебуваючи на стипендії Німецької служби академічного обміну у США (DAAD) я досліджувала архівні і мистецькі колекції

в Науковому Товаристві імені Т. Шевченка, Українському музеї у Нью-Йорку, Стенфордї, Чикаго та Дітроїті, бібліотеці Української Вільної Академії Наук, а також приватних збірках родин Ляристи і Тамари Гординських, Олени Юрчук, Ореста Дудки, Христини та Едварда Теодора Козаків, Христини Дзелінської, Ніни Климовської та Оксани Ворох.

У своїй статті я б хотіла детальніше зупинитися на колекції НТШ у Нью-Йорку, в якій зберігаються не лише надзвичайно цінні та одні з найцікавіших архівних матеріалів Едварда Козака (ЕКО), а також різноманітні культурно-мистецькі газети, журнали і каталоги виставок.

Архівна колекція ЕКО охоплює листування з величезною кількістю мистців, а також поетів, письменників і письменниць, таких як Микола Анастазієвський, Петро Андрусів, Мирон Білинський, Северин Борачок, Микола Бутович, Юліан Буцманюк, Яків Гніздовський, Михайло Дмитренко, Святослав Гординський, Дам'ян Горняткевич, Іван Кейван, Роман-Іван

Коваль, Оксана Лятуринська, Петро Мегик, Михайло Мороз, Михайло Осінчук, Антін Павлось, Михайло Бажанський, Федір Дудко, Василь Гірний, Іван Кедрин-Рудницький, Іван Керницький (ІКЕР), Юрій Косач, Роман Купчинський, Анатоль Курдидик, Лев Лепкий, Богдан Лучаковський, Євген Маланюк, Микола Неділко, Михайло Островерха, Микола Понеділок, Улас Самчук, Юрій Шерех, Зоя Когут, Ірена Лаврівська, Олена Кисілевська.

Кореспонденція Е. Козака містить також листи від різноманітних науковців, культурно-мистецьких, політичних і громадських діячів, які вказують на велику обізнаність мистця у багатьох сферах. Особливе зацікавлення викликають листи від журналіста Івана Дурбака, історика та етнографа Володимира Кубійовича, бандуриста і співака Володимира Луціва, футболіста Володимира Кобзяра, інженера Мирослава Колтунюка, фізика Олексі Біланюка, мовознавця Борислава Білаша, правника Володимира Комаринського, мецената Маріяна Коця, політичних діячів Дмитра

Донцова, Миколи Лебеда, Василя Мудрого, Романа Смаль-Стоцького, філософа – Івана Мірчука і Патріярха і кардинала Йосипа Сліпого.

Іншу групу матеріалів становлять репродукції листівок Е. Козака, присвячені Першій світовій війні, Листопадовому зриву, українському селу та гуцульській тематиці. До цих матеріалів також належить ціла низка чорно-білих і кольорових світлин робіт мистця, а також його особистих фотографій.

Наступна колекція охоплює архівні рукописні матеріали Української Спілки Образотворчих Мистців (УСОМ) у Мюнхені, головою якої був ЕКО. Листи-звернення від багатьох мистців, програми і статuti Об'єднання є надзвичайно цінним скарбом для дослідження української виставкової діяльності і культурного життя у таборах для переміщених осіб в Західній Німеччині протягом 1947-1949 років.

Окремий пласт в архіві мистця складають статuti і протоколи засідань Літературно-Мистецького Клубу у Дітройті, до якого також належав Е. Козак. Вони широко репрезентують богемне життя української діаспори у локальних осередках і висвітлюють мету і завдання українських мистецьких організацій на різних етапах еміграційних процесів у США.

До колекції архіву також належить ціла низка рецензій про творчість і виставкову діяльність ЕКО і його синів в американських виданнях, а також газетах і журналах української діаспори. Особливе зацікавлення викликають відгуки про виставки мистця у Гантері – «українських Карпатах», який був одним з найпопулярніших і неформальних центрів зустрічей діаспорних мистців.

Важливо зауважити, що НТШ володіє найбільшою і найповнішою збіркою архіву матеріалів ЕКО, які також зберігаються в Українському Музеї і бібліотеці у Стенфордї, Нью-Йорку та Дітройті.

Едвард Козак – один з найважливіших і найпопулярніших мистців української діаспори, який ще досі залишається малодослідженим. До сьогодні немає повної монографії

Йосип Гірняк в ролі Гриця Зозулі.

творчості, яка б висвітлювала його діяльність на різних етапах еміграції.

На базі архіву ЕКО в НТШ можна написати критичне дослідження життєвого і творчого шляху художника і проаналізувати діяльність, співпрацю і вплив українських мистецьких установ та осередків на творення візії українського мистецтва в західному світі і її репрезентації у різноманітних стилістичних роботах.

Висловлюю щире подяку НТШ у Нью-Йорку, бібліотекарю Леву Чабану, а особливо адміністратору Василю Махну за допомогу, можливість ознайомитися з цією унікальною архівною колекцією ЕКО і відкрити для себе нові горизонти для дослідження.

Burned infantry fighting vehicle in the trees near the Saur-Grave, Donbass.

María G. Rewakowicz

War and Writing: Artem Chekh

On April 14, 2021, President Joe Biden announced the withdrawal of the American military force from Afghanistan. The time had come “to end the forever war.” Watching the subsequent collapse of the Afghan government and ensuing chaos at the Kabul airport, many people criticized the evacuation process. There was, however, a general consensus that it was indeed time to leave. How could the US justify requiring American soldiers to fight someone else’s war when Afghans themselves were less willing to sacrifice on behalf of their own country’s future? Volumes will be written how America lost yet another war and what went wrong. Listening to Biden I thought about another struggle which has taken on the characteristics of a “forever war:” the Russo-Ukrainian

conflict in Donbas, the southeast region of Ukraine. Of course, the similarities end there because, unlike in the US case, Ukraine is defending its own territory rather than fighting someone else’s war in a faraway country.

Two recent books had me thinking about the connection between war and writing. In *On War and Writing*, Samuel Hynes, a Marine Corps pilot in the Second World War, observes that “all war is unimaginable.” Hynes then poses a question: “Why are war books important?” and gives an answer: “I don’t mean the military histories. I mean the personal accounts of the combatants, the ones I’ve been talking about. Because war is important, because it’s always present

An military vehicle in the capital of Afghanistan Kabul seen from the hillsides

in our world, dozens of wars being fought, somewhere, right now.” It is above all through the written records offered by combatants that the rest of us may glean an approximate notion of the experience.

Artem Chekh’s memoir, *Absolute Zero*, chronicles the Ukrainian writer’s time serving in the Ukrainian Army in Donbas and is an excellent example of such a personal account that Hynes is talking about. *Absolute Zero* describes the author’s journey from the moment he enters a boot camp in 2015 to his last day as a soldier and subsequent return to civilian life a year later. Between these two points we are offered a number of vignettes of his life on the frontlines. Reading Chekh, two contradictory things struck me: the universality of many aspects of combat, and the uniqueness of each war, which has its own logic, rationale, and absurdity.

What is universal about combat is that it changes all who enter it. Hynes puts it this way: “war does change you, sends you home at the end not just an older person but a different one from the kid you were when you went—those of you who are veterans know that. Their values changed, their attitude toward war changed. Even their vocabularies changed.”

And Chekh writes: “After serving – life is meaningless, depression, the inability to connect thoughts, and discomfort, as if you are wearing someone else’s retainer or sleeping with crumbs in your bed” and then adds: “Many plan to re-enlist, for many war has become a part of their lives, for some – the reason to be alive.” After months of duty, rigid schedule, and camaraderie, taking even a short break becomes a traumatic event. Seeing his wife on a book tour in a nearby town, Chekh is conflicted rather than happy: “Two days. We have two days. She seems happy, but as for me, even though I try to feel the same way, I lapse into a numb stupor all the time.” He elaborates: “Nothing makes me happy. I don’t desire anything. It would be better to go back, to a daily predictable life, to the narrow stairs of dugouts, to the damp scent, to the anticipation of slight danger on duty every day, to the schedule, to the planning out, to the togetherness, to the mutual understanding.”

On *War and Writing* is not a personal account of the combatant. It is a book of war-themed essays written over many years by the Woodrow Wilson Professor of Literature Emeritus at Princeton University. Hynes gets somewhat personal in his Introduction, explaining how his two vocations in life – “flying

Soldier in desert uniform at rest, Afghanistan.

and professing” coalesced. Serving in the Second World War and later in Korea has provided him with authority to speak on the subject. And whether he writes about his collaboration with Ken Burns about the war in Iraq in the 2000s or the wars of the twentieth century, or about war poems by Hardy, Yeats, Cummings and others, Hynes appreciates personal sacrifice. “Most of the memorable poems are not about either winning or losing, but about suffering,” he says. After all, suffering engendered by war is universal. Hynes also appreciates soldiers’ personal accounts because he believes “only the men who were there know how it was. If you weren’t there, shut up.”

Chekh, a drafted soldier, has a lot to say about war in *Absolute Zero*. But, on the frontlines, “war is not interesting,” he says. It is not a worthy subject of conversation, and the soldiers “have no desire at all to talk about war.” No one wants to argue, no one wants to go deep into divisions by discussing politics or God. The safest subject is to talk about sex. The army brings together people of different political beliefs and makes them care about each other. Unit cohesion is a must for any armed forces.

Chekh is also acutely aware that “war isn’t fashionable.” Whether one is mobilized or in a professional army, war is often invisible and happening somewhere else. The war in Afghanistan stopped

creating headlines a long time ago. Of course, the August chaotic exit changed that. If you visit Kyiv or any other Ukrainian city far from the frontlines, you would hardly guess that the country is at war. And yet, for those serving, whether in Donbas, Afghanistan, or anywhere else, war becomes a pivotal stage in their lives. Chekh puts it poignantly: “It is easy not to notice war. No matter how paradoxical this sounds. If the war doesn’t exist in the traditional context that we are used to. If our cities aren’t bombed, our women aren’t raped, our children don’t go into the forest as partisans. So then the war isn’t real to us.” American soldiers serving overseas are not “visible” to an average citizen. Their service is felt “real” only by their immediate families, and tragic when they come back to them in caskets.

These are the universals of contemporary wars. But then each war is also unique. The conflict in Donbas, as Chekh sees it, produces many paradoxes. For the local population, those fighting are all called “boys,” regardless whether they serve in the Ukrainian Army, or are part of separatist battalions on the other side of the trenches. What is also unique about this war is that there are hundreds of volunteers bringing combatants food, clothing, tools, tobacco, and many other urgently needed products. You might think that such tasks should be the sole responsibility of the government.

Oftentimes, this eagerness to help on the part of civilians acquires comical effects. In the springtime, Chekh's unit received seventeen bags of *paskas*, the traditional Ukrainian Easter bread, and the soldiers had a dilemma how to dispense it. In the Ukrainian tradition it is forbidden to throw bread away, possibly because of the subconscious awareness of the manmade famine of the 1930s (the Holodomor). Fortunately, the neighboring villagers took it as feed for animals.

As a writer and intellectual turned soldier, Chekh ruminates about the nature of the war he is fighting. He makes allusions to the popular show *Games of Thrones* when he states: "This war is strange. At least the stage it's at now. Seasoned troops explain that at the beginning of the war, in the total disorganization and the deadly mess, they could understand the goal – the freeing of the territory from the militants, the victory of good over evil. And here today's war doesn't have a goal. This is a Wall. A guard tower." The war has morphed into a "forever war" with all its consequences. The author is aware "how easy it is to make money from this war, how the enemy encourages writing off stolen goods, how rivers of fuel flow, how excuses about the lack of resources come from the commander's mouth." And yet, they are all there because "someone must be here," Chekh says, "to finally stop them, once and for all." How does this

war ends? He has no answer. He only knows that this "conflict in the east will drag on for a long time and with every wave of mobilization, the quality of the army's new recruits goes down just like the level of morale." Without a clearly defined goal, it is difficult to make someone motivated. And that is another universal truth.

At the deepest level, *Absolute Zero* is about writing no matter what circumstances. In fact, Chekh even writes at some point that "writing and training are both activities that prevent me from going crazy" on the frontlines. But it is also about facing one's own mortality, going deeper into oneself, the kind of experience that can only be gained in extremis. This experience Chekh calls "absolute zero." And the way he describes it borders on a mystical encounter: "Beyond it there's only the end of thoughts, feelings, wishes. It's full immersion in yourself, freedom from wants and worldly needs." The author admits that this kind of personal transformation could not have happened under any other circumstances. Samuel Hynes concludes his Introduction by saying "We can never entirely imagine what it's like to actually fight a war – all war is unimaginable." Artem Chekh's narrative account, beautifully rendered into English by Olena Jennings and Oksana Lutsyshyna, takes us closer to that place and allows us to feel what war is like for those fighting it.

December 13 2019: Ukrainian army soldier is on duty in the trench at the frontline in Vodyane, Donetsk region.

Катерина Яковленко – перша Фулбрайтівська стипендіянтка при НТШ-А про програму своїх досліджень

Дослідники візуальної культури сьогодні не можуть оминати проблему насилля у медіа та мистецтві. Війни, конфлікти, інформаційні кампанії - все це створює фон тривоги та напруження, у якому постійно перебувають сучасні суспільства. Українське суспільство, що знаходиться у стані війни вже сім років, не є виключенням. Фокус мого дослідження зосереджений на перетині мистецтва та журналістики. Мені цікаві питання етичного та естетичного вимірів: якими образами сьогодні визначається насилля у візуальній культурі, що здатне викликати страх, паніку, а що емпатію та співчуття? І зрештою, як питала Джудіт Батлер, чиї життя ми здатні оплакувати, переглядаючи воєнні репортажі та мистецькі твори?

Перебуваючи в Україні та працюючи з сучасним мистецтвом я досліджувала те, як українські автори та авторки рефлексують війну. Мое дослідження на програмі Фулбрайт мало зосередитись на на зображенні війни в роботах американських авторок. Обираючи гендерний аспект у своїй роботі я мала намір звузити тему, але й загострити її. Зокрема додати ще один аспект: як відчувається насилля самими авторками, як

вони попри ризики для життя облаштовують свій побут та робочі умови? Мені цікаво було подивитись як на історичні приклади, так і поговорити з тими авторками, які працюють нині.

У історії американської фотографії та мистецтва є визначні приклади роботи жінок-фотоко-респонденток. Зокрема, одними з перших були Лі Міллер та Герда Таро, обидві були авторками визнаних міжнародних медіа. Герда Таро, американсько-німецька авторка, чиї батьки походять з Галичини, працювала під час громадянської війни в Іспанії. Лі Міллер знімала Другу світову війну у Великобританії, Німеччині, Чехословаччині, Бельгії, та висвітлювала серед іншого тему ролі жінки під час війни. Архіви обох авторок частково зберігаються у Нью-Йорку. Результатом роботи над цими матеріалами стали два короткі есеї, які я написала для видання *Bird in Flight*.

Важливим доповненням до дослідження стало відвідування виставок “Поза метафорами: жінки та війна” у галереї “Апекс арт” та “До-мі-но” про війну у В’єтнамі американсько-в’єтнамської фотографки та професорки Барт Колледжу

Енн-Мей Лі. Також я провела технічні інтерв'ю з військовими кореспондентами Аліне Манукян та Гейді Левін.

Перебування у НТШ трохи змінило фокус мого дослідження, розширивши його. Працюючи у мистецьких культурних інституціях у Києві мені завжди було цікаво заглибитись у контекст українських 1980-1990-х у час політичної та культурної трансформації, соціальних змін та трансгресії. Це також час насилля, але іншого. Час коли суспільне тіло трансформується, багато людей покидає країну, але натомість відбувається повернення кримських татар. Це час, коли митці врешті починають створювати сміливі та вільні образи, але натомість перестають отримувати ресурси, які колись були доступні через офіційні творчі клуби та союзи. Вивчаючи мистецтво цього часу я бачила, як різні автори та авторки реагували на політичні та соціальні зрушення. Перебуваючи у Нью-Йорку я відкрила для себе два архіви - архів театральної режисерки Вірляни Ткач, яка на початку 1990-х років робила вистави в Україні, а також архів

фотографки Тані Д'Авіньйон, яка з 1960-х років знімала українське суспільство та його побут. Ці два погляди стануть гарним доповненням до моїх попередніх пошуків та зацікавлень.

Приємним доповненням до мого дослідження стали знайомства та зустрічі з науковцями, дослідниками та митцями. НТШ стало для мене місцем зустрічі та інтелектуального обміну. За цей короткий час я встигла познайомитись з Георгієм Грабовичем, Галиною Гринь, Олександром Мотилем, Оленою Ніколаєнко, Анною Процик, Софійкою Зеник, Оленою Мартинюк, Віталієм Чернецьким та іншими. Завдяки Галині Гринь я отримала змогу відвідати літні курси Гарвардського українського дослідницького інституту та зокрема прослухати курс з української літератури, а також гостьові лекції. Повернення до читання текстів допомагає краще зосередитись на власній роботі, зокрема шукати неочевидні питання та знаходити на них відповіді. Ще однією цінністю курсу стало читання текстів письменників, які не входили до курсу літератури ані в школі, ані в університеті.

З театральною режисеркою, поеткою, членкинею НТШ-А Вірляною Ткач

З Президенткою НТШ-А Галиною Гринь

Завдяки НТШ у мене була прекрасна змога долучитись до серії дискусії, які я транслювала у Твіттер. Також знайомство з колом НТШ надихнуло мене продовжити серію подкастів, які я почала створювати минулого року в Україні. Так, я записала інтерв'ю з Василем Махном та Вірляною Ткач. Окрім дослідження та підготовки до конференцій, які матиму восени, наразі працюю над фільмовою програмою та дискусією, яка включатиме показ документальних та художніх фільмів про Донбас та розмову про

кіно та рухоме зображення як про спосіб опрацювання травми. Сам Нью-Йорк, тутешні музеї, виставки, дискусійні програми, архіви та бібліотечні фонди є важливим дівцем мого дослідження. Саме у цьому місті формується вектор культурної та мистецької критики.

Я дуже вдячна НТШ за можливість прийняти мене та долучити до американського та українського інтелектуального середовища.

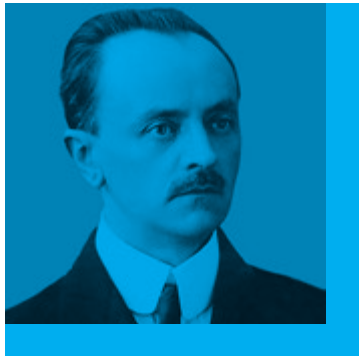
Відкрита Група. Протест №2. Акція створена у просторі Always Fresh, 10 вересня 2021.

Богдан Лепкий

Мемуарна серія НТШ-А

Підготував Василь Махно

З ініціативи Видавничої комісії та у співпраці з архівом було започатковано Мемуарну серію. Ідея полягала у тому, щоби опублікувати, в першу чергу, спогади та щоденники, які зберігаються в архівних фондах Товариства. Для початку було відібрано спогади Миколи Великівського та Юхима Харченка, що поступили до архівних надбань за останні роки. Праця над підготовкою тривала разом із видавництвом «Критика». Видавництво взяло на себе увесь підготовчий етап: від набору тексту, редагування до опрацювання наукового апарату та приміток. Найбільш клопітною справою, як це трапляється з такого роду публікаціями будь-яких спогадів, являється з'ясування інформації про різних осіб, згадуваних автором. Як правило, такі джерела або відсутні, або ж

недостатньо достовірні. Нам вдалося видрукувати першу книжку Великівського «Під двома окупаціями. Спогади і документи» (НТШ-А. Нью-Йорк, 2017) з цієї серії та презентувати її. Нині на завершальному етапі підготовка видання спогадів Юхима Харченка. Однак не тільки спомини чи щоденники, хоч вони архиважливі як персональні документи про час, в якому жили ті чи інші їх автори, перебувають в полі зору наших планів. До прикладу, листування Богдана Лепкого, працю над підготовкою якого було зініційовано Тетяною Кейс та Василем Махном. Годі було б переоцінити цінність такого видання, адже саме НТШ-А посідає увесь архів письменника, в якому неймовірна кількість листів до Лепкого від багатьох визначних діячів української культури на рубежі 19-20 століть. На черзі підготовка неопублікованої праці Осипа Кравченюка «Листування Ягіча зі слов'янськими вченими», яку ще за життя Дійсний член НТШ-А О. Кравченюк підготував до друку. А ще - чимала кількість рукописів, яку дбайливо колекціоновано протягом тривалого часу, чекає на пильного та вдумливого дослідника і публікатора. Словом, НТШ-А повинно докласти чималих зусиль, щоби оприлюднити джерельну базу інтелектуальної історії українців.

З епістолярію до Богдана Лепкого

Папка 90, Лист 2 (Тимотей Бордуляк)

Городище дня 5 жовтня 1898.

Високоповажний пане професоре!

Сердечно дякую Вам за прислані оповідання: "З села". Я вже давніше колись читав їх в рейле томах Діла. А тепер ще раз прочитав с правдивою приємністю і приголубив до свого серця як давних добрих знакомих. О се як раз і подило мені, щоби їх мати в своїй бібліотеці.

Коли в своїм часі мої писання вийдуть в осібній книжці, до чого я власне роблю заходи, то пишлю Вам в заміну за Ваші, котрі тепер отримав

С повним поважанням

Тим. Бордуляк

Папка 90, Лист 3 (Тимотей Бордуляк)

Городище дня 27/9 1898.

Високоповажний Пане!

Хотів-бим роздобути збірничок Ваших поем, котрі були недавно друковані в Чернівцях. Для того прочив-бим, чи б Ви не були ласкаві мені донести, куди маю за тим звернути ся і яка їх ціна. Коли маєте у себе певний запас видань, то пришліть мені під низжче поданою адресою wraz з зазначенням ціни оден примірник, а Вам заплату відошлю відвратною поштою. Коли буде надто мала ціна, то значками поштовими.

С поважанєм

Тим. Бордуляк

гр. кат парох в Городищу

п.п. Залізіці

Папка 90, Лист 7 (Михайло Бойчук) (21)

Якбим умів описати вражіння і спотережіння свої, бо здається що затегнувбим уяву вашу під вікна великого щастя а разом і смутку. Багато навчився в сім році. З Парижа єсм вдоволенний дуже. Сюди до Венеції заїхавем цілком случайно, запросив мене в гостину пріятель італіанен маляр, побудем ту 2 місяці відтак вертаєм до Парижа. Дайте знати з ласки свої що коло Вас діється, тай чи не знаєте де обертає др. Маріяш?

Кланяюсь Вам і цілій рідні М.Бойчук

Italia. Oderzo (Prov. Di Venezia)

Villa St. Marrzino M.B.

Папка 90, Лист 21 (Дмитро Антонович)

Прага 21/XI, 1929

Високоповажаний Пане Професоре,

посилаю Вам, на ваше бажання відчит мого Curriculum Vitae писаного торік для моєї ректорської інсталяції. Думаю, що Вам не тяжко буде витягти з неї ті відомости, які Вам можуть бути потрібні. Мої колегове в Празі дякують Вам за привіт і просять взаїмно Вас привітати.

*Прошу прийняти запевнення моєї щирої поваги,
відданий вам Дм. Антонович.*

Дмитро Антонович

Народився 1877 р. у Києві. Середню освіту дістав у Київській 4-ї гімназії, яку скінчив у 1895. і того – ж року вступив на історично-філологічний факультет Київського університету св. Володимира. Через рік з політичних причин був видалений з Київського університету і перейшов до Харківського, в якому працював під проводом професора. Нині академіка Д.Багалія. Політичні розрухи перешкодили тоді науку на університеті і в році 1900 Антонович був арештований політичною поліцією і з тої-ж причини видалений з університета. Вийшовши із в'язниці, віддався революційній діяльності, працював на Україні і закордоном. Довгий час в роках 1903-1904 провів в політичній ув'язненню, в рр. 1900-1905 редагував революційні часописи, укладав і видавав революційні брошури з деякі були дуже популярними в народніх українських масах і був одним з основоположників революційної партії, що взагалі була першою українською політичною партією партією на Наддніпрянській Україні.

В р. 1906 одійшов від революційної праці. Виїхав за кордон і віддався виключно студіям в області Історії Мистецтва. Працював у Парижу, Лондоні, Мюнхені, Берліні і Фльоренції. В 1908 році вернувся до Києва. Щоб скінчити університет і в 1909 р. представив на історично-філологічний кінцеву завітну працю, з історії північно-італійської скульптури XIVвіку, яку на внесення проф. Павлуцького факультет постановив надрукувати, а автора оставити при університеті для підготовки до проферської катедри. Але незатверджений з причин політичних, Антонович, якому було заборонено яку будь педагогічну діяльність в державних установах, втіхав до Італії. Щоб продовжувати студії і працював в Мілані, Римі, Фльоренції і менших містах північної Італії (Верона, Модена, Бергамо). До світової війни більшу частину часу

проводив в Італії, а приїзджаючи на Україну у Києві викладав по приватних драматичних школах – Історію костюма, історію стилів, естетику то що.

Підчас світової війни був уповноваженим Всеросійським Земського Союзу і завідував залізнодорожними потягами, що ранених на Південно-Західному Фронті.

У 1919 р. виїхав знову до Італії, а в 1921 р. був покликаний на катедру Історії Мистецтва Українського Університета спочатку у Відні, а пізніше у Празі. В академічному 1921/1922 був членом сенату (як продекан), в 1927/1928 році був деканом Філософічного Факультета, 1928/1929 році був ректором і переобраний ректором на другий рік. Від року 1923 є директором української академії мистецтва “Студія” в Празі, з того-ж року є головою Українського Історично-філологічного товариства в Празі, з року 1925 є директором Музею Визвольної Боротьби України, іт.д.

Наукові праці Д.Антоновича стосуються історії пластичного мистецтва (головним чином італійського і українського) та історії театра. Першу працю надрукував на сторінках Київської Старини у 1896 році. Після того в загальних і спеціальних виданнях і окремими книжками опублікував коло 40 дрібніших дослідів і монографій, а також видав дві більших книги; одну літографовано – “Скорочений курс історії Українського Мистецтва” яка досі являється одним викінченим курсом прийнятим як підручник на українських високих школах; друга книга, видана друком – “300 років українського театра”, яка також представляє першу спробу систематизувати матеріал до історії українського театру. Останніми часами Д.Антонович працює в галузях історії українського мистецтва і історії українського театру.

Папка 90, Лист 22 (Володимир Блавацький)

Косів 7/VII.933

Високоповажний Пане Професоре!

Сердечно дякую Вам за Ваші теплі слова, і я і ціла театральна дружина дуже Вам за них вдячна.

Що до вистав “Батурина” у Львові то я подбаю про кращі костюми, які візьмемо з польського театру. Гуртові сцени в II дії (на мурах) скріплю чисельно. Гурт в III дії мусить залишити ся таким як тепер, бо так умовно реалістично поставлена ця дія. Колиб Ви Пане Професоре знали, яке вражіння викликає всюди ця дія (Ми грали “Батурин” в 6-ох місяцях) не малиб відносно неї напевно застережень. Також певно читали Ви Пане Професоре рецензії, особливо в “.....”, де спеціально на цю дію звернули увагу.

Дуже витаємо Ваш намір написати триптик і до того часу будемо чекати з виставлюванням п'єс перероблених з Ваших творів.

Щоб покращали наші костюми і декорації – необхідна нам допомога громадянства і в цьому напрямі дуже помогло би нам Ваше слово – кинене в пресі у відповідний момент.

Покищо радію дуже великим моральним успіхом “Батурина” і маю надію, що у Львові цей успіх буде ще більший.

*Прошу прийняти
Вислови глибокої Пошани
Від мене і усіх товаришів
В. Блавацький*

Богдан Лепкий (1872-1941), поруч його дружина, Олександра (пом. 1937) і зліва Анна Людмила Грабович (1875-1974). Черче, 1930-ті роки

НОВІ ВИДАННЯ НТШ-А

Записки НТШ-А. Нова Серія. Том 2-3, 2021

Як попередній том «Записок НТШ-А. Нової серії» був присвячений патронів Товариства - Тарасові Шевченку, так і цей том, який є спареним, своєю тематикою звертається до постаті Пантелеймона Куліша, одного з найближчих товаришів й однодумців Шевченка, разом із яким він поправу вважається творцем української модерної культури. 2019 року сповнилося 200-років від дня

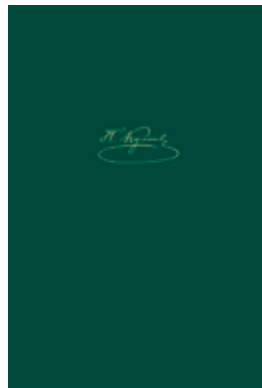
народження Куліша, й Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці долучилося до наукових й урочистих заходів, які відбувалися в Україні, взявши участь у міжнародних конференціях у Києві, Львові, Сумах та Ніжині. У листопаді того року НТШ-А провело в Нью-Йорку і свою наукову конференцію, приурочену до 200-літнього ювілею автора першого українського роману, автора першого повного перекладу Біблії та багатьох драм Шекспіра, творця прообразу сучасного українського правопису, непогамовного і пристрасного критика, публіциста, історика, фольклориста, людини воістину ренесансного типу. Декілька

статей, вміщених у цьому томі, були виголошені на згаданій конференції, яка відбулася в Українському Інституті Америки.

Чимало зроблено на ниві кулішезнавства попередніми поколіннями вчених, проте – і це, зокрема, демонструє наше видання – ще більше треба зробити, а передовсім – опублікувати всю Кулішеву спадщину, науково і критично, яка була розпочата у 2005 р. Інститутом Критики і до якої з часом підключилися інші чільні наукові інстанції. НТШ-А у цьому плані веде активну діяльність у партнерській співпраці з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України та його Центром дослідження життя і творчості Пантелеймона Куліша, а також Українським науковим інститутом Гарвардського університету. Уміщений наприкінці тому перелік кулішівських і шевченківських видань, випущених з рамен НТШ-А, красномовно підтверджує наші зусилля в напрямку відновлення канону української літератури і національної пам'яті.

Олесь Федорук
Редактор тому

З Фонду ім. Марії Фішер-Слиш

Пантелеймон Куліш. Повне зібрання творів. Переклади та переспіви.

Київ: Критика, 2020.
– Т. I: Шекспірові твори: Отелло. Троїлта Крессіда. Комедія помилок / Заг. ред. Олесь Федорука; наук. ред., стаття Андрія Даниленка; упоряд., підгот. текстів Олександра Бороня, Олесь Федорука; комент. Ольги Лучук. – 448 с., іл.

У видавництві «Критика» у складі Повного зібрання творів Пантелеймона Куліша вийшов друком перший том перекладів Шекспіра: «Отелло, венецький мурин», «Троїлта Крессіда», «Комедія помилок». Ці три п'єси – єдині, які Кулішеві вдалося опублікувати за життя 1882 року у Львові (у виданні «Шекспірові твори»), і відтоді їх ніколи не перевидавали. (Решту десять п'єс видав Іван Франко у своїй редакції, натомість автентичні переклади Куліша, які збереглися в рукописах, донині читачеві невідомі.) Книга містить критично вивірені тексти Шекспірових драм, що їх підготували Олександр Бороня і Олесь Федорук (обидва – Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України). Науковий апарат становить ґрунтовна вступна стаття Андрія Даниленка (Університет імені Пейса, США) «Куліш як перекладач Шекспіра» та поглиблений коментар Ольги Лучук (Львівський національний університет імені Івана Франка). Наукову редакцію коментаря здійснив Андрій Даниленко, а загальну редакцію тому – Олесь Федорук.

Тексти подано за правописом, що максимально точно відтворює авторову мову. Перше видання перекладів містило технічні недогляди й друкарські похибки, які верифіковано й очищено (із застереженням і поясненням). Наприклад, у Кулішовому виданні

Гектор («Троїл та Крессиди») каже: «О, годі, годі, годі! / Ви, діви, юноші, середні й старці». Далі ідуть слова Кассандри. Насправді другий рядок – «Ви, діви, юноші, середні й старці» – теж належить Кассандрі. Або у виданні Куліша («Комедія помилок») Адріана так мовить про свого чоловіка Антифола Ефеса: «Та він, мов дикий олень із огради, / На вільну пашу рветься, мною ситий. / Я, бідна, тільки покришка для нього». Незрозуміле в цьому контексті слово «покришка» стає цілком зрозумілим, якщо звернутися до англійського оригіналу («Poor I am but his stale») і якщо вважати, що тут теж друкарська похибка: замість «покришка» має бути «покритка» (друкарські набірники не раз плутали літери ш і т, відчитуючи авторські рукописи, де написання цих літер було подібне). Стаття Андрія Даниленка – автора монографії «From the Bible to Shakespeare. Pantelejmon Kuliš (1819–1897) and the Formation of Literary Ukrainian» (Boston: Academic Studies Press, 2016) – висвітлює історію створення Кулішевих перекладів та їх видання, зокрема з'ясовує питання безуспішних спроб автора опублікувати переклади в Російській імперії, а також характеризує їх у мовознавчому аспекті (Куліш як творець нового мовного стандарту). У коментарі, що обіймає майже 100 сторінок, з'ясовано невідповідності Кулішевого перекладу з текстом оригіналу; здійснено репрезентативне зіставлення Кулішевого перекладу з російським та польськими перекладами, що їх Куліш враховував у своїй праці; дано тлумачення поодиноких слів, зосібна застарілих і діалектних; для кращого розуміння текстів пояснено окремі імена та реалії Шекспірових п'єс. Окрім того, видання містить докладні правописні правила відтворення текстів, список ілюстрацій і покажчик імен. Назагал презентоване видання – це перша спроба в Україні зробити том класичних перекладів за найвищими академічними едиційними стандартами.

Куліш планував перекласти 27 п'єс Шекспіра і видати їх у дев'яти томах на честь дев'яти муз. У кожному томі по одній трагедії, історичній

драмі й комедії. Задум вдалося зреалізувати наполовину: Куліш переклав 13 драм. (Донедавна, втім, існувала думка, і її тепер аргументовано спростували, що Куліш переклав іще дві драми, рукописи яких загубилися). За всю історію української шекспіріани це найбільша кількість творів англійського драматурга, яку спромоглася перекласти одна людина. Куліш ставив перед собою не лише мовно-літературну мету, а й морально-виховну та просвітницьку – це було завдання національного масштабу. У праці над перекладами драм Шекспіра він був піонером, і на неї взорувалися пізніші перекладачі, зокрема Микола Лукаш.

Усі п'єси Шекспіра в Повному зібранні творів Куліша буде подано в чотирьох томах, і їх структура відображає задум перекладача:

1. «Отелло, венецький мурин», «Троїл та Крессиди», «Комедія помилок»;
2. «Король Лир», «Кориолан», «Приборкана гоструха»;
3. «Ромео та Джульєтта», «Юлій Цезарь», «Багацько галасу з нечевля»;
4. «Макбет», «Антоній і Клеопатра», «Міра за міру», «Гамлет, принц данський».

Повне зібрання творів Куліша, і цей том зосібна, здійснюється за загальної редакції Григорія Грабовича у співпраці Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Наукового товариства ім. Шевченка в Америці, Українського наукового інституту Гарвардського університету й Інституту Критики.

Видання цього тому уможливила щедра фінансова підтримка Фонду ім. Наталії Данильченко.

**Володимир Кулик.
Мовна політика
в багатомовних
країнах.
Закордонний
досвід та його
придатність для
України.**

Київ: Дух і літера,
2021. - 312 с.

У книжці Володимира Кулика йдеться про мовну політику багатомовних країн різних частин світу. Автор докладно розглядає нинішній стан та історичні витоки мовної політики сімнадцяти країн, а потім аналізує можливість запозичення певних успішних закордонних зразків в Україні. Хоча книжка спирається на великий обсяг наукової літератури, вона написана зрозумілою для нефархових читачів мовою, тому буде корисною не тільки науковцям, а й усім, хто цікавиться мовними проблемами в Україні та світі.

З Фонду ім. Івана та Єлизавети Хлопецьких

**Володимир
Левицький.
Спомини.**

Львів: Видавництво
«Папуга», 2021.
400 с.

У книзі вперше публікуються «Спомини з життя» Володимира Левицького, написані 1933 року та його щоденник, що охоплює період від 16 серпня 1914 року до 3 січня 1915. «Споминах» йдеться про життя й наукову діяльність вченого, так і про відомих українських та польських політичних, наукових і культурних діячів, яких В. Левицький знав

особисто, про цікаві маловідомі факти того часу. Життєпис видатного математика доповнюють його подорожні нариси, надруковані свого часу в галицькій пресі, а також кілька публікацій світоглядного характеру та окремі листи, що увиразнюють непересічну особистість вченого.

З Фонду ім. Володимира Петришина

**Володимир
Діброва. Свіжим
оком: Шевченко
для сучасного
читача.**

Київ: Видавництво
«Білка», 2021. 173 с.

Що може спонукати нас до читання Шевченка? Може для того, щоби з'ясувати, чому його твори, написані понад 200 років тому, і досі мають такий потужний вплив? Ця книжка дає просту та переконливу відповідь на це питання. Кожен її розділ є уважним і неквапливим прочитанням якогось із відомих творів Шевченка («Кавказ», «Садок вишневий коло хати», «Мені тринадцятий минало», «Сон» «На панцині пшеницю жала...») із глибоким та дотепним коментарем Володимира Діброви. Автор є перекладачем, літературознавцем та викладачем Гарвардського університету, й викладає українську мову та літературу студентам із усього світу. У цій збірці есеїв він, уникаючи спрощення і тотальної ідеалізації (а також складнопідрядних речень), «перекладає» деякі реалії, контексти та міркує над джерелами поетичного впливу письменника. Ця книжка спрямована на те, аби ви могли поглянути на відомі тексти «свіжим оком», а перечитавши їх, знайшли свого власного Шевченка та краще розуміти себе як українців.

З Фонду ім. Івана та Єлизавети Хлопецьких

Видання НТШ-А, присвячені Тарасові Шевченку і Пантелеймону Кулішу (2012–2021 роки)

1. Яцюк, Володимир, упоряд. Тарас Шевченко: мозаїка цілоти: Каталог виставки шевченкіани зі збірки Володимира Яцюка (Національний музей Тараса Шевченка, липень-вересень 2012 року). Наук. ред. С. Захаркін. Київ: Критика, 2011. 52 с.
2. «Гайдаки»: Факсимільне видання. Історія книжки. Інтерпретація [у трьох книгах]: Шевченко, Тарас. Гайдаки, факсиміле. Санктпетербург, 1841. [Київ: Критика, 2013]. 132 с.
3. Федорук, Олесь. Шевченкові «Гайдаки» 1841 року: Історія книжки. Київ: Критика, 2013. 152 с.
4. Грабович, Григорій. Шевченкові «Гайдаки»: Поема і критика. Київ: Критика, 2013. 360 с.
5. Грабович, Григорій, заг. ред. Тарас Шевченко в критиці. Том 1, Прижиттєва критика (1839–1861), упоряд. Олександр Боронь і Михайло Назаренко; комент. Олександр Боронь, Степан Захаркін, Михайло Назаренко, Олесь Федорук; стаття Григорія Грабовича; наук. ред. Степан Захаркін і Олесь Федорук. Київ: Критика, 2013. Іх+804 с.;
6. Том 2, Посмертна критика (1861), упоряд. Олександр Боронь і Михайло Назаренко; комент. Олександр Боронь, Михайло Назаренко, Олесь Федорук; стаття Григорія Грабовича; наук. ред. Олесь Федорук. Київ: Критика, 2016. І+806 с.
7. Дудко, Віктор. Тарас Шевченко: джерелознавчі студії. Київ: Критика, 2014. 416 с.
344 Видання НТШ-А
8. Грабович, Григорій. Шевченко, якого не знаємо. З проблематики символічної автобіографії та сучасної рецепції поета. 2-ге вид., виправлене і доповнене. Київ: Критика, 2014. 414 с.
9. Боронь, Олександр. Повісті Тараса Шевченка і західноєвропейські літератури: Рецепція та інтертекстуальні зв'язки. 2-ге вид. Київ: Критика, 2015. 160 с.
10. Боронь, Олександр. Поет і його проза: генеза, семантика і рецепція Шевченкової творчості. Київ: Критика, 2015. 344 с.
11. Ковальов, Іван, упоряд. Тарас Шевченко і царська цензура: Збірник документів. Підготовані тексти, стаття Ірини Брижіцької; комент. Ірина Брижіцька, Іван Ковальов, Олесь Федорук; наук. ред. Олесь Федорук. Відкритий архів: Матеріали та дослідження з історії модерної української культури 2. Київ: Критика, 2015. 336 с.
12. Росовецький, Станіслав. Шевченко і фольклор. 2-ге вид., виправлене і доповнене. Київ: Критика, 2015. 480 с.
13. Куліш, Пантелеймон. Повне зібрання творів. Наукові праці. Публіцистика. Том 3, Записки о Южной Руси, упоряд., стаття, коментарі Василя Івашківа; наук. ред. Олесь Федорук. Книга 1. Київ: Критика, 2015. 416 с. Книга 2. Київ: Критика, 2016. 384 с.
14. Боронь, Олександр. Спадщина Кобзаря Дармограя: джерела, типологія та інтертекст Шевченкових повістей. Київ: Критика, 2017. 160 с.
15. Назаренко, Михайло. Поховання на могилі (Шевченкова біографія у фольклорі та фейклорі). 2-ге вид., виправлене і доповнене. Київ: Критика, 2017. 624 с.
16. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці. Нова серія 1 (2017). 256 с.
17. Федорук, Олесь. Роман Куліша «Чорна Рада»: Історія тексту. Київ: Критика, 2019. vi, 590 с., іл.
18. Яцюк, Володимир. Тарас Шевченко і світ фотографії: Альбом-монографія, наук. ред., стаття Олесь Федорука. Київ: Критика, 2019. 232 с., 235 іл.
19. Куліш, Пантелеймон. Повне зібрання творів. Переклади та переспіви. Том 1, Шекспирові твори: Отелло; Троїл та Крессида; Комедія помилок, упоряд. Олександр Боронь і Олесь Федорук; стаття Андрія Даниленка; комент. Ольги Лучук; наук. ред. Андрій Даниленко. Київ: Критика, 2020. 448 с.
20. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці. Нова серія 2–3 (2021). 344 с.

Список книжок, що їх видало НТШ-А і Інститут джерелознавства НТШ-А (ІД) у співпраці з «Критикою»

Вийшли в світ
2012–2017 роки

- 1.** Людмила Гриневич, Хроніка колективізації та Голодомору в Україні. 1927–1933 Том I: Початок надзвичайних заходів. Голод 1928–1929 років. Книга 2 (2012)
- 2.** Людмила Гриневич, Хроніка колективізації та Голодомору в Україні. 1927–1933 Том I: Початок надзвичайних заходів. Голод 1928–1929 років. Книга 3 (2012)
- 3.** Марія Ревакович, *Persona non grata: Нариси про Нью-Йоркську групу, модернізм та ідентичність* (2012);
- 4.** Володимир Яцюк, (упоряд.) Тарас Шевченко: мозаїка цілоти. Каталог виставки шевченкіяни зі збірки Володимира Яцюка (2012; за участі ІД НТШ-А)
- 5.** Віктор Дудко, Тарас Шевченко: джерелознавчі студії (2013)
- 6.** Віталій Чернецький, Картографуючи посткомуністичні культури: Росія та Україна в контексті глобалізації (2013)
- 7.** Тарас Шевченко, Гайдамаки [факсимільне видання 1841 року] = Гайдамаки. Факсимільне видання. Історія книжки. Інтерпретація, кн. 1. Видання підготували Григорій Грабович і Олесь Федорук (2013; за участі ІД НТШ-А);
- 8.** Олесь Федорук, Перше видання Шевченкових «Гайдамаків»: Історія книжки = Гайдамаки. Факсимільне видання. Історія книжки. Інтерпретація, кн. 2 (2013; за участі ІД НТШ-А)
- 9.** Григорій Грабович, Шевченкові «Гайдамаки»: поема і критика = Гайдамаки. Факсимільне видання. Історія книжки. Інтерпретація, кн. 3 (2013; за участі ІД НТШ-А);
- 10.** Григорій Грабович (ред.), Тарас Шевченко в критиці. Том I: Прижиттєва критика (1814–1861) видання впорядкували Олександр Боронь і Михайло Назаренко (2013; за участі ІД НТШ-А);
- 11.** Григорій Грабович, Шевченко, якого не знаємо: З проблематики символічної автобіографії та сучасної рецепції поета; вид. 2-ге, випр. і доп. (2014);
- 12.** Олександр Боронь, Повісті Тараса Шевченка і західноєвропейські літератури: рецепція та інтертекстуальні зв'язки (2014);

13. Пантелеймон Куліш, Повне зібрання творів. Наукові праці. Публіцистика. Том III: Записки о Южной Руси. Кн. 1 видання підготували Василь Івашків і Олесь Федорук (2015);

14. Пантелеймон Куліш, Повне зібрання творів. Наукові праці. Публіцистика. Том III: Записки о Южной Руси. Кн. 2 видання підготували Василь Івашків і Олесь Федорук (2016);

15. Олександр Боронь, Поет і його проза: генеза, семантика і рецепція Шевченкової творчости (2015; за участі ІД НТШ-А);

16. Іван Ковальов (упоряд.), Тарас Шевченко і царська цензура = Відкритий архів: Щорічник матеріалів і досліджень з історії модерної української культури. Том 2; видання підготував Олесь Федорук (2015);

17. Станіслав Росовецький, Шевченко і фольклор (2015; за участі ІД НТШ-А);

18. Григорій Грабович (ред.), Тарас Шевченко в критиці. Том II: Посмертна критика (1861) видання впорядкували Олександр Боронь і Михайло Назаренко (2016; за участі ІД НТШ-А);

19. Олександр Боронь, Спадщина Кобзаря Дармограя: джерела, типологія та інтертекст Шевченкових повістей (2017; за участі ІД НТШ-А);

20. Михайло Назаренко, Поховання на могилі (Шевченкова біографія у фольклорі та фейклорі) вид. 2-ге, виправлене і доповнене (2017; за участі ІД НТШ-А);

21. Наталя Яковенко, У пошуках Нового неба: Життя і тексти Йоаникія Галятовського (2017);

22. Микола Величківський, Під двома окупаціями: спогади і документи; видання

підготував Тарас Гунчак (2017);

23. Записки НТШ-А. Нова серія, Том 1 за редакції Григорія Грабовича й Олесь Федорука (2017)

2018–2020 роки

24. Марія Маєрчик, Олена Боряк (співупоряд.) Криптадії Федора Вовка: винайдення сороміцького. Етнографія сексуальності на межі XIX і XX століть (2018; за участі ІД НТШ-А);

25. Олесь Федорук, Роман Куліша «Чорна Рада»: історія тексту (2019);

26. Тетяна Гошко, Антропологія міст і міського права на руських землях у XIV – першій половині XVII століття = Звичай і права: Джерела, коментарі, дослідження. Том I (2019; за участі ІД НТШ-А);

27. Олександр Зайцев, Націоналіст у добу фашизму: Львівський період Дмитра Донцова, 1922–1939 роки. Начерк інтелектуальної біографії (2019; за участі ІД НТШ-А);

28. Володимир Яцюк, Тарас Шевченко і світ фотографії. Альбом-монографія (2019);

29. Пантелеймон Куліш, Повне зібрання творів. Переклади та переспіви Том I: Шекспірові твори: Отелло, Троїл та Крессіда, Комедія помилок видання підготували Олесь Федорук і Андрій Даниленко; коментарі Ольги Лучук (2020);

30. Борис Грінченко, Повісті: Серед темної ночі. Під тихими вербами; видання підготував Дмитро Єсипенко (2020).

A Renewed Library

By Jurij Dobczansky

Chair, Archives & Library Committee

One of the first steps in streamlining the Society's library was taken in 2015. Following a period of complete personnel turnover Lev Chaban, a well-respected university librarian, accepted the position of librarian/consultant. He and I saw a chance to formulate a plan that would have a lasting positive impact. We embarked on a long-needed reassessment of the library's scope. Considering the physical conditions we initiated an intense effort to ameliorate the situation when the last library staff member retired in 2016.

The alphabetical arrangement of books was increasingly inefficient for locating sought-after materials. Furthermore, arrangement by author made inquiries by subject virtually impossible. Miscellaneous photocopies of articles and printed sheets, which should have been placed in file cabinets, had been stuffed in between books. To anyone visiting the library on the fifth floor it truly resembled a crowded attic. No one since the 1950s had ever attempted to deaccession unnecessary materials--a routine practice in most libraries. Unlike college and university libraries, the Society's library does not serve a faculty or student body. There is no need to keep multiple copies to serve many readers simultaneously. Space limitations of our building necessitated the removal of books of a general nature or unrelated to Ukrainian subjects. These may be found in local university or public libraries. Lev's experience in book selection and

collection building at the university level played a vital role in this process.

The archives with over 200 distinct collections housed in a climate-controlled storage deserve our greatest attention. The library collection should supplement the archives by providing researchers with related background information such as biographies, memoirs, anthologies and periodicals.

Our proposal to eliminate duplicates and items out of scope for the Society's library was, at first, met with expressions of panic and dismay. Our attempt to free the library of ballast was seen as the dismantlement of the library's precious holdings. The library has an established profile to adhere to: Ukrainian studies, works related to our patron Taras Shevchenko and publications by our members. For example, why would anyone come to our Society to examine a copy of an 18th century German imprint with no Ukrainian connection?

It should be emphasized that extraneous materials were not simply thrown into the trash bin. A detailed spread sheet was compiled by Marko Slyz to document what was being offered to interested parties, both individuals and institutions. After a portion of the materials was claimed and distributed, the remainder was packaged and prepared for shipment to research libraries in Ukraine. The first phase of the library's development plan is almost completed. Packages of the

deaccessioned items have been moved to the 3rd floor. Negotiations are now underway with agencies handling transportation to Ukraine.

Some structural modifications of the library have taken place. Recent remodeling made the library temporarily inaccessible. After many years of working in tight spaces, readers will now have a suitable workspace—an alcove equipped with electrical outlets and sufficient lighting. Lev Chaban is still discovering and opening packages of books which were donated more than a decade ago but had never been processed. Among other things, he has partially reconstituted the scattered musical collection of composer Mykhailo Haivoronsky—a collection donated by his widow many years ago. Archival materials found among the book stacks and unopened boxes (including Society records!) still need to be transferred to the archives as soon as possible.

Current acquisitions, which have not stopped during the pandemic, are being placed on the newly-available shelves. Thanks go to Anton Varga, the Society’s graphic designer since October 2019, for his help on this project.

To make the collection accessible online, the computer catalog was revived through the efforts of Marko Slyz. It is a basic checklist for the time being. The next phase of streamlining will entail enhancements to the catalog records in the form of subject access. Classification of the library’s holdings will provide a way to shelve the collections by subject, thereby improving access.

Lev continues to create a digital environment in cooperation with the Diasporiana group in Ukraine but progress is slow since we miss our former colleague Marko Slyz, who is presently on leave. During this busy period, Lev has managed to respond to research requests in a timely manner.

The last four years have witnessed a great deal of physically demanding hands-on work. Once the streamlining process is complete the library and archives will serve both Society members and visiting scholars. Only then will the Archives and Library Committee be able to chart the course and promote the further development of our shared treasure!

The Library and Archive are moving forward!

**Lev Chaban and
Jurij Dobczansky**

When Michael Palij organized the Library Committee of the Shevchenko Scientific Society (U.S.) in 1958 he expressed the following idea: knowledge of Ukraine is proportionate to the number of objectively written books so the main objective of diaspora Ukrainians is to ensure their presence in American libraries. He eventually built an outstanding Ukrainian collection at the University of Kansas. Today, major university libraries have impressive Ukrainian collections. The FirstSearch/WorldCat database reveals to what extent Ukrainianica is found in libraries throughout the world. In view of our limited storage capacity, the Society's library does not have to possess everything. That is an outdated philosophy. We must adjust to new realities. Our library must focus on those resources that are unique to our institution, especially the archives, publications by its members, books supported by our grants and our own internal records.

In an age of increasing digitization many of our holdings are now remotely accessible. For example, full texts of a great number of diaspora publications reside in the electronic library <https://diasporiana.org.ua/>. We no longer need to be maintain all copies unless there is a justifiable reason. A new collections policy statement has been developed with this in mind. Of course, it

needs to be edited and supplemented to meet the needs of our institution and its membership. In light of the availability of our own publications such as the Zapytsky NTS and others in digitized format, we will no longer need to store the physical copies at our location. The same applies to other research materials already held by major research collections such as New York Public Library, Harvard and Columbia Universities.

Originally, the library and archives of the Shevchenko Scientific Society developed as a result of donations. Lacking its own building between 1947 and 1952, the Society's library and archives were housed in various locations and in private homes. Since 1983 they have been located in the Society's Manhattan headquarters at 63 Fourth Avenue. The library has grown numerically but it lacked a clear collections policy. In 2012 the library consisting of over 35,000 volumes was located at the top level of the building. It was arranged alphabetically by author and separated into sections by language--making it difficult to browse. As a result, it served as a book repository rather than a resource for scholarly research. The electronic catalog developed in the late 1990s, however, became obsolete very quickly. Despite attempts to upgrade in the 2000s it remained practically defunct.

After 2012 the staff of the library and archive underwent a complete turnover. Library director Svitlana Andrushkiw completed 30 years of service and retired. Archivist Kateryna Davydenko accepted another professional position. Assistant librarian Serhii Panko retired and moved to Ukraine. We were left with volunteer Natalia Sonevytsky and assistant archivist Ostap Kin. Upon completion of his archival studies with the Society's financial support--and having fulfilled his contractual obligations--Ostap accepted a professional position at Rutgers University in early 2019.

An ad hoc personnel committee was called into action to address this situation. Position descriptions were drawn up. Lev Chaban accepted the position of librarian-consultant. Shortly thereafter, Marko Slyz joined the staff--first as a volunteer, then as a paid employee of the Society. Marko's computer skills are invaluable. He has restored the defunct online catalog <http://shevchenko.org/library-archives/library-collection/>.

Future enhancements to the metadata include names of donors, autographs and inscriptions, provenance, special collections, Library of Congress subject headings, etc. Working remotely during the pandemic Marko continued to digitize the analog recordings of the Society's lectures and special events.

Among the first library projects undertaken by Lev Chaban and Marko Slyz was a thorough shelf reading. It brought to light 1,100 duplicates alone. These materials were deaccessioned along with a number of out-of-scope and popular-level books found in most public libraries. Presently the library's resources number 31,557 items (maps, video- and sound recordings, etc.). It appears the rare book collection had been artificially inflated (in some cases, two or three copies of these "rare" books were found!) and stored in a metal cage in the archives. Unnecessary furniture was rearranged or removed to make room for users. Reference sources were identified and grouped together for easier access.

Marko compiled an extensive spreadsheet checklist of duplicates and out-of-scope items. The list was widely distributed electronically. In response, requests came in from Cambridge University, Prague's Slavonic Library, Cleveland's Ukrainian Museum-Archives, libraries in Ukrainian cities like Berdiansk and a number of universities. The benefit of this project is two-fold: increased storage space and some positive publicity for the Society. Cambridge University received five cartons and acknowledged the gift in a blogpost. On a personal note, I posted the following comment:

"It's heartwarming to see the blogpost. I clicked on the link to the bibliographic record and chuckled when I saw the cover photo of Ivan Kernytskyi's "Цуганськиму допогаму." That copy is from the library of my great uncle Antin Malanchuk, who lived with our family. He was my "surrogate grandfather." He immigrated to the US in the early part of the last century. I recognized the label "636" –numbers cut from old wall calendars for the purpose of keeping track of his books. I remember my father trying to keep up with his ever-growing library by building new shelves in our tiny house in New Haven, Connecticut. Growing up surrounded by his books it isn't a mystery why both my sister and I chose library careers – she at Yale University and I at the Library of Congress. I remember when just before his death in 1963 he donated his entire collection to the Shevchenko Scientific Society in New York."

The most valuable and unique asset of Society is its archive. For this reason it deserves our greatest atten-

tion. The archive consists of over 200 distinct collections housed in a climate-controlled storage area in the basement. Instead of striving to be comprehensive, our library collections policy needs to be selective. The library should supplement the archives by providing researchers with the necessary background information related to the biographies, memoirs, anthologies or periodicals published by individuals and organizations whose materials are found in the archives.

The September 2019 Executive Board meeting mandated a request for a professional survey of our archives by Michael Andrec, archivist at the Ukrainian Historical and Educational Center in Somerset, NJ. For various reasons, mainly Michael's availability, it was postponed until March 2020. Just as arrangements were being finalized, the pandemic shut down everything. In May 2021 he prepared a detailed, illustrated 28-page "Assessment of policies, collection management, and storage" and submitted it to the board on June 7, 2021. It outlines high-priority actions, includes positive and negative evaluations and makes a number of suggestions for improvements. We are moving in the right direction despite all impediments!

Сергій Панько, Остап Кінь. "БІБЛІОТЕКА ТА АРХІВ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА АМЕРИКИ", Наукове товариство імені Шевченка. Енциклопедія: електронна версія, Київ, Львів: Наукове товариство імені Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2015, [accessed June 2021] http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=279

Mel Bach (Cambridge University Library). "Ukrainian donations from New York" <https://europeancollections.wordpress.com/2020/11/30/ukrainian-donations-from-new-york-the-november-2020-slavonic-items-of-the-month/> [accessed June 2021]

Behind the scenes at the NTSh-A archives

Michael Andrec

Archives Consultant

For those who may not know me, I am a Certified Archivist with over 10 years of experience working at the Ukrainian History and Education Center (UHEC) and the Ukrainian Orthodox Church of the USA in Somerset/S. Bound Brook, New Jersey. While that remains my primary place of employment, I came on board as a consultant for the Shevchenko Scientific Society in the late spring of this year, initially to help the Society assess the strengths and weaknesses of its archives operations and recommend options for future work, and then to begin the implementation of some of those recommendations.

Thanks to the professional work and advocacy of the Society's previous archivists Kateryna Davydenko and Ostap Kin, the archives are in much better shape than at most other Ukrainian American institutions. It has excellent climate control, good shelving, and solid documentation of donors and researchers. The breadth and depth of its collections is astounding.

With the growth of the quantity of acquired material and the lack of an archivist after Ostap's departure, a number of problems had arisen in the archives that needed to be addressed quickly in order to allow the archives to function. And it almost goes without saying that COVID-19 pandemic lockdowns also caused and/or exacerbated a number of those problems.

My assessment report that was submitted to the Board

at the beginning of June indicated that the Society's archives were facing a dire crisis in terms of storage space, as well as deficiencies in tracking the location of materials and the lack of adequate high-level mission statement, collections policy, and policy and procedure documents. Later that month, I began work on addressing the most pressing of these issues, namely, storage and location tracking.

Creating space

One reason for the lack of storage space is that the climate-controlled archives area had become a place for the "temporary" storage of many boxes of books published by the Society and donated by private individuals, as well as other non-archival materials. Given the general lack of storage space elsewhere in the building (a common problem for institutions located in Manhattan), it was not possible to move those books to another more appropriate location. Therefore, it became necessary to look for creative ways to economize on or expand storage space.

Consolidation and creative reuse

One location that immediately caught my eye were the shelves that had been installed along the stairwell leading from the climate-controlled archives area in the basement to the sub-basement (being used for the bulk storage of publications and other non-archival material). It was being used to store back-issues of *БЮЛИТЕНЬ НТШ-А* and *Вісник НТШ*. I consolidated those back-issues into banker's boxes and moved them to the lower shelves. After checking the environmental conditions with a temperature/humidity logger and determining that they were adequate, I used this newly-freed shelf space to house smaller-sized archives supplies that had been stored on archives shelving, as well as for the temporary storage of a recently-acquired collection.

There were also prodigious quantities of oversize folders, four-flap enclosures, mylar sleeves, and other large-format supplies being stored on archives shelving. I moved these to the area above the map cases, unneeded cardboard packaging was removed, and the space was reclaimed for archives storage.

Before

After

More fixed shelving

Given the massive quantities of materials in the climate-controlled storage area, there are just not many places where one could put additional shelving. However, there were two underutilized locations that were obvious candidates: a table in the corner near the “rare book cage”, and the space above the map cases. The former was removed and replaced with a six-shelf heavy duty wire rack:

Before

After

The same type of rack, but installed as two side-by-side three-shelf units, was put on top of the map cases, making that area suitable for large-format boxes and supplies.

“Emergency” moveable shelving

It has been proposed in the past that the Society could expand its archives storage space by replacing the current fixed shelves with a movable shelving system of

the type used in large archives and research libraries, i.e. the kind where the shelves move on a track system using hand cranks or motors. However, the installation of such shelving would obviously require the removal of the existing fixed shelves, which could only be done after moving and temporarily storing the more than 1,000 boxes currently sitting there. This would be an extremely large undertaking that would require considerable time and expense.

In the meantime, the dozens of unshelved boxes from recently acquired collections sitting on the floor next to the shelves and in the aisles between the shelves were an immediate problem that has been seriously hindering work in the archives: they blocked access to the shelving bays, and needed to be laboriously shifted every time such access was required. After shuffling these boxes around for the fifth or sixth time, it occurred to me: why not put those boxes on wheeled shelving racks and just roll them out of the way!

In principle, each aisle could be filled with two units of rolling shelves, each of which have 24 linear feet of storage. Since there are 5 aisles, that’s enough space for potentially 10 racks. Since each rack costs \$100, this entire scheme for adding 240 linear feet of storage could be implemented for only \$1,000.

To test the practicality of this idea, I assembled two more wire racks, this time on wheels, and loaded them with banker’s boxes. I was able to confirm that there is plenty of clearance to safely roll the loaded shelves in and out of the aisles, and that moving the fully-loaded racks does not require excessive amounts of muscular strength. The racks have a load rating of 133 pounds per shelf, and are sufficiently strong and stable to store boxes of paper documents.

Of course, this is not a perfect solution, but it is infinitely better than the completely unworkable situation of boxes stacked up on the floor and blocking access to shelving. Since then, four more racks have been purchased and installed, allowing the removal of virtually all of the remaining unshelved boxes:

Before

After

Location tracking

When the Society's archives collections were less extensive, it may have been reasonable to simply label a container and put it on the shelf alphabetically by collection name, which could then be located when needed simply by scanning the shelves (or by the archivist remembering what shelf it was on). Unfortunately, this strategy does not scale: it is simply not practical to shift large numbers of boxes just to get a newly-acquired collection into alphabetical order. As the collection grows and as archives staff changes and the new individuals do not have the memory of where boxes are located, a formal system of "location control" becomes necessary.

I have made major strides towards addressing this deficiency. All shelves and map case drawers have now been assigned unique location identifiers. I have also attached unique "barcodes" (arbitrary 5-digit identifying numbers, not actual barcodes) to each container (e.g. archives boxes, banker's boxes, large-format flat boxes, large-format folders in map case drawers, etc.), noting the type and size of each container, and transcribing any descriptive information that may be on any container labels. I have entered this information into a spreadsheet that will eventually be reconciled against accession records and which could also be imported into an archives collection management tool like ArchivesSpace. This spreadsheet currently contains more than 1,700 such container entries.

I have done an extremely crude analysis of collection sizes based on standard container sizes. The largest collection in the Society's archives is by far the institutional records of the Society itself, to the tune of approximately 90 linear feet. Given this volume of material, it makes sense to take a closer look to see if non-permanent records such as old payroll records, receipts, etc. are being needlessly retained.

Conclusion

There has recently been significant progress in the organization and functioning of the Shevchenko Scientific Society's archives in terms of storage and collection management. Because of my primary commitment at the UHEC, I was able to devote no more than 1.5 work days per week to the Society from June to October 2021, and due to travel and schedule conflicts I was not able to do any archives work during the entire month of August. Nonetheless, the storage space crisis has been substantially remediated, and there is now systematic documentation of the locations of the archival storage containers associated with collections.

I look forward to continuing this work, perhaps with the assistance of volunteers, interns, and archival colleagues, to rehouse materials, connect the container spreadsheet entries to collection accession records, and to create minimal descriptions. This will greatly increase the preservation and accessibility of the Society's tremendously significant archival holdings.

Архіви НТШ-А

Остап Кінь

Загалом в архіві НТШ-А зберігається приблизно 200 архівних фондів різних осіб та організацій. Найраніші документи, які зберігаються в фондах датуються 1840-ми роками.

Основні колекціями, які зберігаються в НТШ-А належать письменникам, професорам і науковцям, які працювали в різних галузях, а також фонди митців, музикантів, інженерів, правників тощо. Абсолютна більшість фондів пов'язані з українською діаспорою.

У архівних фондах зберігаються головню листування, рукописні матеріали, особисті документи, фотографії тощо. У колекціях переважно описує триб життя українців в Україні, в таборах для переміщених осіб у Німеччині та Австрії, а також у США та інших країнах. Попри те, що в будь-якому архівному фонді можна знайти корисні відомості, нижче подаю список фондів, які, на мою думку, найцікавіші й найцінніші.

Літературні фонди: Фонд Богдана Лепкого та його родини (зберігається, зокрема, велика кількість листів від визачних особистостей, як-от Грушевський, Коцюбинський, Франко та багато інших), Фонд Василя Пачовського та його родини (зберігається велике листування поміж Василем Пачовським і його дружиною

Неоніллою Пачівською, яке тривало протягом 1907-1940-х рр.), Фонд Марка Вовчка (оригінальний рукопис десяти оповідань Марка Вовчка).

Історичні фонди: Фонд Степана Ріпецького (історія Українських січових стрільців), Фонд Михайла Грушевського (невелике листування Грушевського), Фонд Євгена Онацького (щоденники).

Фонди науковців: Фонд Костя Кисілевського.

Фонд політичних діячів: Фонд Айтала Вітошинського і Фонд Володимира Кедровського.

Фонди редакторів і журналістів: Фонд Івана Кедрина-Рудницького, Фонд Михайла Островерхи, Фонд Богдана Романенчука і Фонд Василя Мудрого.

Фонди організацій: Об'єднання Українських Письменників «Слово», Літературно-мистецький клуб, Комітет Захисту Політичних В'язнів у Радянському Союзі.

Також у архіві НТШ-А зберігаються фонди колишніх голів і президентів НТШ-А: Фонд Осипа Андрушкова, Фонд Ярослава Падоха, Фонд Лариси Онишкевич, Фонд Ореста Поповича.

† Наші втрати:

*Женя Васильківська, Олександр Лужницький,
Володимир Пилишенко, Мар'яна Рубчак, Марта
Тарнавська, Роман Швець*

ДОПОВІДІ, ВИГОЛОШЕНІ В НТШ-А СІЧЕНЬ-ГРУДЕНЬ 2021

23 січня 2021

Winter Poems | Зимові вірші:
поетичне читання за участі
Оксани Луцишиної, Сергія
Жадана, Мар'яни Савки та
Василя Махна

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY

WINTER POEMS

Oksana Lutsyshyna, Serhiy Zhadan, Marijana Savka, Vasyl Makhno

SATURDAY, 23 JANUARY 2021

12:00 (noon), New York
19:00 (7 PM), Kyiv

Модератор: Prof. Vitaliy Cherniavskyi (University of Kentucky)

Online Webinar

Поезія існує, пишеться і читається незалежно від пори року, однак в зимову Різдвяну пору вірші по-особливому промовляють до нас: чи то білою снігу, чи то запахом хвої, чи то вертепним дійством. Зимова тематика – це тільки новорічно-різдвяні атрибути, а відчуття стишеного часу, роздумів, питань, підсумків та надії. Саме поезія повертає нам відчуття глибини мови, краси відточеної думки і гармонійного співіснування зі світом. Для поетів, що читатимуть вірші, власний

стосунок до часу та його вимірів відбувається на молекулярному рівні поетичного образу, з деталей якого й укладається цілісний всесвіт вірша, його енергетика та емоційна напруга.

13 березня 2021

XLI наукова Шевченківська конференція: Тарас Шевченко в спогадах
Учасники: Григорій Грабович, Станіслав Росовецький, Михайло Назаренко, Олександр Боронь, Олесь Федорук

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY

Українська Вільна Академія Наук
Український Науковий Дослідний Інститут
Гарвардського Університету

XLI НАУКОВА ШЕВЧЕНКІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ
"Тарас Шевченко в спогадах"

СУБОТА, 13 Березня 2021

12:00 - 13:30 за нью-йоркським часом
19:00 - 20:30 за київським часом

Модератор: Григорій Грабович

Online Webinar

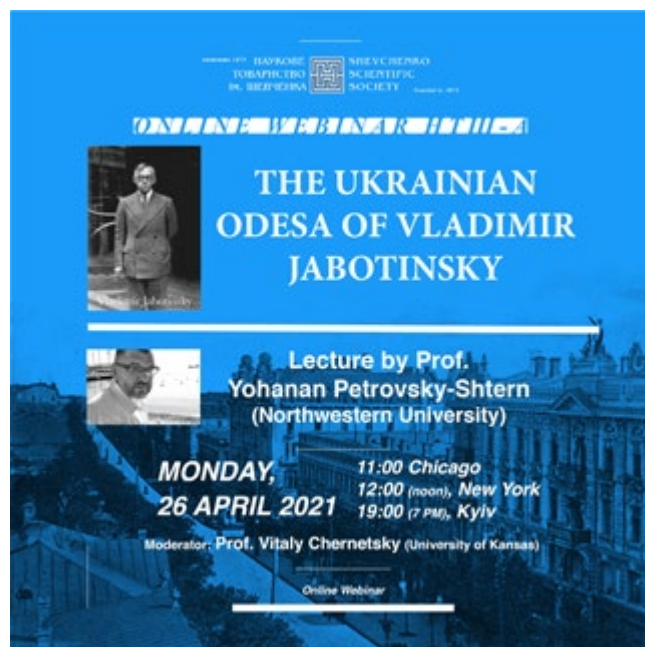
У березневі дні протягом сорока одного року НТШ-А влаштовує наукові конференції присвячені Тарасові Шевченкові, поетові, чия творчість набула загальнонаціонального та позачасового виміру. Шевченознавство останніх десятиліть займається постійною клопіткою працею, зосередившись на переакцентуванні головних аспектів Шевченкової творчості та упорядкуванні джерельних матеріалів його біографії та літературної спадщини. При Науковому Товаристві ім Шевченка в Америці тривалий час існує видавнича Шевченкознавча програма, до якої залучено чільних науковців з України та Америки. У цьогорічних доповідях увагу зосереджено на мемуарній спадщині про Тараса Шевченка, особливостях наукової достовірності та проблемах упорядкування мемуаристики про поета, яка, по суті, є неоцінним джерелом для науковців та громадськості.

- *Григорій Грабович*. “Пам’ять і жанр: до питання ‘спогадів’, ‘спогадів про інших’, і ‘спогадів про Шевченка’ зокрема”
- *Станіслав Росовецький*. “Специфічні труднощі видання спогадів про Шевченка”.
- *Михайло Назаренко*. “Полемічний аспект спогадів про Шевченка”.
- *Олександр Боронь*. “Спогади родини Ускових про Шевченка: межі достовірності”.
- *Олесь Федорук*. “1847-й рік у Кулішевих спогадах про Шевченка”.

Ведучий: Григорій Грабович

26 квітня, 2021

The Ukrainian Odesa of Vladimir Jabotinsky
Prof. Yohanan Petrovsky-Shtern, moderated by Prof. Vitaly Chernetsky

It is a common knowledge that the Ukrainian Question performed an important function in Vladimir Jabotinsky's journalism, although why, when, and how that famous Russian-speaking and Odesa-bred Zionist discovered Ukraine is unclear. Join us for the discussion of the unlikely Ukrainian contexts of Odesa and of the role Ukrainian culture occupied in Jabotinsky's life, journalism, and literary works.

15 травня 2021

Георгій Нарбут і візуальна ідентичність України | Heorhii Narbut and Ukraine's Visual Identity

Myroslava Mudrak, Lidia Lykhach, Yuliia Fediv, moderated by Vitaly Chernetsky

Мультимедійний проект «Нарбут XXI» (<https://narbutxxi.rodovid.net/>), створено за ініціативи видавничого дому «Родовід», відзначає століття по відході Георгія Нарбута (1886-1920), видатного художника-графіка, чий впливові твори створили безпомилково упізнавану візуальну ідентичність незалежної Української держави. У склад проекту входять дві мистецтвознавчі книги, фундаментальна виставка, що відбулася в Українському інституті модерного мистецтва у Чикаго, документальний фільм про вплив Нарбутового спадку на сучасний український графічний дизайн та конкурс плакатів. Проект було здійснено за грантової підтримки Українського культурного фонду, нової державної установи, що була створена у 2017 р. із метою сприяння розвитку національної культури та мистецтва в Україні. У 2021 р. проект «Нарбут XXI» отримав першу премію УКФ за найкращий проект у категорії «Дизайн». У нашому обговоренні візьмуть участь Лідія Лихач, засновниця і голова видавничого дому «Родовід», проф. Мирослава Мудрак, провідна спеціалістка з українського модерністського та авангардового мистецтва та авторка однієї з книг, що була видана в складі проекту, і д-р Юлія Федів, одна з лідерів у царині культурного менеджменту в Україні і перша директорка Українського культурного фонду.

10 червня, 2021

Мовна політика в багатомовних країнах Володимир Кулик, Лада Біланюк, Микола Рябчук. Модератор: Василь Махно

Проблема мовної політики сучасного світу притаманна не тільки для України, однак вона, поза сумнівом, впливовий політичний інструмент, індикатор суспільної напруги та рушій соціальної активності. У книжці Володимира Кулика йдеться про мовну політику багатомовних країн світу. Автор докладно розглядає нинішній стан та історичні витоки мовної політики сімнадцяти країн, аналізує можливість запозичення певних успішних закордонних зразків в Україні. Актуальність проблематики зумовлено за давнім і невирішеним протистоянням й співіснуванням двох мов у просторі сучасної України, тому під час презентації автор поділився власним баченням мовної проблеми та розповів про шляхи вирішення подібних суперечностей іншими суспільствами.

16 жовтня 2021

НТШ-А спільно з Українсько-Єврейською «Зустріччю».
Розмова Василя Махна та Андрія Куркова.

Модератор: Марія Ревакович

ЗУСТРІЧ З ПИСЬМЕННИКАМИ
**АНДРІЄМ КУРКОВИМ ТА
ВАСИЛЕМ МАХНОМ**

**СУБОТА
16 ЖОВТНЯ 2021
16:00 по пол.**

59 Cooper Sq, New York, NY 10003

*Зустріч відбуватиметься українською мовою.
При вході потрібно показати свідоцтво про
вакцинування та бути в масці.*

Громадська недержавна організація «Українська-Єврейська Зустріччя» заснувала літературну премію, першим лавреатом якої став Василь Махно за роман «Вічний календар» (2019). У контексті роману Махна письменники обговорили теми, що торкалися літературної нагороди та українсько-єврейських взаємин, української літератури та світового книжкового ринку, сучасного тексту та сучасного читача.

25 жовтня 2021

Оксана Кісь (Львів)
**“Українки в ГУЛАГу: вижити
значить перемогти
Survival as Victory: Ukrainian
Women in the Gulag**

ІНСТИТУТ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШОПЕНЬОГО
SCIENTIFIC SOCIETY

лекція-презентація
завідувачки відділу соціальної
антропології
Інституту народознавства
НАН України

Докторки історичних наук
Оксани Кісь
(Львів)

У 1940-50-х роках десятки тисяч українських жінок було засуджено за політичними звинуваченнями до довготривалих ув'язнень у в'язницях і таборах ГУЛАГу. Вивчення особистих спогадів колишніх невольниць ГУЛАГу у поєднанні з аналізом офіційних документів, статистичних і демографічних даних, дозволяє пізнати різні сторони жіночого досвіду неволі. У лекції було розкрито ті прийоми, до яких вдавалися жінки, щоб пристосуватися до нелюдських умов життя, щоб врятуватися на межі фізичного та психічного виснаження. Показано власне жіночі стратегії виживання та способи збереження ключових соціальних ідентичностей (гендерної, національної, релігійної) в умовах критичного обмеження прав та ресурсів. Деякі питомо-жіночі знання, навички, уявлення і практики (господарсько-побутові, творчі, релігійні тощо) дозволяли жінкам зберігати зв'язок з традиційною культурою та властиві соціальні норми і цінності, і в такий спосіб протистояти дегуманізуючому впливу табір-ного режиму. Жіночі спогади про ГУЛАГ віддзеркалюють не лише досвід неймовірних страждань і втрат, але й вибудовують контр-нарратив про подолання режиму самим фактом виживання, розкриваючи невидиму жіночу дієздатність у нерівному протистоянні з тоталітарною системою.

6 листопада 2021

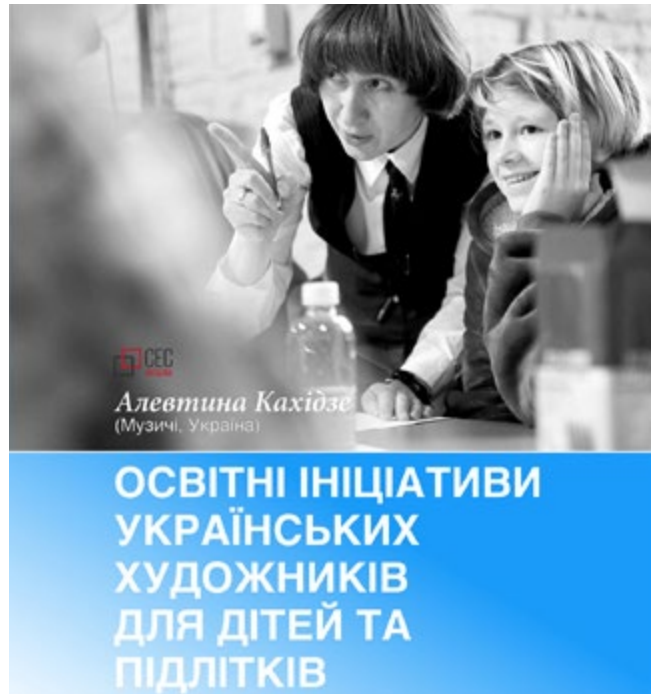
Катерина Яковленко (Київ) Як українське мистецтво реагує на сучасні виклики?

З початком Євромайдану відбулись значні зміни у культурному середовищі: політичні та соціальні зсуви стали причиною нового емоційного руху в мистецтві, кінематографі та літературі. Сьогоднішнє мистецтво не менш чутливо реагує і на інші виклики: політику пам'яті, екологію, постіндустріальну спадщину, проблему міграції та переселення, миру та насильства. Створюючи унікальні мистецькі роботи, українські автори створюють поле для критичного мислення та залучають для висловлювання багатьох учасників процесу. У доповіді авторка розповіла про останні тенденції, теми та явища в українському сучасному мистецтві, зокрема йшлося про проекти Влади Ралко, Володимира Буднікова, Микити Кадана, Миколи Рідного, Володимира Воротнєва, Яреми Малащука, Романа Хімея, Даніїла Ревковського та Андрія Рачинського, Відкриту Групу та спільноту АлельєНормально. Одним з наскрізних питань було те, яке місце посідає українське мистецтво в світі, як воно реагує на сучасні суспільні та політичні виклики - війну, постіндустріальну спадщину, кліматичні зміни та несправедливість.

20 листопада 2021

Алевтина Кахїдзе. (Музичі, Україна) Освітні ініціативи українських художників для дітей та підлітків

Події Майдану змусили Кахїдзе подивитися в бік освіти: «Я відчула, що саме вона є вирішальною для втілення цінностей цього протесту. Я пішла викладати мистецтво в найближчу школу, щоб навчити дітей думати через малювання. Для мене найголовніша навичка художника — бути критичним. У мене була надія, що діти, яких я цього навчу, свідомо голосуватимуть на виборах, коли стануть дорослими. А ще я хотіла навчити їх візіонерства — бачити те, що є важливим для побудови майбутнього, хоча більшість цього не помічає».

В І Т А Є М О

Оксану Луцишину з нагородженням Національною премією ім. Тараса

Шевченка 2021 року за роман «Іван та Феба» (2019). Національна премія встановлена для нагородження за найвидатніші твори літератури й мистецтва, публіцистики й журналістики, які є вершинним духовним надбанням Українського народу, утверджують високі гуманістичні ідеали, збагачують історичну пам'ять народу, його національну свідомість і самобутність, спрямовані на державотворення й демократизацію українського суспільства.

Йоханана Петровського-Штерна з нагородженням Українсько-Єврейською премією «Зустріч» за книжку «Антиімперський вибір: постановня українсько-єврейської ідентичності» (2018).

Заснована 2020 року Українсько-єврейська літературна премія «Зустріч»™ присуджується щорічно за найвпливовіший твір літератури художньої та нон-фікшн (почергово), що сприяє українсько-єврейському порозумінню, допомагаючи зміцнити позиції України як багатоетнічного суспільства та втілюючи гасло УЄ «Наші історії неповні одна без одної».

Лярису Курилас з нагородженням Орденом княгині Ольги III ступеня за створення у Вашингтоні пам'ятника-меморіалу жертвам Голодомору.

Вручення ордену відбулося 1 вересня 2021 за участі Президента Володимира Зеленського.

Соломію Івахів з нагородженням званням Заслужена артистка України (2021) за вклад в українську музичну культуру.

Заслужений артист України—державна нагорода, почесне звання, яке присвоюється Президентом України культурним діячам за високу виконавську майстерність.

Олега Воловину з нагородженням премією Гуттенбаха, яку присуджує

Асоціація для вивчення національностей (ASN) за найкращу статтю в журналі Nationalities Papers за 2021 рік. Стаття “Regional 1932–1934 Famine Losses: A Comparative Analysis of Ukraine and Russia,” у співавторстві з Наталією Левчук, Омеляном Рудницьким, Аллою Ковбасюк і Наталею Кулик.

Професійна діяльність членів НТШ-А

Публікації, доповіді та конференції

Олег Воловина

Публікації

“New data released on the First Wave of immigrants from Ukraine to the United States.” The Ukrainian Weekly, January 10 and 17, 2021.

“How many Ukrainian are there in the U.S.” The Ukrainian Weekly, April 1, 2021.

“Ukrainian women in the U.S.” Our Life, May, 2021.

“New research gives insight on the migration of highly qualified professionals from Ukraine to the U.S.” The Ukrainian Weekly, May 7, 2021.

“The Socioeconomic Status of Ukrainian Women.” Our Life, June, 2021.

Презентації

“Демографічні аспекти Голодомору та їх взаємодія з історією.” Міждисциплінарний Семінар Обрії Науки.” Львів, 23 вересня, 2021.

Премії

Премія Гуттенбаха за найкращу статтю в журналі Nationalities Papers в 2020 р.: “Regional 1932-1934 Famine Losses: A Comparative Analysis of Ukraine and Russia.”

Григорій Грабович

Праці, статті

Записки НТШ-А, Нова Серія, том 2-3, 2021, George G. Grabowicz. “Panteleimon Kulish in the 1920s,” pp. 9-88;

“Відхід Трампа, 6–20 січня 2021”, 2021, Критика, ч. 1–2, с. 2–11.

“Котляревський – з масками і без. Знайомі апорії і тактичне штукарство не без дециці катексису” 2021, Критика, ч. 3–4, с. 19–30.

“До тридцятиліття незалежності”

2021, Критика, ч. 7–8, с. 2–15

(Див. також короткий уривок в публікації НТШ-А: <http://shevchenko.org/news-events/news/30-years-of-independence-our-members-reflect>).

Конференції/Виступи:

41-а Наукова Шевченківська Конференція, «Тарас Шевченко в Спогадах», виступ на тему: «Пам'ять і жанр: до питання спогадів, спогадів про інших, і спогадів про Шевченка зокрема»

Наукове Товариство ім Шевченка в Канаді, 18 березня 2021, *“Канонічний образ Шевченка і спогади про поета”*.

Harvard Ukrainian Research Institute (HURI) *“Bazhan’s Blind Bards Reconsidered: the Poem’s Ontology and Form and the Question of Deception”*, May 5, 2021.

26 лютого 2021: До 150-ліття Лариси Косач / Лесі Українки *Публічна дискусія «Як стати класиком? Леся Українка та літературний канон»* за участі Григорія Грабовича, Ростислава Семкова, Михайла Назаренка, модераторка Богдана Романцова, під час інтелектуального марафону «Косач Talks» на 150-літній ювілей письменниці (26 лютого) Повний запис: https://www.youtube.com/watch?v=wXQNIuy2_YM
Тези виступу Григорія Грабовича опублікував «Збруч»: <https://zbruc.eu/node/103729>

19 жовтня, 2021, Український інститут книги в межах Франкфуртського книжкового ярмарку провів дискусію на тему *«Українська література як частина європейської цивілізації. Формування зовнішнього канону української літератури та його переклад іноземними мовами»*. В обговоренні взяли участь провідні літературознавці та україністи: Григорій Грабович, Оксана Пахльовська, Тамара Гундорова, Олена Галета, Василь Махно. Розмову, в ході якої були озвучені головні лінії впорядкування зовнішнього канону української літератури, модерував Ростислав Семків.
<https://www.youtube.com/watch?v=HSGKxx-ONsTM>

4 листопада 2021, Львів, *участь в офіційній церемонії вручення диплому премії «Зустріч»*. Цього року перемогла книжка Йоханана Петровського-Штерна *«Анти-імперський вибір: постання українсько-єврейської ідентичності»* (Критика, 2018).

Галина Гринь

Нагороди
AWSS Heldt Prize for Best Translation in Slavic, East European, and Eurasian Women’s and Gender Studies (biennial)

American Association for Ukrainian Studies (AAUS) Prize for Best Translation from Ukrainian into English (2019–2020)

За книгу Oksana Zabuzhko, *Your Ad Could Go Here*, trans. Halyna Hryn, Askold Melnyczuk, Nina Murray, Marco Carynnyk and Marta Horban (Seattle: Amazon Crossing, 2020).

Публікації
Редактор Harvard Ukrainian Studies 37, no. 3–4, with articles by Nicholas Kupensky, Ray Gamache, Nicholas Pehlman and Lada Kolomyets dealing with American perceptions of the Entrenchment of Stalinism in Ukraine in the 1930s and questions of present-day revamping of law enforcement and the use and misuse of translation for political ends.

Редактор Harvard Ukrainian Studies 38, no. 1–2, with articles by Paolo Fonzi, Alexandra Gaidai, Christian Raffensperger, Susana Torres Prieto, and Alessandro Achilli on topics ranging from the history and literature of Kyivan Rus’ to the aftermath of the Revolution of dignity of 2014.

Конференції
Participant, Roundtable Book Discussion, In Isolation: Dispatches from Occupied Donbas, by Stanislav Aseyev, ASEES 53rd Annual Convention, New Orleans, November 20, 2021.

Маркіян Добчанський

Презентації

“*Is Post-Communism Still Relevant?*” roundtable organizer and participant, Central Slavic Conference, March 13, 2021.

“*Cossacks, Little Russians, and Peasants into Ukrainians in the Nineteenth Century*,” St. Louis University, April 12, 2021.

Євген Лемцьо

Публікації

Lemcio, Eugene E. “*The Manis Mastodon of Sequim, WA*” [poem] *God and Nature* (Spring, 2021): <https://godandnature.asa3.org/lemcio-manis-mastodon.html>.

Василь Махно

Книжки

Одновітрильний дім. Львів. Видавництво Старого Лева, 2021. – 144 с.

Kalendarz wieczności. Przełożył Bohdan Zadura. Warszawa. PIW, 2021. - 524 s.

Вечный календарь. Перевод Натальи Чорпиты. Харків. Фоліо, 2021. – 605 с.

Анна Фрайліх. Ім'я батька. З польської переклав Василь Махно. Тернопіль, Крок, 2021 -104 с.

Презентації та читання

Buchpresentation. Das Haus in Baiting Hollow. Leipziger Literaturverlag, Leipzig. 20 січня 2021.

Зимові листи. Поетичне читання Сергій Жадан, Оксана Луцишина, Василь Махно, Мар'яна Савка. НТШ-А, 23 січня 2021.

Contemporary Ukraine Emigrant and Diaspora Literature. 7 березня 2021.

Майстри слова. Зустріч з Василем Махном. Національний музей літератури. 16 березня 2021.

Презентація роману «Вічний календар у Філадельфії». Товариство св. Софії. 16 квітня 2021.

Презентація роману «Вічний календар» з Йохананом Петровським-Штерном. УІММ Чікаго 19 квітня 2021.

The Country Between Us. Pen Ukraine, PEN America. The participants: Vasyl Makhno, Askold Melnyczuk, Alexander J. Motyl, Oksana Lutsyshyna, Dzvinia Orlovsky, and Irene Zabytko. The moderators of the event Andrei Kurkov and Polina Sadovskaya. May 25, 2021.

Краї та окраїни Василя Махна. Тернопільська обласна бібліотека. Тернопіль, 26 травня 2021.

Vasyl Makhno, Andrei Kurkov. First International Agnon Literary Festival. Jerusalem, June 22, 2021.

Василь Махно. Місяць авторських читань. Львів. 31 липня 2021.

Презентація збірки «Одновітрильний дім». Форум видавців, Львів. 16 вересня 2021.

Онлайн-презентація збірки Василя Махна «Одновітрильний дім» за участі автора та ілюстраторки Арміне Божко. Модератор Галина Крук. Видавництво Старого Лева. 5 жовтня 2021.

Зустріч з Василем Махном та Андрієм Курковим. НТШ-А, Українсько-Єврейська «Зустріч». Нью-Йорк, 16 жовтня 2021.

«Українська література як частина європейської цивілізації. Формування зовнішнього канону української літератури та його переклад іноземними мовами» Учасники: Григорій Грабович, Оксана Пахльовська, Тамара Гундорова, Олена Галета, Василь Махно. Український Інститут книги, Франкфуртський книжковий ярмарок 20 жовтня 2021.

Анна Процик

Публікації та презентації
“Panteleimon Kulish and his Polish Encounters during the Era of Young Europe” in Papers of the Shevchenko Scientific Society. New Series, Volumes 2-3 (2021), October 24, 2021.

“At the Roots of Modern Ukrainian Identity and the Quest for Modern Ukrainian Statehood,” in: “Novyny z Akademii” Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., 44, 2021.

“Ukraine’s Quest for Mature Nation Statehood,” Roundtable XXII: Forging A Strong yet Forbearing National Identity – Past Endeavors at University Club, Embassy Row, in Washington DC, October 21, 2021.

“Panteleimon Kulish and his Polish Encounters during the Era of Young Europe” in Papers of the Shevchenko Scientific Society. New Series, Volumes 2-3 (2021), October 24, 2021.

“At the Roots of Modern Ukrainian Identity and the Quest for Modern Ukrainian Statehood,” in: “Novyny z Akademii” Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., 44, 2021.

Discussion leader at Ukrainian Historical Encounters Series Special Event “Ukraine at 30”: Prelude – Three Maidans and a War – A Look Forward. The conference was held at the Ukrainian Institute of America in New York, on September 18, 2021. Panelists: Andriy Parubiy, Speaker of the Verkhovna Rada of Ukraine 2015-2019; Kurt Volker, US Ambassador to NATO 2008-2009, US Special Envoy to Ukraine 2017-2019; Alexander Motyl, Professor of Political Science/Rutgers University. Special Discussant: Glen Howard, President Potomac Foundation.

“Ukraine’s Quest for Mature Nation Statehood,” Roundtable XXII: Forging A Strong yet Forbearing National Identity – Past Endeavors. The conference was held University Club, Embassy Row, in Washington DC, on October 21, 2021.

Марія Ревакович

Публікації
Review of Ukrainian Women Writers and the National Imaginary: From the Collapse of the USSR to the Euromaidan. By Oleksandra Wallo. Toronto: University of Toronto Press, 2020. Slavic Review 80 (2021): 157-158.

“Літературні іностанці Богдана Рубчака.” Записки НТШ. Нова серія. Том 2-3 (2021): 309-326.

Презентації та конференції
Book Presentation: Mykola Vorobiov. Mountain and Flower: Selected Poems. Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. February 25, 2021. (On Zoom)

“Ukrainian Post-Maidan Poetry: Reflecting on War, Writing and Identity” as part of a panel *“Ukrainian Literature in a Time of War: Hybridity and Identity.”* 10th World Congress of the International Council for Central and East European Studies (Virtual), Concordia University, Montreal, Canada. August 3-8, 2021.

Марко Темницький

Публікації
“Nagorno-Karabakh Ceasefire Is a Warning to Russia’s Neighbors,” Euromaidan Press, January 23, 2021.

“The Security Implications of Nord Stream 2 for Europe,” Wilson Center, March 17, 2021.

“Three Options for West on Putin’s Ukraine Build-up,” EUobserver, April 16, 2021.

“Russian Cyber Threat: U.S. Can Learn from Ukraine,” Atlantic Council, May 27, 2021.

“Ukraine and Poland Should Not Give Up on Nord Stream 2,” Emerging Europe, July 29, 2021.

“The Belarusian Opposition – Alive and Kicking,”
Center for European Policy Analysis, August 18, 2021.

“Zelensky Must Tell Biden to Stop Nord Stream 2,”
The New York Times, August 30, 2021.

Вірляна Ткач

Публікації
New York Times Magazine, August 29, 2021
translation by Virlana Tkacz and Wanda Phipps of poem “Headphones” by Serhiy Zhadan.

Virtual Events:
(links on www.yaraartsgroup.net)
Four part series - Yara’s Theatre Projects inspired by Lesia Ukrainka’s “Forest Song” with photos, videos and discussions by actors and artists about the process.

1 “Forest Song” On Lesia Ukrainka, the translation of “Forest Song by Virlana Tkacz & Wanda Phipps, the award from the National Theatre Translation and the first workshop at La MaMa in 1993. 2/11/21 – with 4,100 views

2 On “Yara’s Forest Song” bilingual production directed by Virlana in Lviv at the Kurbas Theatre and at La MaMa in New York 1994. 2/18/21 - with 7,100 views

3 On “Fire Water Night” immerse production at La MaMa directed by Virlana Tkacz in 2013. 3/24/21/ -- with 2,400 views

4 Virlana Tkacz presentation in Ukrainian on Yara’s Three Forest Songs” 5/13/21

“Virtual Forest Song” new version of the play created by Yara Arts Group directed by Virlana Tkacz 6/25/21 with 6,700 views

“Zhadan & Friends: 2021” three part series with Serhiy Zhadan reading from Kharkiv.
POETRY with American poets reacting to Zhadan’s poetry 4/20/21 – over 1,400 views
PROSE bilingual reading from Zhadan’s

“Orphanage” with video and music
4/2021 – over 1,400 views
JAZZ with bilingual reading of poetry and Jazz by pianists Anthony Coleman & Fima Chupakhin
4/22/21 with 1,800 views

Presentation to Virlana Tkacz and Wanda Phipps of Honorable Mention Certificate for a Translation of a Literary Work from the Modern Language Association for Serhiy Zhadan’s “What We Live For , What We Die For: Selected Poems.”
1/9/21

Live events and theatre shows
Susan Hwang premieres “Aviation 58” he song based on Tkacz & Phipps translation of Serhiy Zhadan’s poem. Live at Theatre for the New City, 5/29/21.

“A Thousand Suns” new version of the play created by Yara Arts Group directed by Virlana Tkacz Live at La Plaza Cultural Community Garden 8/5-7/21.

Віталій Чернецький

Publications
Translation of Romana Romanyshyn and Andriy Lesiv, Sight: Glimmer, Glow, SPARK, FLASH! [children’s book] (San Francisco: Chronicle Books, 2021).

Translation of Natalka Biloterkivets, a selection of 13 poems, Versopolis, <https://www.versopolis-poetry.com/poet/312/natalka-bilotserkivets>

“A Battle for Translation,” in Christopher Rundle, Anne Lange, and Daniele Monticelli, eds., *Translation under Communism* (Palgrave Macmillan, 2021).

Review of Emma Andievska, A Novel About a Good Person, trans. Olha Rudakevych, *East–West: Journal of Ukrainian Studies*, vol. 8, no. 1 (2021).

Review of Maria Matios, Sweet Darusya, trans. Michael Naydan and Olha Tytarenko, *Slavic Review*, vol. 80, no. 1 (2021).

Доповіді/виступи

Roundtable participant, "Ukrainian Studies in the Global Context," Taras Shevchenko Ukrainian Studies Conference, Indiana University, March 2021 [online]

"Heterotopic Dreams: Yuri Andrukhovych's Essayistic Project and Its Evolution," Stanford University, March 2021 [online]

Participant, International Symposium Dedicated to the Work of Oksana Lutsyshyna, Danylo Husak Struk Program in Ukrainian Literature, Canadian Institute of Ukrainian Studies, April 2021 [online]

"Multidirectional Memory as Challenge and Promise in Post-Soviet Contexts: Odes(s)a and Its Contemporary Literature as a Case Study," Indiana University, May 2021 [online]

"Serhiy Synhaiv'sky's The Road to Asmara and the Question of Anti-Colonial Solidarity in Ukrainian Literature," Ukrainian Summer Institute, Harvard University, July 2021 [online]

"Russophone Writing in Ukraine," Ukrainian Institute London, July 2021 [online]

Roundtable participant, "Postcolonial Approaches in the Study of the Soviet and Post-Soviet Era"; discussant, panel on "History, Subjectivity, and Myth-Making in Post-Soviet Cinema," X World Congress of the International Council for Central, East European, and Eurasian Studies, Montreal, August 2021 [online]

Юрій Шевчук

Книжки

Ukrainian-English Collocation Dictionary («Українсько-англійський комбінаторний словник»), Hippocrene Books, New York, N.Y., 2021, 1000 сторінок.

Статті

«*Мова в сучасному кінематографі України*» в <https://zbruc.eu/node/102930>

Презентації

Презентація «Українсько-англійського комбінаторного словника» в Львівському національному університеті ім. Івана Франка, 29 червня, 2021 р.

Презентація «Українсько-англійського комбінаторного словника» в Американському домі, Київ, 19 липня 2021.

Гостьові лекції

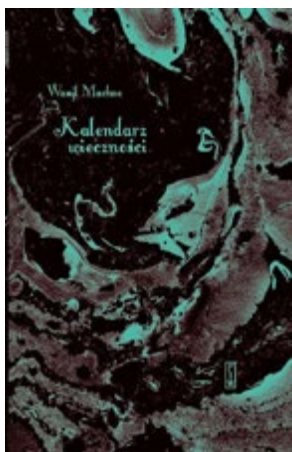
«*Мова в сучасному кінематографі України*». Лекція для студентів і викладачів Факультету медіа-комунікацій, Харківського національного університету ім. Каразіна. 30-е березня 2021.

«*Українська мова й ідентичність як виклик для пост-советського кінематографу України*». Лекція для студентів і викладачів Харківського національного університету культури. 9-е квітня, 2021.

«*Мовні права у західних демократіях з української перспективи*». Лекція для Академії ЗКВУ, Київ, Україна.

«*Україна і Росія. Невидима війна*». Лекція у серії «Евразійські лекції» у Карабукському університеті, м. Карабук, Туреччина.

НОВІ ВИДАННЯ ЧЛЕНІВ НТШ-А

Wasyl Machno. Kalendarz wieczności.

PIW, Wasrszwa, 2021.
520 s.

Wasyla Machny, ukraińskiego poety, prozaika, eseisty, tłumacza (m.in. utworów Zbigniewa Herberta i Janusza Szubera), to zawierająca elementy mistyczne i mitologiczne opowieść rozpięta między wiekiem XVII i czasami współczesnymi, sięgająca od Stambułu po Galicję (na której zimnowojenny podział i epoka ZSRR odcisnęły swoją koszmarną pieczęć). W książce autor łączy trzy przestrzenie czasowe, tworząc nietypową powieść historyczną, w której historia ma postać nielinearną, gdyż - jak sam mówi - wszyscy jesteśmy zakotwiczeni w kalendarzu wieczności, nasze życie jest takim kalendarzem, niezależnie od epoki. Nieco na przekór nowoczesności w jej zglobalizowanej formie, książka Wasyla Machny może być odczytywana jako pochwała lokalności i pielęgnowania wyrastającej zeń duchowości.

Віра Вовк. Останні пороги.

Ріо-де-Жанейро, 2020-
2021. Contraste. 74 с.

До нової книжки Віри Вовк увійшли щоденникові записи, вірші та бібліографія письменниці.

Крізь століття твій голос лунає. Збірник матеріалів конференції до ювілею Віри Вовк.

Упорядник Надія
Гаврилук. Дрогобич.
КОЛО, 2021. 200 с.

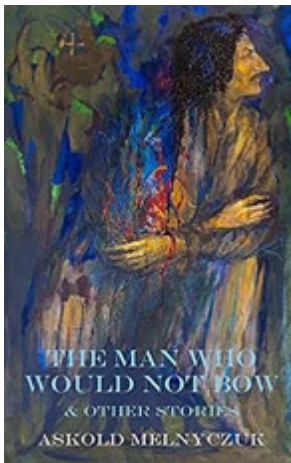
Збірник присвячено Ювілею Віри Вовк лауреата Шевченківської премії в царині літератури(2008). Статті збірника за матеріалами конференції до ювілею Віри Вовк знайомлять з книжковою, архівною та мистецькою колекціями Віри Вовк у НаУКМА та висвітлюють окремі аспекти творчості мисткині: палітру мотивів її поезії, кореспонденцію художніх текстів із мистецьким оформленням, архетипи та інтертекстуальність у поемах, образи святих жінок і Богородиці, структурно-жанрові особливості поезій і збірок.

Pavel Gintov.
PIANO
FANTASIES.
Navona Records, 2021

No other musical form allows the composer as much liberty as the musical fantasy, or fantasia. Ukrainian-born pianist Pavel Gintov iconoclastically blends emotion and reason in his selection of PIANO FANTASIES ranging from the Baroque through to the late Romantic era.

Gintov demonstrates the versatility of the musical fantasy in a remarkable fashion: Mozart, Haydn, Johann Sebastian and Carl Philipp Emanuel Bach are rendered with restrained rationality, as (interestingly) is the latter's greatest admirer, Ludwig van Beethoven. Ukrainian impressionist gem Akimenko and the colorful Scriabin, on the other hand, glow with exuberant tenderness. Gintov's greatest revelation, however, arrives in the form of Chopin, whose Fantasy in F Minor is played with such classicist precision that one is instantly reminded of Schubertian depth. PIANO FANTASIES offers more than a stunning look into the minds of both composers and the performer: it's a remarkable symbiosis.

Askold Melnyczuk.
The Man Who
Would Not Bow.
Reality Street Editions.
198 pp.

The first collection of stories by award-winning Boston-based novelist Askold Melnyczuk. The cast of characters in these eight stories includes a journalist in a Middle Eastern war zone, an unemployed actor struggling with elder care, members of a commune planning to kidnap a priest, a torturer's mother and, finally, Nikolai Gogol wrestling with his angels and demons.

Василь Махно.
Одновітрильний
дім: Львів.
Видавництво Старого
Лева. 2021 . 144 с.

До нової поетичної збірки Василя Махна «Одновітрильний дім» увійшли вірші, написані протягом 2018–2020 років. У них — океанічні простори та безмежжя атлантичних узбереж, над якими пролітають кити, серпневі комети й серпокрильці, кукурікають дощі, а Бах, замість музики, займається плеканням бджіл. З вікон поетового дому, що пливе під одним вітрилом, видно найдрібніші деталі світу, чути, як баламкають бакени і з'являються рідні та далекі береги.

Роман Трач.
Спогади.
Київ: Пульсари,
2021 . 164 с.

У книзі спогадів Роман Трач, український психолог у Сполучених Штатах, пише про своє довге життя і діяльність. Залишивши Україну в 17 років, Роман Трач працював і навчався в Німеччині, Бельгії, Франції, Канаді та США. Працював 10 років у двох коледжах Державного університету штату Нью-Йорк (State University of New York), наступні 25 років у коледжі Сейнт Джон Фішер м. Рочестер. Роман Трач також активним діячем діаспори в Північній Америці, зокрема як педагог українських суботніх «Рідних шкіл». Був членом Шкільної ради США і чотири роки – членом Президії СКВУ як голова Виховної Ради. Вийшовши на пенсію в 1992, співпрацює з науковцями Інституту психології ім. Г.С. Сковороди Академії Педагогічних наук України.

Will the Elections Change the Investment Policies of NTSh-A: A Million Dollar Question

Yuri Omelchenko, Financial Committee

Introduction

For professionals who are concerned with NTSh-A affairs and who rely on science in their daily life, elections present a dilemma of staying apolitical, keeping silent, or becoming partisan—that is offering their qualified opinion on claims made during the campaign. Such opinions could be construed to favor a particular candidate and could be branded as partisan. Modern historical experience has ruled against the silent option. The necessary step, it seems, is to speak up and offer a professional opinion.

Argument

The democratic process is based on a rational analysis of political alternatives offered. What are the visions and policies for endowment management expected from the incumbent and challenger teams in the upcoming NTSh-A elections?

Let us consider first the history of endowment management NTSh-A. Over the course of a decade, the present leadership has implemented the following reforms, all of them new, much discussed and well argued:

1. A Professional investment manager with over 1 trillion in assets is under management;
2. A Fiduciary relationship with the professional investment manager;
3. Vanguard was selected as a fiduciary for NTSh-A. Vanguard is a “client-owned mutual fund company with no outside owners seeking profits. Client-owned means that the fund shareholders own the funds, which in turn own Vanguard”¹;
4. The Investment manager, under a fiduciary relationship with NTSh-A, proposes and implements an investment strategy of a (60/40 equity/bond portfolio) in 2013.

None of these components of the endowment management strategy have become an issue in the campaign. The incumbent leadership team is likely to continue

these policies, mainly due to one simple fact: The 60/40 investment strategy proposed by the investment manager and adopted by NTSh-A beats alternative strategies adopted by its peer institutions in the NACUBO study in the “18 out of 19 [annual] periods ending June 2020”², with less risk.

(See the Addendum for more detail on the nature and performance of this strategy.)

The challenger leadership team has not spoken to the issue of endowment management policies. I believe that any future NTSh leadership, incumbent or challenger, will have to rely on a 60/40 asset allocation strategy. This strategy is advocated and implemented by Vanguard for NTSh-A and adopted by most of the non for profit peers of NTSh-A.

Alternative Strategies

Hope reigns supreme, in challenging or even traumatic times, and we must look for means of improving endowment performance.

Is there a new, different, distinctive and decisive policy of endowment management that will be able to produce higher returns, with less risk? Are there historical precedents for such cases?

History may give us some examples that appear to sustain such hopes, albeit these are often illusory.

In the spring of 2020, the Board of NTSh-A chose to invest in FDIC insured bank deposits, backed by the full faith and credit of the United States government, instead of typical investment grade bond portfolios recommended by Vanguard, at equal or greater yields for similar maturities. The Society was able to obtain greater return with less risk. Such events are not expected to repeat themselves with a regularity that will affect financial results of NTSh-A in a significant way,

in my opinion. FinCom stands ready, with Vanguard counsel, to take advantage of these opportunities in the future. The incumbent leadership must take credit for creating a culture of investment management that allows the Society to strengthen its financial position even in the most trying of times.

As an example of the present opportunities for bond portfolios, “the full faith and credit of the United States government” offers yields of 7.12% on Series I Savings bonds that can be redeemed after 12 months (with a loss of a 3 month interest). That is a strategy that any investor in the country would like to adopt. Unfortunately, NTSh-A is not eligible to buy such bonds over a \$10,000 minimum, and individuals can buy them only up to \$10,000 per person per year. Therefore Series I bonds are not a true alternative to the strategy proposed by the NTSh-A investment manager.

Lastly, in 2016, Greenwich Village Preservation Society, generally a non-conflicted party in the world of New York building trade, has stated that “another aspect of an accurate appraisal of the value of air rights is that you go higher in a building, the value of the space increases, at least for residential uses”³. Close observers of NTSh-A affairs will remember that the incumbent leadership of the Society has preserved considerable air rights and has used precisely this type of analysis in making such a decision. With the neighboring buildings selling out residential property at over 2,000/sft, valuation of air rights at a half of that level will increase NTSh-A endowment by more than 75%. Such a price for air rights is likely to be obtained only if there is further development of nearby lots and is very much contingent on the state of the real estate market and co-operation of neighboring building lots. Patience will be required to obtain full value of these rights.

Conclusion

In the course of the present campaign for leadership positions at NTSh-A, both sides have stated, implicitly, without addressing the issue at all, or explicitly through the letters of various reports of finance and audit committees, along with President’s reports and open floor discussion, that the current investment strategy is satisfactory, at the very least, and will thus remain unchanged.

1. <https://about.vanguard.com/who-we-are/a-remarkable-history/>
 2. Page 5 of Vanguard presentation to NTSh, June 10th, 2021
 3. <https://www.villagepreservation.org/2016/06/02/the-air-up-there/>

Should our former assumption prove to be premature, the readers will be well served by a review of the possible changes to the current investment management practices by the challenger team, before the voting deadline.

As an avid reader of Science, Nature and the records of Yale Faculty Senate⁴, I do believe that strong financial endowment, managed in an open and transparent manner, is able to produce strong, independent institutions that are able to fulfill their missions. Recent efforts by Norman Davies to create such an institution for Polish studies⁵ highlight the current treasure that Ukrainian community has in NTSh-A (and HURI) and also the need for modern institutions to have modern financial management.

4. <https://fassenate.yale.edu/minutes>

5. The Competing Concepts of Polish Studies, a webinar with Prof. Norman Davies, Thursday, October 21st, 2021, https://www.youtube.com/watch?v=4p1_TrXc_o0 and Sixty years of Studying Poland, Thursday September 23rd, 2021 A conversation between Prof. Norman Davies and Prof. Robert Frost, <https://www.youtube.com/watch?v=axkWTv9ZTw>, Kosciuszko Foundation Online Programs

Addendum

A 60/40 benchmark is the strategy that invests 60% of the portfolio in equities and 40% in fixed income. Vanguard implemented a version of this strategy as NTSh-A fiduciary. In one way a 60/40 strategy continued the legacy of NTSh-A in transparent markets of US government (backed) securities, investment grade bonds, bought with minimal or no commissions thanks to the Vanguard low cost strategy. In the equity portion of the portfolio (60%), NTSh-A was investor in blue chip companies, mostly American, subject to the mechanisms of oversight of public capital markets.

Not all peer institutions of NTSh-A have followed 60/40 strategy of investment in publicly traded securities; instead many institutions have invested in private equity, hedge funds, resources, high yield bonds, distressed debt, and various other inventions and creations of modern finance. NTSh-A selected a variety of groups of institutions of higher learning (NACUBO group) as a peer group, a yardstick, to measure the success of its investment strategy⁶.

In 2013 NTSh examined historical performance of 60/40 strategy based on 10 year data ending June 2012. The results showed that the 60/40 strategy was beating the average of NACUBO institutions by .73% and those closest to NTSh-A in asset size by even greater margin. Only one group of institutions, those with 1billion in assets, was able to beat 60/40 strategy by more than 1%. For the institutions with 25million or less in assets, 60/40 strategy would produce excess return (outperformance) of over 1.7%.

The results for a 60/40 strategy worked well in the next seven years, from the inception of Vanguard fiduciary relationship. Over the period of June 2013 to June 2020, the Vanguard 60/40 strategy has produced 7.49% return compared with NACUBO average of 6.06%. The strategy has beaten institutions with over 1bil in assets (by more than .5%) and those with less than 25million

by 1.3% per year. The excess return of 1.3% per year means \$104,000 that can nourish academic, scholarly and humanitarian efforts of the Society “every year”. At present rates, by 2024 the present leadership team will have added one million dollar to the endowment with the use of a 60/40 investment strategy.

It is a general consensus that the 60/40 strategy bears less risk than NACUBO institutions strategies. Risk is mentioned last but is the foremost consideration for Vanguard, and its strategies reflect concern for safety and stability of funds entrusted to the Society by its donors. The system of risk management embedded in a 60/40 strategy is a necessity for a modern non for profit to attract new donors. One must note that the current system of risks management has been put in place by the incumbent leadership team and reflects the tradition of safe and sound investments of the 80s and 90s.

6. <https://www.nacubo.org/Press-Releases/2021/Higher-Education-Endowments-Provide-More-Than-23-Billion-to-Support-Students-Mission>

10 Year rolling return comparison - 60/40 Benchmark vs. NACUBO Institutions < \$25(m)

10 year average rolling returns for the NACUBO < \$25(m) cohort have underperformed a 60/40 benchmark in 18 of the last 19 periods

The performance data shown represents past performance, which is not a guarantee of future results. The volatility of the benchmark is materially different from that of the NACUBO institutions’ portfolios. NACUBO institutions’ may have had during the time periods noted above, and may currently have, investment objectives that are not consistent with the benchmark. The performance of an index is not an exact representation of any particular investment, as you cannot invest directly in an index.

Sources: Vanguard, the 2020 NACUBO-TIAA Study of Endowments, benchmark calculations from Morningstar*.

Benchmark: The equity portion of the benchmark is 70% US equity, 30% non-US equity. The fixed income portion of the benchmark is 100% US fixed income. Please see the “Spliced Benchmark Details” slide for more information.

Notes: All NACUBO returns are equal weighted and net of fees, as reported by NACUBO. NACUBO stands for the National Association of College and University Business Officers. The NACUBO-TIAA Study of Endowments shows data gathered from U.S. Colleges and universities. Data from each year reflects a population of surveyed institutions. Returns from each year represent fiscal periods through June 30. 19 years of data is displayed, ending June 30, 2020.

Investment *in* Scholarship

Natalia Honcharenko,
Treasurer

A cursory glance at the first page of the Society's IRS Form 990 filings (which, by law, are publicly available for inspection) shows fiscal year losses for the past several years. But to really understand where money is being spent and why, one needs to look beyond that first page and into the financial reports.

Fundamentally, we must remember the purpose for which a charity even exists. Tax exempt charitable nonprofits are formed to benefit the public. They raise and spend funds held in trust for specific charitable or educational purposes, with goals that support the public good. The Society's mission is to promote scholarship and higher education in the humanities and sciences focusing on Ukrainian topics through research, conferences, publications, library and archive resources and community outreach by providing research grants, scholarships and fellowships. It is not the purpose of any nonprofit to amass assets simply for the sake of making its Statement of Financial Position look good.

In the 1980s, the leadership of the Society with Professor Jaroslaw Padoch at the helm engaged in a very successful fundraising campaign during which philanthropically minded members of the Society created endowment funds to support research, scholarship, and publications in their specific field (view the full list of NTSh-A Endowment funds at <http://shevchenko.org/membership-and-support/planned-giving/endowment-funds>). Thanks to these endowments, memorial funds, and considerable bequests over the decades, along with prudent investment and spending policies, the Society has a secure financial footing and ample funding available to continue to support the activities and mission of the Society.

As it relates to financial assets, the Board is responsible for approving the budget, as well as major financial transactions that affect net assets (which may or may not have donor restrictions). It is the duty of the Board to ensure that the use of organizational assets, which are held in trust for specific charitable purposes,

is consistent with the organization's mission, regulatory requirements, and accepted accounting principles. Each year the Board votes on a very detailed annual budget. Admittedly, over the past years, the Society has been weak in its fundraising efforts. This is why each year the budget also accounts for funds released from donor restrictions, which are used to fund publications and research grants, the Society's special projects, and general operating costs. The budget also relies heavily on a successful investment strategy which has consistently returned annual earnings that cover any financial shortfalls.

Yes, the net of revenue less expenses results in \$1.1m in reported losses from July 2014 through June 2020. This year we are happy to report a modest net gain. However, it should also be noted that total net assets over the same period have remained stable at \$7.7m (with the exception of 6/30/2020, when the market had not yet recovered from the pandemic downturn) As of this date, the Society's assets total \$8.7m. Donor-restricted endowment funds total \$6.4m as of 6/30/2020, with 50% being permanently restricted. The endowment funds' capital has never been invaded, nor has any fund ever been underwater. A closer look at functional expenses as reported on the IRS Form 990 for the past 6 years shows that on average 75-80% of expenses were program related, while 20-25% was spent on general operations, management, and fundraising. Money is being spent on exactly the activities and projects outlined in the Society's mission. To hoard these funds and not disburse them to worthy grantees or projects would be contrary to the Society's mission as well as a disservice to the legacy of the donors who intended that their funds be used for the greater good of Ukrainian scholarship.

Rather than looking at the negative numbers on the income statement as "losses", it is more appropriate to describe them as investments in Ukrainian scholarship and research.

Номінаційна Комісія НТШ-А

Голова: Вірко Балей

Члени: Зенон Василів, Григорій Грабович, Юрій Добчанський,
Мирон Стахів

Пропонує такий склад Управи НТШ-А на каденцію 2021–2024:

Президія

Президент: *Галина Гринь*

Перший Віце-президент: Віталій Чернецький

Науковий секретар: Йоханан Петровський-Штерн

Скарбник: Адріяна Гельбіг

Академічні Віце-президенти:

Сергій Плохій (історія)

Вірко Балей (музика і мистецтво)

Роман Широков (природничі науки)

Григорій Грабович (філологія)

Протоколярний секретар

Лев Чабан

Голови комісій

Бібліотечно-архівна: **Юрій Добчанський**

Видавнича: **Лада Біланюк**

Дорадчо-правнича: **Іванна Білич**

Зовнішніх зв'язків: **Аскольд Мельничук**

Зв'язків з науковими установами: **Олександра Грицак**

Інформаційних технологій: **Олег Коцюба**

Комунікацій: **Олена Ніколаєнко**

Осередків: **Марта Кічоровська-Кебало**

Стипендійна: **Адріяна Гельбіг**

Статутова: **Андрій Сороковський**

Фінансова: **Зенон Василів**

Членства: **Олесь Кузьма**

Вільні члени   Контрольна комісія

Маргарита Бальмацеда   **Роман Куц** (голова)

Андрій Даниленко   **Леонід Грабовський**

Павло Гінтов   **Меланія Нинка**

Василь Заячківський   **Катерина Наливайко**

Соломія Івахів   **Орест Дейчаківський**

Альберт Кіпа

Мирон Стахів

Оксана Шевель

Усі кандидати погодились обіймати пости, на які вони номіновані.

*Після виборів, обрані Голови комісій підберуть собі членів для своїх комісій. Всі зацікавлені повинні зголоситися до
Голів комісій після виборів до 31 січня. Членство комісій затверджується на засіданні нової Управи.*

Альтернативна листа кандидатів на Управу НТШ-А на каденцію 2021–2024:

Президія

Президент: Олександр Мотиль

Перший Віце-президент: Василь Лопух

Науковий секретар: Анна Процик

Скарбник: Ігор Рак

Віце-президент: Михайло Грицак

Віце-президент: Рената Голод

Віце-президент: Роман Брух

Віце-президент: Марко Андрейчик

Протоколярний секретар

Андрій Горук

Вільні члени

Олена Данилюк

Катерина Давиденко

Людмила Шпильова

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці

повідомляє своїх членів, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

**Наукового Товариства ім. Шевченка
в Америці**

та

вибори нової Управи НТШ-А

відбудуться в суботу

18 грудня 2021

о 1:00 годині по пол.

Засідання Наукових Секцій

11:00 - 12:30

в будинку НТШ-А
63 Fourth Ave.,
(між 9-ою і 10-ою вулицями)
New York, NY 10003

Президент.
Галина Гринь

Галина Гринь – літературознавець, головний редактор журналу *Harvard Ukrainian Studies*. Автор статей з історії української літератури ХХ ст., редактор двох колективних монографій *Hunger by Design* (2008) і *After the Holodomor* (2014). Викладала літературу і мову в Єйльському, Гарвардському, Торонтському, Манітобському і Йоркському університетах. Екзекутивний директор Yale-Ukraine Initiative (1996–2002). Перекладач сучасної української літератури, зокрема творів Оксани Забужко («Польові дослідження з українського сексу», «Сестро, сестро») і Володимира Діброви («Пельце і Пентамерон»), за які неодноразово отримувала премії за найкращий переклад. Здобула ступінь Ph.D. в Торонтському університеті. Дійсний член НТШ-А.

1-й Віце-президент
Віталій Чернецький

Віталій Чернецький – літературознавець, культуролог, професор Канзаського університету, автор монографій англійською та українською мовами: *Mapping Postcommunist Cultures: Russia and Ukraine in the Context of Globalization* (2007), українська версія – «Картографуючи посткомуністичні культури: Росія та Україна в контексті глобалізації» (2013),

наукових статей присвячених українській та російській літературам і українському кінематографу у світових контекстах, а також проблемам модернізму, постмодернізму, та постколоніалізму. Перекладач української літератури на англійську. Дійсний член НТШ-А.

Науковий секретар
Йоханан Петровський-Штерн

Йоханан Петровський-Штерн – голова кафедри Єврейських студій та професор історії в Північно-західному Університеті в Чикаго. За його внесок в східно-європейські та українські студії його було призначено Фулбрайтівським спеціалістом у Східній Європі, асоціативним членом Гарвардського Українського Інституту, Ординарним професором Українського Вільного Університету в Мюнхені, постійним професором-гостем Українського Університету у Львові та відзначено почесним доктором Університету «Києво-Могилянська Академія». Регулярно викладає в університетах Львова, Острога, Дніпра, Києва, Харкова, Чернівців. Автор семи монографій, серед яких «Штетл: Золота доба єврейського містечка» отримала Національну єврейську книжкову премію і була номінована на Пулицеровську премію, книга *Анти-імперський вибір* отримала премію Американської Асоціації Україністів та Канадійську премію «Зустріч», а книга «Євреї та українці: тисяча років співіснування» (разом з Павлом-Робертом Магочієм) отримала нагороду Президента Львівського книжкового форуму. Дійсний член НТШ-А.

Скарбник:
Адріяна Гельбіг

Адріяна Гельбіг—етномузиколог, професор музики і голова (Chair) Департаменту Музики в Університеті Пітсбурґа (2020-). Автор книг *Hip-Hop Ukraine: Music, Race and African Migration* (Indiana University Press, 2014) і *Resounding Poverty: Romani Music and Development Aid* (Oxford University Press, forthcoming). Отримала стипендії від National Endowment for the Humanities, American Councils for International Education, IREX, і Fulbright. Як Асистент-Декан коледжу [Assistant Dean of Undergraduates] має безпосередній досвід адміністрування великих академічних інституцій; була Скарбником для American Association for Ukrainian Studies (2005-2015); менеджером і організатором для Товариства Етномузикології (Society for Ethnomusicology) на Університеті Пітсбурґа, і заступником голови Ради прикладної етномузикології; 2015-2018); тепер Скарбник і член Управи Товариства Етномузикології (2020-2022) там же. Дійсний член НТШ-А.

Віце-президент
Сергій Плохій

Сергій Плохій – професор кафедри історії імені Михайла Грушевського та директор Українського наукового інституту Гарвардського університету, один з провідних фахівців з історії України та Східної Європи. Його книги здобули низку міжнародних премій, включно з премією Антоновичів та Національною премією імені Тараса Шевченка і перекладалися багатьма мовами світу. Дійсний член НТШ-А.

Віце-президент
Вірко Балей

Вірко Балей – композитор, диригент, піаніст, професор-емерит Невадського університету в Лас Вегасі (UNLV), бувший довголітній диригент симфонічного оркестру Лас Вегас. З 1988 гастролує в Україні. Лавреат Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1996). Автор двох опер і двох симфоній, понад 65 інструментальних і вокальних творів. Опера «Holodomor (Red Earth. Hunger)» (концертна версія, прем'єра 2013) виконувалась на сценах Нью-Йорку, Лас Вегасу, і Києва. Музика до фільмів «Лебедине озеро. Зона», «Молитва за гетьмана Мазепу». Дійсний член НТШ-А.

Віце-президент
Роман Широков

Роман Широков – професор Ратгерського університету (associate professor). Викладає фізіологію, фармакологію, будову та функцію нервової системи у Медичній та Стоматологічній школах Нью-Джерсі. Дослідницька діяльність зосереджена на біофізиці та генетиці потенціалкерованих іонних каналів. Автор статей у провідних фахових виданнях. Співзасновник та адміністратор премії фонду Платона Костюка, якою НТШ-А щороку нагороджує найкращих молодих українських вчених медично-біологічної галузі. Голова Медично-біологічної секції. Член-кореспондент НТШ-А.

Віце-президент
Григорій Грабович

Григорій Грабович – Dmytro Šyževs’kyj Research Professor, Harvard University, Директор УНІГУ (1989–96), один із засновників і Президент Міжнародної асоціації українців (МАУ, 1991–93), головний редактор часопису і видавництва «Критика». Автор кількох монографій про творчість Тараса Шевченка, найновіші – Taras Shevchenko: Poet, Artist, Icon. A Bicentennial Exhibition (2014) і «Шевченкові ‘Тайдамаки’: поема і критика» (2013), і також «До історії української літератури» (1997, 2003), «Тексти і маски» (2005), загальний редактор праці, яка стала головним досягненням Ювілейного Шевченківського проєкту, «Тарас Шевченко в критиці» (Том 1, 2013; Том 2, 2015). Дійсний член НТШ-А.

Протоколярний секретар
Лев Чабан

Лев Чабан – бібліотекар; бібліограф Польської, Південно- та Центрально-Європейської колекцій Гарвардського університету. Спів-автор бібліографії «Юрій Володимирович Шевельов (Юрій Шерех)» (1998) та наукових статей з українського та слов’янського бібліотекознавства. Член-кореспондент НТШ-А.

Голови Комісії

Бібліотечно-архівна
Юрій Добчанський

Юрій Добчанський – старший спеціаліст із каталогізації у Відділі германських

і слов’янських мов Бібліотеки Конгресу. Займається оформленням предметного доступу та класифікації українських матеріалів. Диплом магістра бібліотекознавства здобув у Католицькому університеті Америки. Голова Архівно-бібліотечної комісії НТШ-А. Дійсний член НТШ-А.

Видавнича
Лада Біланюк

Лада Біланюк – антрополог, культуролог, соціолінгвіст. Професор Вашингтонського університету (Seattle). Здобула освіту в Єльському і Мічиганському університетах. Досліджує мовну політику, популярну культуру, і процеси формування ідентичності і націєбудування в Україні. Автор монографії Contested Tongues: Language Politics and Cultural Correction in Ukraine (2005) і багатьох наукових статей. Дійсний член НТШ-А.

Дорадчо-правнича
Іванна Білич

Іванна Білич – правник, assistant attorney general, штат Нью-Йорк. Член Спілки адвокатів штата Нью-Йорка з 2009. Працювала помічником федерального судді Богдана Футея. Закінчила юридичний факультет Київського університету ім. Т. Г. Шевченка (2002), магістр права (LL.M) у NYU (2007), магістр міжнародних відносин у Колумбійському Університеті (2008). Викладала і працювала в Школі права New York University. Авторка 15 наукових публікацій. Головний юрист організації RAZOM (2014–2015). Колишній президент VOLYA Institute for Contemporary Law and Society. Дійсний член НТШ-А.

Зовнішніх зв'язків
Аскольд Мельничук

Аскольд Мельничук – письменник і професор; автор десятих книжок, серед яких є чотири романи, колекція повістей, і новела про життя французького поета Рембо. Книжки визнані як The New York Times Notable і Los Angeles Times Best Books of the Year. Редактор книжок From Three Worlds: New Writing from Ukraine, Selected Poems of Oksana Zabuzhko, і видання про о. Даниїла Берріган. Здобув трирічну стипендію для художньої літератури від Lila Wallace Foundation, George Garrett Award, та PEN Magid Award за заснування журналу Agni. Засновник Arrowsmith Press і викладає в Університеті Масачусетс в Бостоні. Дійсний член НТШ-А.

Зв'язків з науковими установами
Олександра Грицак

Олександра Грицак – професор соціології Рід-коледжу в Портленді. Авторка багатьох праць з соціології, найновіша – “Gender violence in Ukraine,” The Routledge handbook of Gender in Central-Eastern Europe and Eurasia, ed. by Katalin Fábíán, Janet Elise Johnson, and Mara Lazda (2021). Член правління, колишній президент (2006–2009), віце-президент (2002–2004), American Association for Ukrainian Studies. Член правління (з 2013), бувший член Програмної комісії (2001–2019) Association for the Study of Nationalities. Член правління (2013–2016) Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies. Дійсний член НТШ-А.

Інформаційних технологій
Олег Коцюба

Олег Коцюба – літературознавець, керівник видавничої програми в Українському науковому інституті Гарвардського університету, головний редактор порталу «Критики» www.krytyka.com та керівник веб-проектів «Критики». Здобув ступінь доктора філософії (Ph.D.) у Гарвардському університеті за фахом «Слов'янські мови та літератури». Перед тим здобув ступінь магістра в університеті ім. Людвіга Максиміліяна у Мюнхені, Німеччина. Працював редактором зі славистики, східно-європейських та центрально-азійських студій у видавництві Academic Studies Press (Бостон). Член-кореспондент НТШ-А.

Комунікацій
Олена Ніколаєнко

Олена Ніколаєнко – політологиня, професорка у Фордгамському університеті (Fordham University), здобула ступінь доктора філософії (Ph.D.) в галузі політології у Торонтському університеті, обіймала гостьові посади у Гарвардському, Принстонському, та Стенфордському університетах, а також у Національному університеті «Києво-Могилянська Академія» (НаУКМА). Досліджує демократизаційні процеси й політичні зміни у Східній Європі, суспільні рухи, участь жінок у протестах. Авторка багатьох статей. У книзі Youth Movements and Elections in Eastern Europe (Cambridge University Press, 2017) порівнює взаємодію молодіжних рухів з владою в Азербайджані, Білорусі, Грузії, Сербії та Україні. Дійсний член НТШ-А.

Осередків
Марта Кічоровська-Кебало

Марта Кічоровська-Кебало – антрополог; Ph.D. CUNY, головна представниця до Економічної і Соціальної Ради ООН (UN/ECOSOC) від Світової федерації українських жіночих організацій та співпрацівниця кількох комітетів неурядових організацій ООН. Викладала антропологію у Квінсборо і Квінс коледжах в Нью-Йорку. Автор статей про жіночі рухи в Україні і діаспорі. Членкиня Союзу Українок Америки. Дійсний член НТШ-А.

Стипендійна
Адріяна Гельбіг

Адріяна Гельбіг – етномузиколог; професор музики і голова кафедри музики (з 2020) в Університеті Пітсбурга. Викладає про світовий хіп-хоп, музику та інвалідність, і музикантів-в'язнів. Автор книг *Hip Hop Ukraine: Music, Race, and African Migration* (Indiana University Press, 2014) and *ReSounding Poverty: Romani Music and Development Aid* (Oxford University Press, forthcoming). Виграла стипендії від National Endowment for the Humanities, American Councils for International Education, IREX, і Fulbright. Бувший скарбник (2005–2015) American Association for Ukrainian Studies, збирала членські вкладки, виділяла гранти, та збирала кошти на майбутню організацію. Дійсний член НТШ-А.

Статутова
Андрій Сороковський

Андрій Сороковський – історик і правник, голова Патріархального Товариства. Працював дослідником в Кестон коледжі в Англії (1984–

1987), редактором Harvard Ukrainian Studies (1993–1997). Здобув докторат з історії у Школі Славистичних та Східно-Європейських студій Лондонського університету, зі спеціалізації Україна. Автор колонки для тижневика The Ukrainian Weekly (2007–2021) і дописувач до Релігійно-інформаційної служби України (RISU). Член Спільки адвокатів штату Каліфорнії (з 1980). Дійсний член НТШ-А.

Фінансова
Зенон Василів

Зенон Василів – історик, професор історії, колишній довголітній голова кафедри історії, колишній в.о. директора Інституту Геронтології в Ithaca College, директор національної Програми акредитації учителів суспільних наук. Автор багатьох наукових праць з релігієзнавства, зокрема “Orthodox Churches in Ukraine,” у кн. *Eastern Christianity and Politics in the Twenty-First Century*, ред. Lucien Leustean (2014), *Soviet Culture in the Ukrainian Village: The Transformation of Everyday Life and Values, 1921–1928* (forthcoming, Ibidem-Verlag Press of Stuttgart, Germany). Дійсний член НТШ-А.

Членства
Олександр Кузьма

Олександр Кузьма – головний директор розвитку Української Католицької Освітньої Фундації, організатор багатьох ініціатив на підтримку Українського Католицького Університету у Львові. Закінчив студії в Єйльському Університеті (BA in Literature) і юридичні студії (J.D.) в Університеті Нортістерн в Бостоні. Автор чисельних статей на теми наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, українських-єврейських та міжконфесійних відносин, реформ в секторі охорони здоров'я і людських прав, звільнення незаконно засуджених в'язнів. Член НТШ-А.

Вільні члени

Маргарита Бальмаседа

Маргарита Бальмаседа – політолог (Ph.D., Princeton University), професор дипломатії і міжнародних відносин ун-ту Seton Hall, науковий співробітник УНІГУ. Досліджує політику енергоресурсів і декарбонізації в пострадянському просторі. Автор наукових статей і монографій. Найновіша книжка: *Russian Energy Chains: The Remaking of Technopolitics from Siberia to Ukraine to the European Union* (Columbia University Press, 2021). Нагороди: 2015 Best Foreign Book on Belarus за книжку *Living the High Life in Minsk* та CHOICE Outstanding Academic Publication for 2014 за книжку *The Politics of Energy Dependency: Ukraine, Belarus and Lithuania between Domestic Oligarchs and Russian Pressure* (U of Toronto Press). Дійсний член НТШ-А.

Андрій Даниленко

Андрій Даниленко – професор в Пейському університеті, почесний професор Національного університету «Кієво-Могилянська академія», редактор-засновник книжкової серії *Studies in Slavic, Baltic, and Eastern European Languages and Cultures* (Lexington Books-Rowman & Littlefield), головний редактор журналу «Українська мова» (Інститут української мови НАН України), автор і редактор численних книжок, зокрема останньою *From the Bible to Shakespeare. Pantelejmon Kuliš (1819–1897) and the Formation of Literary Ukrainian* (2016), *Slavic on the Language Map of Europe: Historical and Areal-Typological Dimensions* (2019), Куліш Пантелеймон. Повне зібрання творів. Переклади Шекспіра (2020). Дійсний член НТШ-А.

Павло Гінтов

Павло Гінтов – піаніст, музиколог. Докторат здобув у Manhattan School of Music, закінчив Московську консерваторію ім. П. І. Чайковського. Виступав з концертами в Carnegie Hall, Берлінській Філармонії, Нац. Театрі Верді в Мілані. Здобув перше місце на міжнародному конкурсі Такамацу в Японії. Видані CDs: диск творів Сергія Борткевича (2017) та диск “Piano Fantasies” (2021), який містить перше виконання Сонати-Фантазії Федора Якименка. Дійсний член НТШ-А.

Василь Заячківський

Василь Заячківський – математик, закінчив Львівський національний університет ім. Івана Франка, кандидат фізико-математичних наук. Наукова спеціальність: функціональний аналіз. Зараз працює в ділянці інформатики. Член-кореспондент НТШ-А.

Соломія Івахів

Соломія Івахів – концертуюча скрипалька, голова струнного відділу Університету Коннектикут, професор консерваторії Лонджі, здобула докторський ступінь у галузі музики (Університет Стоні Брук, Нью-Йорк), артистичний директор музичної серії МАТІ Українського Інституту Америки та камерної серії «Соломія і друзі» (Solomiya & Friends)

Університету Коннектикут, солістка Львівської філармонії, лавреат міжнародних конкурсів, заслужена артистка України, нагороджена золотою медаллю ім. Фріца Крейслера (Fritz Kreisler – 2003), UConn SFA Young Scholar (2016), та Curtis Institute of Music Alumni Excellence Award (2019). Як педагог веде майстер – класи в Бостонській та Оберлінській консерваторіях, Колумбійському та Єйльському університетах, Curtis Summer Fest, Львівській музичній академії ім. М. Лисенка. Дійсний член НТШ-А.

Оксана Шевель

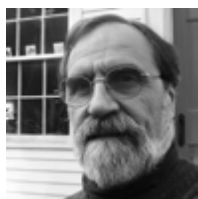
Оксана Шевель – політолог і професор політичних наук (associate professor) в Tufts University; президент American Association for Ukrainian Studies та віце-президент Association for the Study of Nationalities; автор книжки Migration, Refugee Policy, and State Building in Postcommunist Europe (Cambridge University Press, 2011) та багатьох наукових статей в сфері порівняльної політики, міграції, та політики пам'яті. Вищу освіту отримала в Київському Державному університеті ім. Т. Г. Шевченка, ступінь магістра в University of Cambridge, та захистила докторську дисертацію в Harvard University. Дійсний член НТШ-А.

Альберт Кіпа

Альберт Кіпа – Президент УВАН. Професор-лауреат порівняльної літератури емерит, голова Відділу мов, літератур та культур в Muhlenberg коледжі (1989–1993, 1997–2004), дослідник німецько-слов'янських літературних і культурних взаємозв'язків, особливо дослідження творчості Лесі Українки у контексті німецької літератури кінця ХІХ—поч. ХХ ст., Ректор УВУ (Мюнхен, 2004–2007). Дійсний член НТШ-А.

Контрольна Комісія

Мирон Стахів

Мирон Стахів – історик, археолог, історик архітектури, професор в університетах у штатах Коннектикут, Массачусетс, Род Айленд, і в Україні. Навчався в Бравнському та Бостонському університетах: історична археологія. З 1970-тих працював в музеях, історичних організаціях як куратор і консультант, зокрема в Old Sturbridge Village, Colonial Williamsburg, Society for the Preservation of New England Antiquities. Директор Програми Фулбрайта в Україні (2006–2012). Дійсний член НТШ-А.

Голова
Роман Куц

Роман Куц – професор електронної інженерії Єйльського університету. Докторат здобув у Колумбійському університеті. Директор лабораторії Intelligent Sensors Lab, дослідник і винахідник Brain-Based Devices. Відзначений нагородами за наукову діяльність. Почесний член Академії Вищої школи, Почесний Доктор Інституту кібернетики імені Глушкова, Член Академії Наук та Інженерії Коннектикуту. Дійсний член НТШ-А.

Заступник голови
Леонід Грабовський

Леонід Грабовський – композитор. Закінчив Київський університет, композиторську освіту здобув у Київській консерваторії у Л. Ревуцького і Б. Лятошинського, навчався в аспірантурі (1959–1962), викладав у Київській консерваторії. Автор багатьох музичних творів (опер, симфоній, інструментальних та хорових творів), писав музику для кіно – «Криниця для спраглих» (1966), «Вечір на Івана Купала» (1968), «Мріяти і жити» (1974) та інших. Належав до групи українських музикантів «Київський авангард». Дійсний член НТШ-А.

Катерина Наливайко

Катерина Наливайко – фінансист, керівник, та громадський діяч; працює керуючим директором в MAI Capital Management. Президент Українського Інституту Америки з 2019-го року. Член правління New York Common Pantry. Отримала вищу освіту в Barnard College та здобула ступінь MBA в Колумбійському університеті. Член НТШ-А.

Мелянія Нинка

Мелянія Нинка – астрофізик, Ph.D. з Колумбійського ун-ту (2015). Науковий співробітник університету Massachusetts Institute of Technology у Бостоні. Учасниця проекту NuSTAR. У 2012 р. за програмою цього проекту запустили у космос рентгеновський телескоп. NuSTAR – перший телескоп з високоенергійним фокусуванням. Досліджує астрономічні об'єкти і вивчає функціонування внутрішньої частини галактичного центру. Нагороди NASA за досягнення групи за видатну роботу (2013, 2014, 2015, 2016). Авторка і співавтор 15 наукових публікацій. Член-кореспондент НТШ-А.

Орест Дейчаківський

Орест Дейчаківський – колишній Політичний Радник з питань Білорусі, Болгарії, Молдови, Румунії, та України при Комісії Безпеки і Співпраці в Європі (1981–2017). Делегат американських делегацій до багатьох засідань в ОБСЄ і місій в 9-х країнах. Автор багатьох публікацій Комісії. Член-засновник The Washington Group, професійної асоціації для американців українського походження, член Вашингтонського осередка НТШ-А, і пише колонки для The Ukrainian Weekly. Здобув бакалаврський ступінь в Університеті Нотре Дам і магістерський ступінь з Міжнародних відносин і управління в Джорджтаунському університеті

Президент.
Олександр Мотиль

Олександр Мотиль - політолог, поет, письменник, перекладач і художник-живописець. Професор політології в Ратгерському університеті в Ньюарку, Нью-Джерсі. Спеціаліст з советології та проблем Центральної та Східної Європи. Автор семи академічних книжок, редактор та спів-редактор 20 видань. Заступник директора Гарріманського інституту (1992-1998) та Відділу глобальних справ (1999-2008), лавреат Фундації Антоновичів (2019). Дійсний член НТШ-А.

1-й Віце-президент
Василь Лопух

Василь Лопух - Економіст. Доцент катедри Філософії та економічної теорії Тернопільського педагогічного університету. Віце-мер міста Тернополя з економічних питань. Співзасновник Центру Демографічних та Соціо-економічних досліджень українців у США. Технічний редактор Енциклопедії Української Діаспори. Автор статей з проблем ринку праці, трудових ресурсів та міграції українців до США. Член редколегії Бюлетеня НТШ-А. Директор Адміністрації НТШ-А з 2000-2021 рр. Дійсний член НТШ-А.

Науковий секретар
Анна Процик

Анна Процик - історик, професор-емерит Кінгсборо коледжу (CUNY). Авторка монографій Russian Nationalism and Ukraine: The Nationality Policy of the Volunteer Army during the Civil War (1995), Giuseppe Mazzini's Young Europe and the Birth of Modern Nationalism in the Slavic World (2019), збірки матеріалів Two Worlds, One Idea: Ten Years of Correspondence between Amnesty International Group 11 and a Ukrainian Political Prisoner, Zinovii Krasivskiy (2013) і праць про українську та російську історію XX ст. Науковий секретар УВАН. Дійсний член НТШ-А.

Скарбник:
Ігор Пак

Ігор Пак - відставний лікар, керівник фармацевтичної компанії, засновник і президент Osage Associates Ltd, тепер професійний тренер та наставник лікарів. Диплом лікаря отримав у Коледжі лікарів та хірургів Колумбійського університету. Колишній секретар-скарбник, президент і голова ради Американської академії лікарів та слідчих. Був скарбником і головою фінансового комітету Національного альянсу для психічно хворих в штаті Делавері. Має досвід особистого фінансового планування, приватних інвестицій та роботи з інвестиційними консультантами. Дійсний член НТШ-А.

Віце-президент
Михайло Грицак

Михайло Грицак - юрист, полковник Армії США. Доктор юридичних наук (міжнародне право), закінчив юридичну школу Ратгерського університету (1989). У 2009 р. звільнився з військової служби у званні підполковника. Займається адвокатурою та працює у багатьох ветеранських організаціях. Член проекту «Українські американські ветерани, Поранений український солдат». Автор публікацій в періодичних виданнях, зокрема в «Українському тижневику». Член НТШ-А.

Віце-президент
Рената Голод

Рената Голод - археолог, заслужений професор, ісламознавиця, та куратор відділу Близького Сходу в Музеї археології та антропології, Університету Пенсильванія. Членкиня Керівного комітету та голова журі премії Ага Хана в ділянці ісламської архітектури. Учасниця археологічних польових розкопок в Сирії, Ірані, Марокко, Середній Азії, Туреччині, на острові Джерба (Туніс). Один із новіших наукових проєктів: дослідження половецького кургану у Чорноморському степу 1-ої третини XIII ст. Президент Українського Музею в Нью-Йорку (2013-2017). Дійсний член НТШ-А.

Віце-президент
Роман Брух

Роман Брух -інженер, хемік-науковець, педагог, директор лабораторій маспектрометрії та електронної мікроскопії у Ратгерському

університеті. Навчався в аспірантурі Національного університету «Львівська Політехніка». 1993-2003 навчався в Технологічному Інституті Нью-Джерзі, в якому здобув дипломи магістра інженера-механіка (1997) та доктора наук в галузі екології зі спеціалізацією хемії горіння (2003). Автор 25 наукових публікацій та трьох патентів. Ад'юнкт-професор у Патерсон університеті та Visiting Professor у ДеВрі університеті. Дійсний член НТШ-А.

Віце-президент
Марко Андрейчик

Марко Андрейчик - літературознавець, перекладач, керівник програми українознавства в Гарріманському Інституті Колумбійського університету, викладач української літератури на кафедрі слов'янських мов та літератур Колумбійського університету з 2007 р. Захистив докторську працю у Торонтоському університеті. Як музикант записав три студійних альбоми в Україні (1996, 1998, 2006) та виступив із низкою концертів. Дійсний член НТШ-А.

Протоколярний секретар
Андрій Горук

Андрій Горук - історик, кандидат історичних наук, доцент Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (2005-2015). Автор монографії «Національний та культурний рух поляків на Буковині: друга половина 19 ст. – 1914» (2005). Член- кореспондент НТШ-А.

Вільні члени:

Олена Данилюк

Олена Данилюк -професор, докторат здобула в Інституті онкології і Центрі онкології Марії Складовської-Кюрі (Польща). З 2004 р. працює науковцем і викладачем у Вейнському Державному університеті у Детройті, а з 2011 р. також на посаді ад'юнкт-професора у відділі Біомедичної Інженерії в Ловренському Технологічному університеті (Саусфілд). З 2018 р. працює у Відділі Патентування і Комерціалізації Технологій у Вейнському Державному університеті. Авторка 25 наукових праць. Голова Осередку НТШ-А в Детройті (2010-2016). Дійсний член НТШ-А.

Людмила Шпильова

Людмила Шпильова - бібліотекар-бібліограф вищої кваліфікації, диплом магістра здобула в Лонг-Айлендському університеті. Працювала заступником директора з наукової роботи у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К.А. Тімірязєва. Дослідниця Поділля. Укладач та упорядник бібліографічних покажчиків. З 1997 р. працює в Нью-Йоркській Публічній Бібліотеці на посаді старшого бібліотекаря відділу каталогізації. Бібліотекар УВАН.

Катерина Давиденко

Катерина Давиденко - філологиня, архівістка, перекладачка, музейниця. Освіта: М.А. з філології; М.С. з бібліотечно-архівної справи. Архівістка Відділу рідкісних книжок та рукописів Колумбійського університету. Очолювала архів НТШ-А у 2009-2012 рр. Розробниця і кураторка кількох музейних проєктів та виставок. Як перекладачка співпрацює з кількома провідними міжнародними організаціями з прав людини. Членкиня Society of American Archivists та National Language Services Corps. Член НТШ-А.

Відкритий лист до членів НТШ-А

2-го листопада 2021 р.

Вибачаюсь, що турбую Вас, але я занепокоєний теперішнім станом у нашому Товаристві. З кількох причин.

1. Після того як наша команда проголосила свою кандидатуру на нову управу НТШ-А, теперішня управа раптом почала піднімати статус цілої низки звичайних членів до дійсних членів. Причина ясна: лише дійсні члени мають право голосувати на загальних виборах, які (згідно з моїм домовленням з Галиною Гринь) мають відбутися 11-го грудня. Наша команда принципово відмовляється від такого ходу, вважаючи, що він нечесний.
2. Наш радник, Михайло Грицак, вже кілька разів звернув увагу теперішньої управи на цю проблему—безрезультатно. Три колишні президенти НТШ-А теж зробили інтервенцію—безрезультатно. Надіюсь, що новопідвищені члени зрозуміють, яку сумнівну роль їм призначено грати за такими умовами і відмовляться від голосування.
3. Теперішня управа вдалася до ганебного паплюження др. Василя Лопуха. Всі, хто знають Василя—а це всі члени НТШ-А, а також всі його співпрацівники—розуміють, що ці намагання очорнити чесного та довголітнього адміністратора НТШ-А абсолютно безпідставні.
4. Натомість теперішня управа просто не хоче бачити, що, як зазначив у своєму відкритому листі др. Богдан Витвицький (який довгими роками боровся з корупцією в штаті Нью-Джерсі на посаді заступника прокурора), у провідних членів управи існує об'єктивний конфлікт інтересів.
5. Мене тривожить, але не дивує, що культура поведінки теперішньої управи спустилася до такого неприпустимого рівня. Члени теперішньої управи бувають у будинку НТШ-А всього кілька разів на рік. Вони не знають наших членів, не знають нас, і не розуміють, що Товариство є громадою, яка ґрунтується на товарищескості, добропорядності, взаємоповазі.

З колегіальним привітом,

О. Мотиль

Вибори й Kulturkampf у НТШ-А

Григорій Грабович

Президент 2012-2018

Мова буде тут про речі найголовніші—про вибори і про теперішню ситуацію в НТШ-А, яка має ознаки кризи—і розглядатимуться вони в рамках глибших процесів, які їх формують і в душі саморефлексії. Передісторії та докладніші контексти, промовисті позакулісові моменти, тощо, можуть почекати на інше підсумування.

1. Вибори. Структури

Навіть неозброєним оком видно, що ці вибори вкрай незвичайні. Останній раз, коли були вибори між двома списками, було аж у 2000 р., коли Лариса Онишкевич (екзекутивний Віце-Президент) перемогла Володимира Стойка (Наукового секретаря) співвідношенням голосів 53 до 52. У фольклорі НТШ-А це вважалося перемогою “пластунів” над “бандерівцями”—хоч навряд чи обидві сторони так себе ідентифікували. Назагал, сама система виборів

у НТШ-А вельми консервативна і передбачає номінації від Номінаційної Комісії—хоч списки можуть бути зголошені, якщо завчасно, також і від опозиційних команд. Характерно, що статут НТШ-А забороняє номінації від залі під час Загальних Зборів (і слушно—якщо пригадати собі вибори кошового із “Тараса Бульби”). Інституційний намір тут прозорий—зберегти тяглість і запобігти хаосові, що для наукових інституцій зовсім резонно—але й немичуче викликає також механізми діяння із заскочення, навіть трюків, фортелів, витівок. Так і було цього разу. Про деякі деталі я вже писав у відповіді на лист д-ра Витвицького. Кожні вибори, звісно, мають свої особливості, це природа речей. У 2000 р., перед перемогою команди Лариси Онишкевич, у той же день виборів, зранку (!), вибори ж були пополудні, ув Історично-Філософічній Секції (ІФС) підвищено 20 нових членів із правом голосу—що мабуть вплинуло на вислід виборів. До питання

промоцій в Секціях і взагалі роботи Секцій ще повернемося—воно вкрай важливе для розуміння як потенціалу, так і реальних недоліків Товариства.

2. “Рокіровка”

Особливою рисою теперішніх виборів є факт, що опозиційна команда мінялася—і нібито й не мінялася; тобто перетасовувалася. Бо на першому опозиційному списку який з’явився наприкінці березня кандидат на пост Президента був пан Василь Лопух, а проф. О. Мотиль був лиш кандидатом на пост Наукового Секретаря (що і передвчасно виявило цілу комбінацію, і “фортель” несподіваного опозиційного списку, бо коли Галина Гринь запросила на цей пост проф. Мотіля ще тоді у березні, він її повідомив, що він вже рішився йти на цю позицію в команді пана Лопуха). Потім постав у квітні-травні новий список, де кандидатом в Президенти став проф. Мотиль, а його першим Віце-Президентом став пан Лопух, а кандидатом на наукового Секретаря стала проф. Анна Процик, яка тепер є Віце-Президентом у поточній Управі. Це і є основні зміни між першою і другою опозиційною командами; є ще й інші, але вони дрібніші. Найбільш характерним однак є те, що другий опозиційний список проф. Мотіля не сприймав і не сприймає ранішу кандидатуру пана Лопуха як щось від’ємне, некоректне, тобто, що кандидуючи, пан Лопух не заявив це Товариству, його працедавцеві, відверто і себе не відсунув (*recuse oneself*) від своєї позиції платного адміністратора Товариства і організатора його виборів, і також голови Комісії членства, який мав в обох ролях працювати виключно на Товариство, не на себе. Усе це тривало якийсь час (десь від кінця 2020 р. до кінця березня 2021 р.—а може й довше, бо й базувалося на його роботі в постаті Голови Комісії членства. За це, як описано в різних комунікаціях до Управи і членства, пана Василя Лопуха потім звільнено.

3. Індальгенція

Наявність цього конфлікту інтересів—паралельної, тривалої і засекреченої праці на себе як кандидата в Президенти і своєї явної, поточної праці в ролі Адміністратора Товариства—однак видно не турбує ні проф. Мотіля, ні його інших колег із опозиційної команди. У своєму відкритому листі на оприлюднення моєї відповіді др-у Витвицькому,

проф. Мотиль називає саме мовлення про ці речі—речі, які відбувалися на наших очах і тепер є причиною кризи у Товаристві, бо не йде тут мова про якесь стихійне лихо, а про конкретні наслідки певної поведінки—“ганебним паплюженням” та “очорненням” пана Лопуха:

*«Теперішня управа вдалася до ганебного паплюження др. Василя Лопуха. Всі, хто знають Василя—а це всі члени НТШ-А, а також всі його співпрацівники—розуміють, що ці намагання очорнити чесного та довголітнього адміністратора НТШ-А абсолютно безпідставні».*¹

Пафос цього звернення заперечує, що була якась проблема, дає “індальгенцію” (яку колись тільки церква могла робити). До того ж, в Товаристві перші Віце-Президенти зазвичай (не завжди) стають Президентами. Якщо проф. Мотиль зрештуйне зі свого посту, то за Статутом пан Лопух автоматично стає Президентом. Тут варто пам’ятати, що проф. Мотиль раніше зрештуйнував два рази підряд у попередніх Управах, тобто у другій каденції проф. Поповича у 2009 р., де він був головою Стипендійної комісії і за пару місяців, не пам’ятаю з якої причини, зрештуйнував. Потім у 2013 р., коли він був Першим Віце-Президентом у моїй першій каденції (2012-2015 рр.), він знову зрештуйнував—не дочекавши і року нашої каденції—через розбіжності щодо пропонованої продажі наших повітряних прав (і через його негодування, що я мовляв надто повільно реагую на події; цей сам рефрен також часто вживається для очорнення Галини Гринь—так якби першим і самотнім обов’язком Президента НТШ-А є негайно відповідати на всі листи і емейли, які надходять; чи це дійсно є наш головний обов’язок?). Головне питання, однак, є чи ці повторні зрештуйнації нікого не бентежать? Чи це не вбачається членам Товариства як може серйозний ризик? Як побачимо, не лиш практичні наміри чи вигоди вирішують хід подій: іноді йдеться про глибокі речі.

4. Соратники

Кандидатура пана Лопуха на Президента НТШ-А мала і своїх соратників, тобто крім його спільників з його команди також і номінації чи рекомендації від двох колишніх Президентів, професорів Леоніда Рудницького (1990-2000) і Ореста Поповича (2006-2012). У своєму листі підтримки (висланому до

Леонід Рудницький, Голова НТШ-А (1990-2000)

Номінаційної комісії) проф. Рудницький дає в копію і третього президента д-ра Ларису Онишкевич, але вона не заявила своєї рекомендації. Ці рекомендації якимось вражають; це не незаангажованість, яку можна було очікувати від экс-президентів—адже вони, за взірцем державного плану, чи то в Америці, чи то в Україні, мають нібито стояти понад буденною метушнею і втілювати стабільність і повагу цілого Товариства, не якоїсь одної її фракції. Щоправда, це тільки взірець—але позиція буцімто зобов'язує. Але тут—пряма заангажованість: ці экс-Президенти докладають зусилля, щоб усунути діючого Президента, Галину Гринь (це все, пам'ятаймо, на той момент ще засекречено). Напередодні засідання Управи з 27 березня 2021 Василь Лопух надсилає емейл до проф. Леоніда Рудницького з адреси адміністрації—тобто як штатний і платний працівник НТШ-А, в Управі чинного Президента, тобто Галини Гринь, і прямим текстом говорить про те, що плани несподівано вийшли на яв, і що треба поспішати, бо спрацьовують жорсткі терміни (так їм тоді гадалося) для зголошення кандидатури, і що “Гарвард” може вплинути на те, щоб ці плани перебити, або виявити. (“Гарвард” тут очевидно вжито або як кличку на Президента Гринь—або як колективне окреслення її команди—про що далі.)

Важливими за цією комунікацією є не так механізми дії як мотивації: чому два колишні Президенти (їх, як виходить з емейлів, мало бути троє) йдуть на такі

затії-фортелі? Знову-таки спрацьовують реальні користі і плани, але й також певні навички інституційної культури. Адже це не одинокий випадок, де оці три колишні Президенти виступатимуть в ролі надзвичайних лобістів для просування таких чи інших планів і пріоритетів.² Їм, річ ясна, ніхто не забороняє творити лобі, але також треба подивитися, в якому загальному напрямку йде це лобювання наших сеньйорів (їх пересічний вік 87). А дуже просто—у запереченні змін і реформ, які постають від “молодих” (буцімто “смаркачів”), тобто таких “молодиків” як я (мені 78 років) і Галина Гринь (якій 68). Що ця імпліцитна геронтократія ставить Товариство в трудну позицію (м'яко сказавши) бачимо з факту, що пересічний вік дійсних членів надалі мабуть зашкалює, тобто мабуть дуже близький до віку наших экс-Президентів (багато з наших дійсних членів, на жаль, вже неактивні—це ж нормально для глибокої старости), і навіть Католицька церква—найдавніша і мабуть найконсервативніша інституція у світі—вже 51 років тому (!) рішенням папи Павла VI відібрала право голосу на папу (тобто участі у конклавах) у кардиналів, яким понад 80 років. Це також і те, що маємо таке (пропорційно річ беручи) мале число членів-кореспондентів (коли наша Управа почала процеси підвищень членів, їх було десь 55—на 120 дійсних членів). Пропорція взагалі відворотна від “нормальної”—молодших за рангом мало би бути набагато більше ніж старших (тепер, серед тих, які мають право голосу члени-кореспонденти мають 32 % голосів, а дійсні члени 68 %). А загальне число усіх членів понад 450—і таким чином далеко понад 50% (за даними на початку літа—цілих 61%) нашого членства опиняється без права голосу взагалі щодо правління Товариством. Вважаю, що всі ці речі варто передумати: як можемо мати Товариство, де приблизно 60% членів не мають права голосу?

5. Окреслення і самоокреслення, Гарвард і громада...

Ідеться тут про щось дуже важливе але часто перочуване—про те, як сторони себе бачать, як себе дефініюють, як окреслюють і себе і свою опозицію. Зазвичай (і так воно усюди, це точно не лиш наша проблема) окреслювання опозиції (протилежної сторони) має ознаки “наклеювання ярликів,” іншування, іноді очорнювання. Але тим разом ці ярлики мають свої вкрай цікаві особливості—бо, як на мене, те, що говорить опозиція і про нас, і про

самих себе в дечому можна сміло прийняти (хоч це і парадокс і, звісно, є тут свої нюанси). Отже як ми вже бачили із згаданого емейлу пана Лопуха, ми це—оті “гарвардці” або взагалі “Гарвард”—якась велика, далека, сильна і зокрема чужа махіна; по суті чуже, інородне тіло, якого варто остерігатися і навіть боятися. Але так воно не є в нормальному світі, в тому “ненашому”, “зовнішньому” світі, скажімо американському, або взагалі, в світі. Бо там Гарвард є світової слави університет і об’єктивно ним пишаються і об’єктивно там існує одна з передових, а то й таки передова програма україністики в світі. Так, вона побудована за українські гроші, але її сила також фундаментально полягає в тому що ця присутність в Гарварді дає їй можливість повноцінного входження в академічні стандарти, традиції, досвід і процедури/структури цієї же академічної інституції, її планів дії і систему підбору, контролю за якістю тощо. Вона дослівно має його *imprimatur*. Це є те, що дає хороший університет. І усе це безцінне і конечне—і поза структуризацією, тобто інституціоналізацією немає науки. Це речі елементарні, але й фундаментальні. Усяке “партизанське” діяння в сфері науки по суті приречене на невдачу і майже завжди перетворюється або в квазі-науку, або у антинауку. Так само усякі демагогічні заклики до поголового заперечування дій університетів (наприклад, Альбертського чи Гарвардського, чи КІУС-у чи УНІГУ, чи “вирізування рака” і “трансфузії нової крові”, як це бачимо у останній статті пана Аскольда Лозинського³) є призначені для непоінформованих і на демагогічний ефект, і ніякого успіху в науці не мають і не можуть мати; вони, як це окреслював проф. Омелян Пріцак, є “лобовою атакою антинауки”⁴. І, як я сказав у моїй відповіді на лист д-ра Витвицького, намагання опозиції позиціонувати себе в суцільному контрасті до “Гарварду”, взагалі вживати слово “Гарвард” як синонім чогось чужого і “нам” ворожого, майже як слово лайки і, враховуючи, що УНІГУ, той же “Український Гарвард”, тобто УНІГУ/HURI (назву “Український Гарвард”, мабуть, придумав, в кожному разі десятиліттями використовував і пишався нею Фонд катедр українознавства [ФКУ], що його тепер очолює д-р Витвицький), є одним із чільних осередків Українських студій у світі—то якщо це тепер відкидаємо і демонізуємо, то це однозначно показує інтелектуальне банкрутство цієї горе-візії і пана Лозинського, і пана Витвицького. Це і є брак наукової візії зокрема і брак розуміння наукового світу взагалі.

Орест Попович, Президент НТШ-А (2006-2012)

З другого боку однак є момент самоокреслення, що проходить червоною ниткою через різні висловлювання опозиції—і це зосереджене в слові і понятті “громада”. Тут, звісно є фундаментальна істина: ніхто і ніде не повинен критикувати громаду і громадськість як таку, бо вони визначають той колектив, до якого ми всі належимо. І я цього тут також не роблю. Але є ті, хто цим поняттям зловживають і викривлюють наше мислення взагалі і щодо громади зокрема—і тому ті серед нас, які займаються інтелектуальним чи духовним життям, мають обов’язок на такі речі реагувати і виривати бур’ян, бо інакше цілий город пропаде. Надуживання моменту нашого колективного ества, позування в ролі якогось Бог зна ким обраного арбітра щодо того хто є, а хто не є українцем, хто має право бути або не бути у нашій громаді (як це робить пан Аскольд Лозинський у згаданій статті)—це є перверсія, спотворення нашого колективного життя, не його ствердження; ті, хто таке роблять—шарлатани. Ніхто не має права промовляти від імені цілої громади, бо вона більша за нас і має своє іманентне багатоголосся—і вона постійно розвивається, поповнюється, удосконалюється, міняється. Це—закон цього явища і закон природи. Отже маймо почуття громадської та інтелектуальної відповідальності тут—адже не треба нас агітувати, ані лякати топосами і сакральними словами—ми всі дорослі і науковці.

В уже цитованому “Відкритому листі до членів НТШ-А” проф. Мотиля ототожнення опозиційної команди із громадою і з принципом громадськості набирає архетипального—і, на жаль, також вкрай спрощеного звучання. Ось так звучить кінцева кода (пункт 5) його послання (а та “культура поведінки” про яку він там на початку згадує і жаліється, що ми її буцімто потоптали і що ми скотилися нижче плінтуса, це те, що ми посміли критикувати електоральну поведінку пана Лопуха—що й було нашим прямим обов’язком):

*«Мене тривожить, але не дивує, що культура поведінки теперішньої управи спустилася до такого неприпустимого рівня. Члени теперішньої управи бувають у будинку НТШ-А всього кілька разів на рік. Вони не знають наших членів, не знають нас, і не розуміють, що Товариство є громадою, яка ґрунтується на товариській, добропорядності, взаємоповазі».*⁵

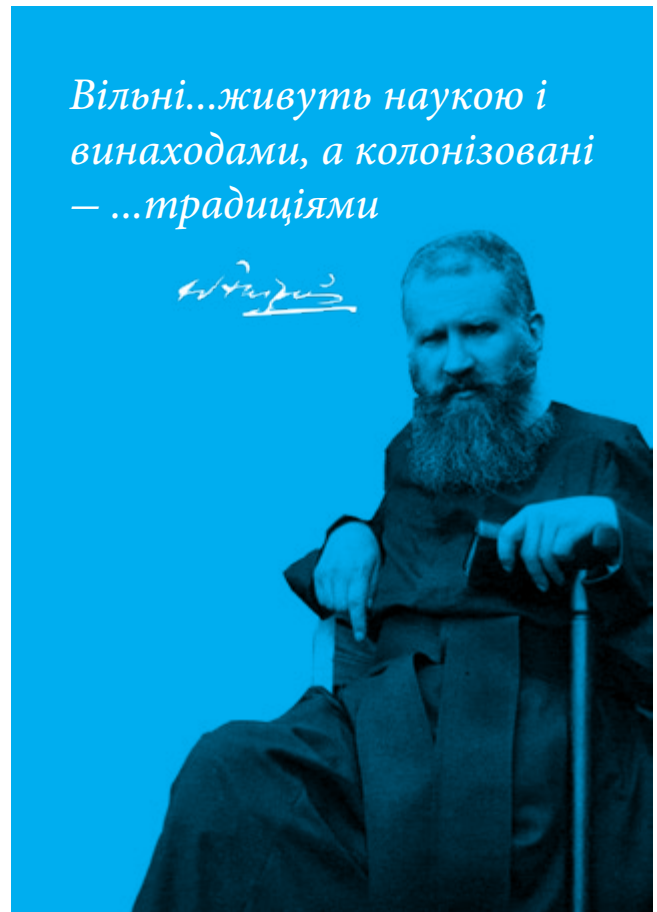
Одне слово, цей заклик до колективної солідарності, до громади, до усіх тих гарних прикмет—товариськості тощо—якось так тут оброблюється, що ми, наша Управа, опиняємося поза бортом цього корабля, поза громадою. Усі знають, що треба знати і як речі оцінювати; усі думають як один, як казав поет—а тут раптом ми якось не вписуємося у цей колектив: не буваємо доволі часто в будинку НТШ-А, не знаємо досить членів, не ґрунтуємося чи пак не тусуємося як слід на тих трьох китах товарищкості, добропорядності і взаємоповаги. З одного боку це—класичне іншування, де ми на базі чиеїсь риторики раптом стаємо аутсайдерами, якимись маргіналами. (Бо що? Надто довго сидимо в Бостоні чи в Канзасі і не навідуємося до даунтауну? Хоч насправді це не так: 10-ти годинні перельоти з Канзасу і Лас Вегасу, багатогодинна їзда автами і поїздами з Бостону, Ітаки, Вашінгтону таки відбуваються доволі часто і вимагають посвяти, труду і часу.) А з другого боку весь цей пафос звучить якось перебільшено і фальшиво, з якимсь дивним як на професора і визначного політолога колективістським надрином, писане під якийсь образ нашого Товариства, який вже не реальний, бо ми таки міняємося—і на користь—і цей пафос (реальний чи удаваний) і усе, що за ним стоїть вже може нас не окреслює і не переконує. Як казав поет (той самий): Не той тепер Миргород, Хорол-річка не та. А може, сам цей “відкритий лист” має колективну автуру, і тому являються такі дивні голоси і акценти у ньому? Ні. Не може ж так бути... (це також поет).

В Америці настала нова загальна істина: усе, що відбувається навколо нас потрапляє на жорна “культурних воєн” (culture wars)—чи це ковід, чи маски проти ковіду, чи новини, чи шкільні навчальні програми... будь-що. Не зовсім диво, що аналогічні погляди, чи настанови, чи прямо відрухи появляється у нас також.

6. ... і деякі інші аспекти Kulturkampfu

Принцип громади надихає українську самосвідомість може більше ніж у інших суспільствах, хоч як завжди є тут багато загально-людського. (Жоден колектив не зовсім унікальний—але й не тотожний до другого; така вже людська природа.) Історія нашого націєтворення особливо позначена принципом колективного зусилля і взагалі колективних починів і культу народу—що посилюється довгим існуванням у колоніальному або квазіколоніальному стані, і потім переростає у потужне і надалі ще живе явище народництва. Цей контекст колоніалізму конче варто осмислювати, бо він, тобто його спадщина, викривлюють наше мислення.

Вільні...живуть наукою і винаходами, а колонізовані — ...традиціями

Лариса Онишкевич, Голова НТШ-А (2000-2006)

Отже відчуття громади і громадськості вмонтовані в колективну психіку, і без урахування їх часто немає ракурсу про деякі речі говорити, їх правильно бачити. Але водночас вони нікому особисто не належать, вони не є ознакою чи репертуаром опозиції—вони належать нам всім. Однак, основне і конкретне, про що тут мова—це суспільне чи пак громадське функціонування науки і таких інституцій як НТШ-А—і воно стосується ряду інших вимірів колективного життя. Тут варто наголосити тільки пару моментів.

Один з ключових—і саме той у якому протягом останніх трьох каденцій, двох моїх (2012-2018) і каденції Президента Гринь (2018-2021), маємо об'єктивно ще найбільше успіху—це віднайдення (або й “відкриття”) нового балансу між громадським і власне науковим началами в праці нашого Товариства—і то на цілій гамі нашої діяльності. Це стосується як наших громадсько-наукових заходів, які раніше відбувалися виключно по суботах у нашому приміщенні в Нью-Йорку, але за останні півтора року, з огляду на пандемію, перейшли також на платформу Зум (Zoom)—і стали вельми успішними і велелюдними; і також наших наукових публікацій, які проявляють цей баланс з одного боку між суто науковими, як наприклад наші—підкреслюю, світового масштабу (бо ніхто інший це не робив і не робить і не може робити)—видання про Тараса Шевченка і Пантелеймона Куліша, як наприклад найновіший том перекладів Куліша із Шекспіра, і з другого з такими творами, як Володимира Діброви

“Свіжим оком: Шевченко для сучасного читача”, де визначний сучасний письменник по-новому, у доступній формі ознайомлює загального читача із тонким прочитанням творчості Шевченка. Усе це засвідчує постійне усвідомлення, скрупульозну опіку над тим, щоб наше Товариство дбало про вихід науки на найкращі і по змозі найширші кола громадськості. Але разом з тим протягом останніх трьох каденцій ми подбали, як мабуть ніколи до того, про те, щоб НТШ-А гідно виконувало своє найголовніше завдання—займатися наукою, передусім у сфері україністики, і зокрема у дослідженні спадщини нашого патрона Тараса Шевченка і таких його сучасників і соратників у формуванні нової української нації і культури як Пантелеймон Куліш.

Найостаннішим часом, підчас пандемії, ми раз у раз організували і запускали велелюдні засідання в інтернеті, де обговорювалися як традиційні наші теми, наприклад щорічна Шевченківська конференція (разом із УВАН і УНІГУ), яка відбувалася кожного року, а останньо 13 березня 2021 р., так і нові, дуже часто мультимедійні заходи, як запис концерту музики Сергія Борткевича (24 січня 2021), “Георгій Нарбут і візуальна ідентичність України” (15 травня 2021 р.), дискусія про “Мовну політику в багатомовних країнах” (10 червня 2021 р.), вебінар про українську економіку за участі VoxUkraine (3 грудня 2020) і багато інших.

Чи це схвалює і підтримує “опозиція”? Точно не схвалює—бодай такого не чув (чув зате нарікання, що “ця Управа нічого не робить”); подивіться на цей Бюлетень і поміркуюте, чи це правда. Але також і не підтримує, бодай не заявляє про підтримку. Щоправда, на початку своєї кампанії на пост Президента НТШ-А пан Василь Лопух заявляв, і мені особисто і на засіданні Управи 27 березня, 2021 (що й записано), що він всляко підтримує дотеперішні видавничі проекти щодо спадщини Шевченка і Куліша. Проте у програмі нової команди проф. Мотиля нічого подібного немає—зате є обіцянка у виборчій програмі про те, що буде “Відновлення співпраці з Науковими Записками, які видає львівське НТШ, і встановлення тісніших зв'язків в ділянці нових наукових видань”. І це все. Не треба бути криптографом, щоб це розшифрувати—ніякої дальшої видавничої підтримки від НТШ-А для вже розпочатих видань не буде, якщо опозиція переможе, вони тепер ними бачаться як недоцільні, або як мої приватні затії роблені буцімто для особистої користі.⁶ Зокрема, в цьому

Олександр Мотиль та Григорій Грабович. Відзначення двадцятиріччя «Критики», 2 грудня 2017 р.

звучить суцільне заперечення основної причини, чому було необхідно розпочати «Записки НТШ-А». Нова серія»—де щойно недавно появилoся спароване видання томів 2 і 3 (2021 р.) і де ґрунтовно обговорюється спадщина Пантелеймона Куліша і де також публікуються доповіді, зачитані на конференції на 200-ліття Куліша, яке відбулося за спонсорства НТШ-А, УВАН, УНІГУ і УІА у 2019 р. Головне однак, що тут заперечується—це є наукова самодостатність, суверенність НТШ-А—саме як наукової інстанції, як Товариства, яке саме має і право, і ресурси, і обов’язок робити науку—бо без власного такого форуму Товариство стає неповноцінним, нездатним бути собою, залежним від НТШ у Львові—а як би ми їх не любили, вони є вони, а ми є ми, і без цього ми є неповноцінні. Це не тільки питання нашого незалежного статусу згідно зі законами США—бо ми інкорпоровані у штаті Нью-Йорк, а не в Україні (і з тим треба рахуватися)—це питання віри в наш, саме ентешівський потенціал і нашу місію, не як додатка до НТШ у Львові, не як васала, але як повноцінної наукової структури тут, у нас, на нашому ґрунті. Суцільна наукова автономність необхідна також для наукової якості і для морального авторитету. Без цього усі наші намагання творити науку нашими же силами підуть намарне. Ніщо так не ілюструє поняття відвертання годинника назад, повторного запровадження вчорашнього дня, як ця непродумана, недалекоглядна затія повернутися під керівництво

незреформованого НТШ у Львові. Молоді науковці в Україні не бажають собі такого попечительства—вони власне працюють з нами: гляньте на найновіші два томи «Записок НТШ-А. Нова Серія» (а ще недавно ми підключилися до незалежного проєкту видання творів Юліяна Бачинського у співпраці з колегами у Львові)—а тут ми нібито добровільно просимось назад під оцю покрову.

7. Секції і конфлікт навколо підвищень

Для членів деяких Секцій і для Управи конфлікт навколо підвищень—річ вже доволі відома і обговорювана, але для загального членства вона мабуть слабо або й взагалі незнана, проте саме тут відбуваються найзапекліші бої і оскарження. Так: культуркампф—це не тільки метафора, але й бої, щоправда словесні і цифрові—але не багательні.

Отже фундаментальне: НТШ-А як інституція в основному складається з двох нібито рівноправних структур (їх насправді більше, але на тепер це вистачить): Управи і секцій. Управа—це адміністрація—і вона останнім часом, тобто за останніх 50, 60, а то й більше років займала левину частину усієї уваги, влади і ресурсів НТШ-А. Секції це нібито наукове осердя Товариства, там де має робитися, куватися, як колись говорили, наука. Їх аж п’ять: Історичних, Суспільних і Правничих Наук; Математичних, Фізичних і Технічних Наук;

Мистецтвознавства і Музикознавства; Медично-Біологічної і Філологічної (що також включає бібліотекарство). Головне також є те, що право голосу для виборів, тобто творення дійсних членів тощо, надається Секціям—тільки вони можуть підвищувати кандидата до дійсного члена—за наукові досягнення—і тільки дійсні члени мають право голосу на виборах Управи. І це стає коренем теперішнього конфлікту.

Усі секції потребують реанімації, бо вони всі здебільша віртуальні, і всі здебільша занедбані. (Про це ніяк не приємно говорити—це наша спільна біда, але шляхом самовиправдання можу сказати що: а) про це я не раз говорив і навіть писав у своїх звітах під час свого Президентства, так що не порушую це вперше (і мої попередники на посту Президента—наскільки я знаю—про це не писали) і б) є певні шляхи виходу з цього, це не є смертний вирок—деякі механізми виходу вже видніють.

По суті, проблема полягає в тому, що в країні, де живемо, в США, наука робиться в університетах і в лябораторіях, і усі наші члени-науковці працюють у своїх університетах чи лабораторіях. Але хоч нема Академії Наук як такої у США (тобто є, але не така яка у нас була), є зате багато механізмів грантів і стимулювання наукових починів. Що необхідне для нас однак це не так первісні кошти (seed money) щоб стимулювати надійні проекти—дещо можемо самі ініціювати—головне є створення для нас, в межах самого Товариства, тобто в Секціях, критичної маси нових науковців, які зможуть їх оживити і вивести із майже смертної агонії, яка періодично переходить із секції у секцію. Ідеться про дві фундаментальні причини. Одна—це ота вже обговорювана геронтократія, старіння людей і закостеніння структур, а ще простіше, брак уваги і часу—бо навіть будучи Президентом всім не можна займатися; речі тліють, а потім занепадають. Попри всі намагання, я також винен: Філологічна секція, яку я тепер очолюю, також мала свій занепад—за моєї каденції; руки не доходили. Одинокий механізм—це посилене впровадження нових, і головне, компетентних, творчих людей, щоб вони завдяки своєму власному науковому талантові, своїй працьовитості міняли їх профіль. Бо це може викликати чудо відновлення. Але тут власне є друга, ще глибша проблема, а саме те, що роками (на жаль) наше Товариство не дбало аж так пильно (або дбало мало, а то й взагалі не дбало) про консеквентну, мериторичну систему поповнення дійсних членів і членів-кореспондентів: на її місці часто побутувала криво-тлумачена

“громадськість” (про що вже була мова), тобто явна поблажливість до контролю над якістю, laissez faire, де справи за ентропією вели до розпаду, і підміни меритократії іншими критеріями: в найгіршому випадку кронізмом (cronyism; калька вже перейшла в українську), крипто-патріотизмом, будь-чим. На теперішній момент одинокий лік на цей стан речей—посилене просування нових, науково-якісних членів, бо тут спрацьовує закон протилежний до закону Грешема в економіці, згідно з яким погані гроші витискають хороші. В науковому плані хороші науковці зазвичай замінюють (“витискають”) поганих. Але це тільки коли спрацьовують нормальні закони гри; в ненормальних обставинах це діє по-інакшому (не буде воно відбуватися в деспотичній або ув явно какократичній системі як у Советському Союзі; там навпаки).

Спрацьовує тут ще один момент: після зміни Адміністратора Товариства вперше за довгі роки уточнено достовірний адресар нашого членства і, зокрема, уточнено членства деяких Секцій. (При цьому також виявлено, що бували зовсім недавно різні надужиття—де наприклад, тільки частину Секції, іноді меншу, опитувано щодо пропонованих промоцій; відбувалася, отже, тільки половинчаста праця із членами Секції). До того, в минулому, були, і є зафіксовані, численні намагання від членів нашої Управи це питання адрес і адресаря полагодити—але воно постійно не виконувалося або відхилялося зі сторони Адміністратора. Нормалізація різних Секцій розпочалася лиш від літа цього року. І навколо цього власне й назрів черговий конфлікт.

Тепер, тобто від пізнього літа цього року, просування нових членів стало каменем спотикання і la lutte finale нашого культуркампу: опозиція і істеблішмент гаряче протестують проти того щоб просувати нових дійсних членів і членів-кореспондентів, бо це, мовляв, прихований метод посилювати наші ряди—за їхньою версією це і є механізмом stacking the deck, або racking the voting lists. (Наші вже обговорювані экс-Президенти нещодавно ще раз написали заклик до чинної Управи припинити цей процес, що ще раз підкреслює їх пряме лобювання виборів—і звісно по чийй стороні.) Вимагають вони ради справедливості “заморозити” цей процес, хоч і в минулому це іноді робилося у драстичний спосіб, як промоції зранку, а голосування пополудні—як вже згадано щодо виборів 2000 р. З перспективи практики і прецеденсу це намагання суцільно лицемірне: ті, хто тим так залюбки користувалися, тепер голосно

протестують і проєктують свої колишні надуживання на нас. І звідки йде це переконання, що це будуть голоси саме на нас? Адже пропонувані кандидати є однозначно кваліфіковані і науково активні; деякі з них є загально визнані науковці у своїх ділянках. Багато з них давно вже мали би бути серед нас. Ніхто, ніяк, з ніким про те, як голосувати не домовлявся, і було би сором про таке навіть починати говорити. Запитайте кого-небудь із підвищених людей—весь процес є удокументований, і точно знаємо і оголошуємо для усіх у даній Секції—кого і коли підвищується. А може опозиція боїться, що ці люди будуть думати самі за себе? І через навіть можливість такого кажуть нам заморозити їх законне, статутове (!) підвищення. Якесь дивне упередження... але підправлене гарними словами про те, як ми всі повинні працювати спільно і дружньо на добро Товариства—але потім, не тепер, не із тими новими людьми. Вони ж бо ще не перевірені, не передбачальні абощо. Відповідь на це словоблудство є в Євангелії—у Маттея 7, 16: “Познаєте їх по овочам їх. Чи збирають виноград із тернини, або фіги з бодяків?” (переклад Куліша-Пулюя).

Конкретна відповідь нашої Управи—питання ще раз обговорювалося на нашому останньому засіданні 6 листопада ц. р., і відповідь є та, яка була—наша діяльність визначена Статутом, і ми не будемо його і нашу законну роботу ad hoc міняти або припиняти. На зміну статуту є інші процедури; нам не дано ані його міняти, ані нашу роботу припиняти. Поповнювання, оновлення нашого наукового колективу є нашим корінним завданням, і воно доконечне для оновлення, омолодження і оживлення Товариства; його особливо наголошувалося як наше перше завдання в Резолюціях Загальних Зборів 2018 р., коли обрано нашу Управу. А щодо найголовнішого, щодо нашої програми і наших осягнень—це і є змістом оцього спарованого числа Бюлетеню на 2021 р. (січень-грудень). Переповідати цей зміст не треба—він перед вами, і за ним можете судити про нас і про те, що ми вже зробили для Товариства—і що думаємо робити далі. Сайт не можемо тут показати, але конче підіть і подивіться: <http://shevchenko.org>. (Чи пам’ятаєте, як було раніше? Як виглядав попередній? На жаль, зіставити їх поруч нема як.) Але можна порівняти наші дві команди. Подивіться, зіставте, і поміркуйте, хто кращий для Товариства і його майбутнього.

1. Див. Відкритий лист проф. Мотиля, 3 листопада, 2021 р., пункт 3. Бюлетень, с. 71.

2. Інший приклад цього, про який я говорю у своєму звіті, була спроба розпочати в 2017-2018 рр. процес зближення між НТШ-А, УВАН і УІА, яке було потрактоване тими трьома экс-Президентами вкрай вороже, як зазіхання на саму автономію НТШ-А; див. Книгу звітів.

3. Див. Аскольд Лозинський, «Бідна українська наука», Український погляд, <http://ukrpohliad.org/blogs/bidna-ukrayinska-nauka.html>; 4 Лист 2021 19:55, де йдеться про «ганебну» українську науку в КІУС і УНІГУ, про мою особу, і про закид, що мовляв за мого президенства «НТШ-А втратило один мільйон доларів»--що є явним перекрученням; див. дописи у цьому Бюлетені Наталії Гончаренко і Юрія Омельченка, с. 54-57.

4. О. Прицак, “Запізнена лобова атака антинауки”, Сучасність, Листопад, 1974 (167), с. 80-91, де йдеться про атаку колишнього Голови (тепер було 6 “Президента”) НТШ-А, др-а Матвія Стахова (1969-1974) на УНІГУ (HURI) під приводом обговорення “Повісті временних літ”.

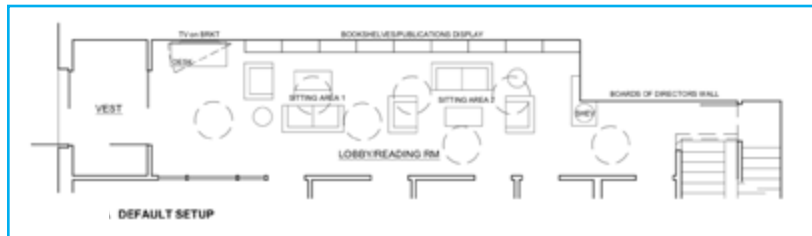
5. Відкритий лист до членів НТШ-А, розісланий 2-го листопада, 2021; див: Бюлетень, с. 71.

6. Див. мою відповідь на “Відкритий Лист” д-ра Витвицького, який був розісланий членам НТШ-А.

Architect's Renovation Update

Larysa Kurylas

The lobby of the NTShA headquarters is undergoing a transformation from a dark and dated room to a modern, bright, and welcoming space. Not only will circular LED pendant lights abundantly compensate for the unfortunate lack of natural light, but hanging the pendants at different heights will enliven the lobby, alleviating its long and linear character. Light-colored luxury vinyl plank flooring and white walls will also brighten the space, while “NTSh-A blue” accent color walls at the back of the lobby will help to draw people toward the staircase leading to event rooms above. Comfortable tan leather seating will add warmth. All furniture will be mobile to allow for various arrangements and to allow for streaming of overflow events on a large TV monitor. Bookcases will proudly display publications supported through the years by NTSh-A.

Before

In the process of renovation

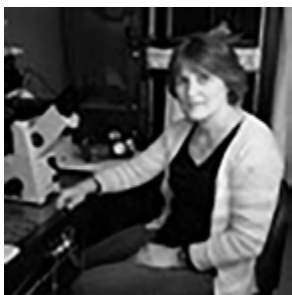

Нові члени НТШ-А

Прийняті в березні 2021

Лідія Лихач (Lidia Lykhach) – журналіст, редактор, видавець. Закінчила факультет журналістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Працювала кореспондентом в українських газетах. Засновниця і директор періодичного видання РОДОВІД (1991–2000). Засновниця і власниця Видавничого Дому РОДОВІД (1993). Власниця і куратор Галереї Родовід в Києві. Радник Міністерства культури і туризму України (2005, 2008). Кураторка мистецьких виставок, які відбулися у Києві, Нью-Йорку, Вінніпезі, Парижі. Активна членкиня української громади у Канзас Сіті.

Поліна Лішко (Polina Lishko) – професор кафедри молекулярної та клінічної біології Каліфорнійського Університету, Берклі. Закінчила Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Докторську працю захистила в Інституті фізіології ім. Богомольця (2000). У 2000–2006 роках навчалася за програмою “Postdoctoral Fellow” в Медичній школі Гарвардського університету (Бостон). Згодом працює в групі дослідників д-ра Юрія Кірічка в департаменті фізіології Каліфорнійського університету [КУ] (Сан Франциско), а з 2018 року в КУ (Берклі) де обіймає посаду професора Центру жіночої репродуктивності довголіття та рівності в Інституті дослідження старіння. Володарка 4 ґратнів на наукові дослідження, 15 наукових нагород та відзнак. Членкиня професійних та громадських організацій. Авторка 4-х патентів та численних наукових публікацій.

Аскольд Сандурський (Askold Sandursky) – кібернетик, підприємець, громадський діяч. Закінчив факультет прикладної математики Львівського державного університету ім. Івана Франка. Активний учасник студентського руху 1990-х. Організатор осередку Студентського Братства на факультеті. Учасник студентської «революції на граніті». Співзасновник та директор «Лябараторії програмування та математики» у Львові. Компанія займалася розробкою бухгалтерського та фінансового програмного забезпечення для приватного бізнесу. Працював: системним програмістом у компанії BMW Financial Services (2003); старшим директором та керівником відділу у фармацевтичній корпорації Incyte (2004–2019); ексекютивним директором та керівником відділу інформаційних технологій в компанії Prelude Therapeutics Inc. (2019–). Член української громади у Філядельфії: церковної ради УКЦ Св. Михаїла; заступник голови ради директорів Федеральної кредитної спілки «Самопоміч» у Філядельфії.

Тарас Смеречанський (Taras Smerechanskyi) – менеджер відділу “Risk Management Associate” TD Bank. Диплом магістра здобув в Temple University, Fox School of Business (PA). Працював аудитором а згодом керівником аудиторського відділу (TD Bank). Член Greater Bustleton Civic League, Президент агенції з нерухомості. Certified Anti-Money Laundering Specialist (CAMS). Certified Regulatory Compliance Manager (CRCM). 2019 року балотувався до Міської Ради Філадельфії від Демократичної партії.

Ірина Смірнова (Iryna Smirnova) — біохемік, дослідник і викладач. Закінчила Львівський Державний Університет ім. Івана Франка. Здобула докторат філософії в ділянці хемії білка (1990) в Інституті біоорганічної хемії та нафто-хемії Академії Наук України в Києві. “Postdoctoral Fellow” стажування проходива у Медичному центрі Канзаського університету (University of Kansas Medical Center). З 2000 року працює у департаменті фізичної терапії і реабілітаційної науки; з 2009 - доцент; з 2006 - керує аспірантською програмою у ділянці реабілітаційної науки. Викладає патофізіологію, фармакологію і основи реабілітаційної науки. Отримала фінансування на наукові дослідження «для покращення роботи діабетичного серця та зменшення запальних процесів при неврологічних захворюваннях» від Американської Серцевої Асоціації (American Heart Association) і Національних Інститутів Здоров'я (National Institutes of Health). Авторка понад 60 рецензованих наукових праць. Авторка розділу про серцевосудинну систему у єдиному в США підручнику з патології для студентів фізичної терапії (*Pathology: Implications for the Physical Therapist*, by С.С. Goodman and К.С. Fuller). Активна членкиня української громади у Канзас Сіті.

Прийняті в липні 2021

Антон Варга (Anton Varga) — художник, дизайнер, куратор. Закінчив Закарпатський Інститут мистецтв, навчався в Харківській Академії Дизайну та Мистецтв, Познанській Академії Мистецтв, Гантер-коледжі. Індивідуальні та групові мистецькі проекти виставляв в Україні, Італії, Польщі, Угорщині та США. Мистецький куратор українського павільйону на Бієнале у Венеції 2019 року. Перебував на мистецьких резиденціях в Польщі, Чехії та Нідерландах.

Джон Всетечка (John Vsetecka) — аспірант Кафедри історії при Мічиганському державному університеті, вивчає історію Голодомора. Засновник, редактор, та член Управи Н-Ukraine. Викладав в Мічиганському державному університеті та в Університеті Північного Колорада. Представив свої дослідження на різних міжнародних конференціях, включно з ASEES, Central Slavic Conference, та Holodomor Research and Education Consortium.

Наталія Галіфіанакіс (Nataliya Galifianakis) –

асистент-професор Department of Biology NYU. Працювала в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця, викладала в Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка, стажувалася в University of Leeds (UK). Авторка багатьох наукових праць в ділянці біології та медицини.

Володимир Гнатів (Volodymyr Hnativ) –

програміст, закінчив фізичний факультет Львівського національного університету ім. І. Я. Франка, навчався у Wharton School of Business/School of Engineering, University of Pennsylvania, працює Senior Manager, Program Management в Chainalysis, New York, NY.

Пол Д'Анієрі (Paul D'Anieri) –

доктор філософії (Ph.D.), професор University of California Riverside. Політолог. Автор кількох монографій, найновіша *Ukraine and Russia: From Civilized Divorce to Uncivil War* (Cambridge University Press, 2019). Досліджує політичні процеси в країнах колишнього Радянського Союзу, зосереджуючись на Україні та стосунках між Україною та Росією. Володар багатьох наукових грантів.

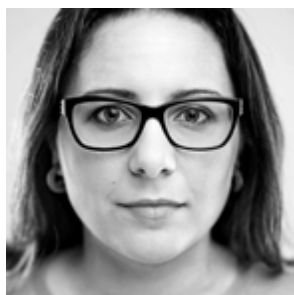
Андрій Даниленко (Andriy Danylenko) –

мовознавець, професор Пейс університету. Закінчив Харківський державний університет. Автор монографій *Предикати, відмінки і діатези в українській мові: історичний і типологічний аспекти* (Kharkiv: Oко, 2003); *Slavica et Islamica: Ukrainian in Context* (Munich: Verlag Otto Sagner, 2006); *From the Bible to Shakespeare. Pantelejmon Kuliš (1819–1897) and the Formation of Literary Ukrainian* (Academic Studies Press, 2016) та багатьох наукових статей в ділянці мовознавства. Отримав наукові гранти, зокрема стипендію ім. Фулбрайта. Учасник та доповідач багатьох славістичних конференцій в Україні, США, Польщі, Чехії, Японії та ін.

Джесіка Зихович (Jessica Zychowicz) –

докторка філософії (Ph.D.), літературознавиця. Директорка Фулбрайтівської програми в Україні (U.S. Fulbright Program in Ukraine). Учасниця багатьох славістичних конференцій та володарка наукових грантів. Авторка монографії *Superfluous Women: Art, Feminism and Revolution in 21st c. Ukraine* (University of Toronto Press, 2020).

Дженнифер Керролл (Jennifer Carroll) – докторка філософії (Ph.D.), медичний антрополог, науковий співробітник та експерт з питань наркоманії та охорони здоров'я. Асистент-професор кафедри антропології в Державному Університеті Північної Кароліни та в Медичній школі ім. Альперта при Університеті Брауна в Род-Айленді. Видала монографію *Narkomania: Drugs, HIV, and Citizenship in Ukraine* (Cornell University Press, 2019). Доктор Керролл також завзятий фотограф. Її роботи виставлялись в Українському інституті Америки в Нью-Йорку.

Світлана Красинська (Svitlana Krasynska) – докторка філософії (Ph.D.), захистила дисертацію на тему “*When Rules and Common Sense Collide: Expressions, Roots, and Impact of Informal Civil Society in Ukraine.*” Співредакторка колекції *The Nonprofit Sector in Eastern Europe, Russia and Central Asia: Civil Society Advances and Challenges* (Brill, 2018) та авторка наукових статей з проблематики розвитку громадянського суспільства у пострадянських країнах. Учасниця багатьох наукових конференцій.

Олександр Кузьма (Alexander Kuzma) – директор Ukrainian Catholic Education Foundation (UCEF), Chicago, IL. Закінчив правничу школу Єйльського університету. Працював в багатьох харитативних організаціях. Диригент Yale Russian Chorus (1974–1977) та Yevshan Ukrainian Vocal Ensemble (1996–2021). Автор публікацій у *Chicago Sun-Times*, *Hartford Courant*, *New Haven Register*, *National Catholic Reporter*, *Ukrainian Weekly*, *Kyiv Post*, *Boston Jewish Times* та *Патріярхам*.

Ляриса Курилас (Larysa Kurylas) – архітекторка, здобула освіту в Університеті Мериланд та в Гарвардському університеті. Викладала у Boston Architectural Center, University of Maryland School of Architecture. Проектувала житлові та комерційні будинки, церкви. Авторка архітектурного проекту Пам'ятника Голодоморові у Вашингтоні, що був відкритий у 2015 році. Працює в The Kurylas Studio, Washington DC.

Меттью Полі (Matthew Pauly) – професор Кафедри Історії при Мічиганському державному університеті, автор монографії *Breaking the Tongue: Language Education, and Power in Soviet Ukraine, 1923–34* (University of Toronto Press, 2014). Автор наукових статей в журналах *East/West: Journal of Ukrainian Studies*, *Nationalities Papers*, *History of Education*, і *Journal of the History of Children and Youth*. Здобув науковий ступінь Ph.D. в Університеті Індіани.

Євгеній Рункевич (Yevgeniy Runkevich) – Ph.D. student, Department of Religious Studies, теолог, навчався в University of California, Harvard Divinity School та в Fresno Pacific University Biblical Seminary. Викладає у Fresno Pacific University Biblical Seminary. Автор праць з теології та Нового Заповіту.

Данило Свистель (Daniel Swistel) – відомий хірург, лікар, доктор медицини, та винахідник. Професор кардіо-торакальної хірургії в Нью-Йоркському університеті (NYU), бувший професор Колумбійського університету та Icahn School of Medicine at Mount Sinai. Запрошений професор в Україні (Київ) і в Південній Кореї (Сеул). Широко презентує і публікує свої дослідження.

Роман Сольчаник (Roman Solchanyk) – доктор філософії (Ph.D.), історик, автор монографій *Ukraine: From Chernobyl' to Sovereignty* (London: Macmillan, 1992) та *Ukraine and Russia: The Post-Soviet Transition* (Rowman & Littlefield Publishers, 2001). Викладав у Мічиганському та Ратгерському університетах. Працював на радіо «Свобода» та «Голос Америки». Автор багатьох статей з питань сов'єтології та політичних проблем у пострадянських країнах.

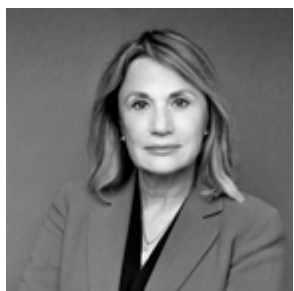
Євген Зенон Стахів (Eugene Z. Stakhiv) – доктор філософії (Ph.D.), викладав у Krieger School of Arts and Sciences Johns Hopkins University та UNESCO International Center for Integrated Water Resources Management at the Institute for Water Resources. Працював як консультант охорони природи та водних ресурсів в Бангладеш, Іраку, Вірменії та Україні в рамках міжнародних проектів ЮНЕСКО та US Co-Director of the International Joint Commission Studies. Автор багатьох статей з питань водних ресурсів та досліджень з питань глобального клімату для Конгресу США.

Марко Темницький (Mark Temnycky) – журналіст, закінчив Maxwell School of Citizenship and Public Affairs, Syracuse University. Аналітичні статті з міжнародної політики публікував у виданнях *Atlantic Council*, *Center for European Policy Analysis*, *Diplomatic Courier*, *The Ukrainian Weekly*, *Center for European Policy Analysis*, *Forbes* та ін. Працює в Artlin Consulting, LLC, Vienna, VA.

Мейгіл Фавлер (Mayhill C. Fowler) – докторка філософії (Ph.D.), історикня, асистент-професор в Stetson University. Докторську працю захистила в Принстонському університеті. Авторка монографії *Beau Monde on Empire's Edge: State and Stage in Soviet Ukraine* (University of Toronto Press, 2017). Володарка багатьох наукових стипендій та грантів, зокрема стипендії Фулбрайта. Коло її наукових зацікавлень сягає від історії Східної Європи до українського авангардного театру. Учасниця багатьох конференцій в США та Україні.

Марта Фаріон (Marta Farion) – правник, президент Фондації «Києво-Могилянська Академія». Належить до багатьох американських організацій. Авторка статей на темі освіти, опубліковані в українській та англійській пресі.

Анна Чукур (Anna Chukur) – докторка філософії (Ph.D.), редакторка *Harvard Ukrainian Studies journal* Ukrainian Research Institute, Harvard University. Навчалася в університеті «Києво-Могилянська Академія». Докторську працю «*Film Aesthetics in the Ukrainian Novel of the 1920s: The Novel as Experiment*» захистила в Торонтоському університеті. Учасниця багатьох наукових конференцій та володарка наукових стипендій та грантів.

Прийняті в листопаді 2021

Рассел Аллісон (Russell Allison) - докторант, закінчив The United States Air Force Academy та The Johns Hopkins University School of International Studies. Вивчає історію ядерної промисловості. Належить до Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (ASEEES), American Association for Ukrainian Studies (AAUS), Society for the History of Technology (SHOT).

Лія Бетстоун (Leah Batstone) – докторка музикології, отримала стипендії Taras Shevchenko Foundation (Canada), the Fulbright-Mach fellowship program (Austria), the American Musicological Society, the Center for the Humanities at the Graduate Center (CUNY), та the Marie Skłodowska Curie Action. Членкиня редколегій *Artistic Culture. Topical Issues*, the journal of the Modern Art Research Institute of the National Academy of Arts of Ukraine (Kyiv). Займалася проектом “At 30: Four Waves of Ukrainian Art Music in the Twentieth Century” засновниця та мистецький директор Ukrainian Contemporary Music Festival(Нью-Йорк).

Лідія Боднар-Балагутрак (Lydia Bodnar-Balahutrak)

мисткиня, закінчила George Washington University; Corcoran School of Art, Washington, DC. Викладає в The Glassell School of Art, Museum of Fine Arts (Houston). Твори виставлялися в багатьох галереях та мистецьких центрах Америки та України.

Дора Винницька (Dora Vynnytsky)

– учителька, Шкільна Управа міста Трентон, Нью Джерсі. Здобула магістерську освіту в демографічній науці та у викладанні англійської мови. Зацікавлення включають розвиток України, педагогіка, та психологія засвоєння мов.

Амелія Глейзер (Amelia Glaser)

– літературознавець, професор російської літератури в Університеті Каліфорнії в Сан-Дієго. Автор монографії *Jews and Ukrainians in Russia's Literary Borderlands: From Shtetl Fair to the Petersburg Bookshop* (Northwestern University Press, 2012) і редактор антології *Stories of Khmelnytsky* (Stanford University Press, 2015). Отримала ступінь Ph.D., захистивши дисертацію в Стенфордському університеті в 2004.

Гарві Голдблатт (Harvey Goldblatt)

– літературознавець, медієвіст, Ph.D., професор Єйльського університету, стажувався в Московському та Карловому університетах. Основні наукові зацікавлення зосереджено на проблемах поетики середньовічної літератури, епічній традиції слов'янських літератур, історії слов'янських мов. Автор багатьох праць з історії слов'янських літератур та мов.

Євген Гратович (Eugene Gratovich)

- професор-емерит University of Texas. Скрипаль-виконавець. Виступав у New York City, Boston, Washington D.C., Chicago, St. Louis, Dallas, Houston, Los Angeles, San Francisco, London, Amsterdam, Cologne, Milan, Ljubljana. Видав CD “Music of Spain and Italy” (Wildwood Productions). Викладав у Одеській консерваторії.

Надія Кіценко (Nadieszda Kizenko) – історикиня релігії та православ'я, професор історичних наук в Університеті Олбані (штат Нью-Йорк). Викладала в Університеті Олбані, Семинарії св. Тройці, та Колумбійському університеті. Авторка двох книг: *Good for the Souls. A History of Confession in Imperial Russia* (Oxford University Press, 2021) та *The Prodigal Saint: Father John of Kronstadt and the Russian People* (Pennsylvania State University Press/Studies of the Harriman Institute, 2000). Здобула ступінь Ph.D. на кафедрі історії в Колумбійському університеті в 1995 р.

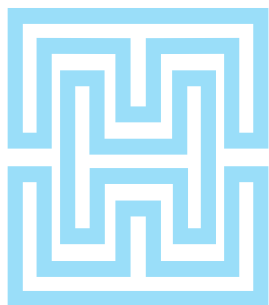
Галина Кувівчак-Сахно (Galyna Kuvivchak-Sakhno) – кінорежисерка, закінчила Київський театральний інститут (майстерня Юрія Іллєнка). Зняла фільми *Good Morning / Dobryj Ranok* (original title, 1995), *Scream / Kryk* (original title, 1996), *Women's Tears / Zhenske slyozy* (original title, 2006), *The Music Teacher / Uchitel muzyki* (original title, 2008), *A Man For Life / Muznchina diya zhizni* (original title, 2008), *Hello, Mom! / Zdravstvuy, Mama!* (original title, 2011-2012), *From Ukraine to Hollywood 2019*. Фільми відзначено Seoul International Drama Awards Program Award [Winner] (2011) Special Prize (The Dandelion) Teletriumph [Nominee] (2011) Best Director of the TV movie / series (Hello, Mom!) and others.

Юлія Ладигіна (Yuliya Ladygina) - Ph.D., літературознавиця, Assistant Professor of Russian and Global Studies, Department of Germanic and Slavic Languages and Literatures, Pennsylvania State University. Авторка монографії *Bridging East and West. Ol'ha Kobylans'ka, Ukraine's Pioneering Modernist* (University of Toronto Press, 2019). Учасниця багатьох наукових конференцій. Сфери наукових зацікавлень: українська та російська літератури 19 та 20 століть, сучасний фільм, теорія перекладу.

Лєся Ланцута-Бренмен (Lesya Lantsuta-Branman) – Ph.D., музикологиня, закінчила Національну консерваторію ім. П. Чайковського, колишня редакторка журналу «Музика» у Києві. Авторка публікацій з питань музикології. Учасниця наукових конференцій.

Борис Павлюк (Borys Pawluk) – інженер-механік, колишній віце-президент і генеральний директор Raytheon Engineers and Constructors, Inc. в Чикаго. Отримав бакалаврський і магістерський ступені в University of Massachusetts, Amherst, та MBA в University of Connecticut. Займається благодійною діяльністю: ЗУДАК та Український освітньо-культурний центр, Jenkintown, PA.

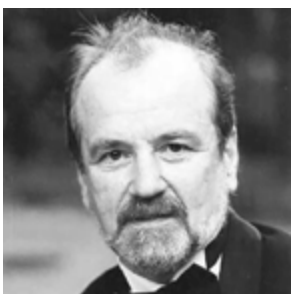

Стівен Сіґел (Steven Seegel) – історик, Ph.D., Professor of Slavic and Eurasian Studies, The University of Texas at Austin. Автор монографій *Mapping Europe's Borderlands: Russian Cartography in the Age of Empire* (University of Chicago Press, 2012), *Map Men: Transnational Lives and Deaths of Geographers in the Making of East Central Europe* (University of Chicago Press, 2018).

Марія Соневицька (Maria Sonevsky) – музикологиня, Ph.D., Director of Berkeley Connect for the Music Department, викладала в University of California та Bard College. Авторка монографії *Wild Music: Sound and Sovereignty in Ukraine* (Wesleyan University Press, 2019) та багатьох публікацій в наукових журналах. Учасниця фахових конференцій. Належить до Society for Ethnomusicology, American Musicological Society, American Anthropological Association, International Council for Traditional Music, Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies, American Association for Ukrainian Studies.

Микола Сук (Mykola Suk) – піаніст, заслужений артист України, закінчив Московську консерваторію. Переможець Міжнародного музичного конкурсу Ліста-Бартока в Будапешті (1971). Виступав з концертами в Франції, Німеччині, Англії, Фінляндії, США, Канаді, Китаю. Співпрацює з музичними фестивалями Kuhmo Chamber Music Festival (Finland), Australian Festival of Chamber Music, Kiev International Music Festival (Ukraine) and International Keyboard Institute and Festival in New York City.

Христина Харитон (Christine Charyton) – психологиня, Ph.D. Temple University, Philadelphia, PA. Авторка книг *Creativity (Scientific, artistic, general) and risk tolerance among engineering and music students* (2008); *Creative Engineering Design Assessment (CEDA): Background, directions, manual, scoring guide and uses* (2013), і редактор книги *Creativity and innovation among science and art: A discussion of the two cultures* (2015). Належить до American Psychological Association (APA), American Epilepsy Society (AES), The American Association for the Advancement of Science (AAAS), American Society for Engineering Education (ASEE).

Марія Хорун (Mariia Khorun) – юристка та громадська діячка. Закінчила право в Одеському національному університеті та Duke University School of Law; співпрацює з Razom Book Club; 2021 Holocaust Studies Summer Program; Jewish Heritage abroad study and preservation; засновниця The Law Office of Mariia Khorun.

засноване 1875

НАУКОВЕ
ТОВАРИСТВО
ІМ. ШЕВЧЕНКА

SHEVCHENKO
SCIENTIFIC
SOCIETY founded in 1875

БЮЛЕТЕНЬ

число 51-52

січень - грудень 2021

Члени редакційної колегії

Григорій Грабович (голова), Галина Гринь,
Василь Махно, Віталій Чернецький

Графічний дизайн

Антон Варга

Усі права застережено. Відповідальність за достовірність поданої інформації, цитат, транслітерації власних і загальних назв несуть автори дописів. У передруках посилання на "Бюлетень" обов'язкове.

© Shevchenko Scientific Society, Inc.

На першій сторінці фото:

Вид на Мангеттен з даху НТШ-А

На другій сторінці:

Перехід на 3-тій авеню і East 10-тій вулиці

На останній сторінці:

Вид на Мангеттен з даху НТШ-А (віддалена версія)

Shevchenko Scientific Society 63
Fourth Avenue
New York, NY 10003-5200

Phone: (212) 254-5130
email: info@shevchenko.org
www.shevchenko.org

